

วารสารดำรงราชานุภาพ

ปีที่ 16 ฉบับที่ 53 ประจำเดือนเมษายน - กันยายน 2559 ISSN 1513 - 6884

ฐานรากมั่นคง

ประชาชนมั่นคงอย่างยั่งยืน

วารสารดำรงราชานุภาพ

ปีที่ 16 ฉบับที่ 53 ประจำเดือนเมษายน - กันยายน 2559 ISSN 1513 - 6884

ฐานรากมั่นคง

ประชาชนมั่นคงอย่างยั่งยืน

วารสารดำรงราชานุภาพ

ตราประจำพระองค์
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏ
ในวารสารดำรงราชานุภาพ
เป็นวรรณกรรมของผู้นเขียนโดยเฉพาะ
สถาบันดำรงราชานุภาพ
และบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สถานที่ติดต่อ

สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
โทร/โทรสาร 0-2222-4157
<http://www.stabundamrong.go.th>
e-mail: .stabundamrong@gmail.com

คณะผู้จัดทำวารสารดำรงราชานุภาพ

เจ้าของ สถาบันดำรงราชานุภาพ

คณะที่ปรึกษา

นายกฤษฎา บุญราช
ปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายประทีป กิริติเรชา
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายชยพล ธิติศักดิ์
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

บรรณาธิการบริหาร

นายชัชวาลย์ ฉายะบุตร

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายอภิชัย ชัยชมภู

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาและบริหารจัดการความรู้

กองบรรณาธิการ

นางวันเพ็ญ ทรงวิวัฒน์
นางระวีพรรณ แก้วเพียงเพ็ญ
นางกาญจนา แจ่มมินทร์
นางสาวบุษบา ลาภวิไล
นางสาววิบูลพรรณ เปาอินทร์
นางแซ่ไข เจริญอาจ
นางสาวสุพัตรา บุญถึง
นายบัญชา ดวงดีแก้ว
นางสาวสุภาพ ป้อมมะลั่ง

ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม

นายพลิชฐ์สัทคุณ จุลละมณฑล
นางสาวจุฑาทิพย์ สุกาญจนาเศรษฐ์

บทบรรณาธิการ

ช่วงขวบปีที่ผ่านมาเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นช่วงภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ และไม่เพียงแต่ประเทศไทยที่เผชิญสภาพปัญหาดังกล่าวประเทศอื่นๆ ทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาค ก็ล้วนประสบภาวะเช่นเดียวกัน

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐบาลได้ดำเนินการมาตรการต่างๆ มากมาย มาตรการหนึ่งที่กระทรวงมหาดไทยได้มีบทบาทในการดำเนินการอย่างแข็งขัน คือ มาตรการในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจฐานราก ที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ กระทรวงมหาดไทยดำเนินการในฐานะหน่วยงานที่ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ของราษฎร

วารสารดำรงราชานุภาพฉบับนี้ จึงได้รวบรวมภารกิจของส่วนราชการต่างๆ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลในลักษณะช่วยกันคนละไม้คนละมือ ตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ ขับเคลื่อน ผลักดัน นโยบายของรัฐบาลให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในระดับฐานรากให้มากที่สุด

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณส่วนราชการที่ให้ข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์เผยแพร่สู่สาธารณะ และหากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดทำวารสาร กรุณาแจ้งได้ที่สถาบันดำรงราชานุภาพ stabundamrong @ gmail.com จักเป็นพระคุณยิ่ง ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหมดในวารสารได้จัดเก็บรวบรวมไว้ในระบบคลังความรู้ของสถาบันดำรงราชานุภาพ www.stabundamrong.go.th เพื่อเป็นประโยชน์ในการสืบค้นต่อไป

(นายชัชวาลย์ ฉายะบุตร)

ผู้อำนวยการสถาบันดำรงราชานุภาพ

บรรณาธิการบริหารวารสารดำรงราชานุภาพ

อำนาจหน้าที่กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายในกิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมืองและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย

สารบัญ

หน้า

	มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล	ชัยรัตน์ แก้วเพียงเพ็ญ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกิจการพิเศษ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	7
	เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	สำนักพัฒนาและส่งเสริม การบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	15
	การดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หนองคาย	สำนักงานจังหวัดหนองคาย	22
	Digital Economy	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	28
	บทบาทกรมการปกครองในการขับเคลื่อน การดำเนิน : โครงการยกระดับศักยภาพ หมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ตามแนวทางประชารัฐ (คปช.)	กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย	36
	ประชารัฐ วิสาหกิจเพื่อสังคม และ บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี จำกัด อะไร ทำไม อย่างไร	ไพบุลย์ บุรณสันติ พัฒนาการจังหวัดราชบุรี รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการ พัฒนาชุมชนเชี่ยวชาญ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย	46

	ประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของการเดินสำรวจ ออกโฉนดที่ดินด้วยนโยบายประชารัฐ	กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย	65
	การบริหารจัดการพื้นที่จัดหาประโยชน์ ในโครงการจัดรูปที่ดิน	กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย	77
	มুমสาระ การควบคุมทะเบียนอาวุธปืน และผลกระทบ ต่อผู้ประกอบการกิจการค้าอาวุธปืน	พิชญ์ ประภาณานันท์ ผู้อำนวยการส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย	89

มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล

นายชัยรัตน์ แก้วเพ็ญเพ็ญ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานกิจการพิเศษ
สำนักนโยบายและแผน
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 เสาหลักเศรษฐกิจที่สำคัญ โดย 3 เสาหลักเศรษฐกิจ ได้แก่ การส่งออก การลงทุน และการใช้จ่ายภาคครัวเรือน อยู่ในภาวะชะลอตัว คงเหลือแต่การใช้จ่ายภาครัฐที่จะช่วยกระตุ้นกลไกของวงล้อทางเศรษฐกิจให้สามารถหมุนต่อไปได้ นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในด้านลบ คือ ราคาพืชผลทางการเกษตร ที่ตกต่ำ อันเนื่องมาจากปัญหาภัยแล้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2558 จากปรากฏการณ์เอลนีโญเป็นปัญหาภัยแล้ง ที่เกิดขึ้นรุนแรงมากกว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งทั้งหมดส่งผลกระทบต่อรายได้และกำลังซื้อของประชาชน และเกษตรกรที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ

รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน และเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย เพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจฐานราก โดยเน้นการกระจายเม็ดเงินลงไปสู่พื้นที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอทั่วประเทศ เพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเงินหมุนเวียนในระดับชุมชน ด้วยการจ้างงาน การบริโภค และการลงทุนในระบบเศรษฐกิจให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนและเกษตรกรมีรายได้มีการจับจ่ายใช้สอย และมีการลงทุนในระบบเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจ นโยบายของรัฐบาลลงสู่การปฏิบัติในท้องที่ ท้องถิ่น เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาล

ได้มอบความไว้วางใจให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการ “นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ” ซึ่งดำเนินโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐที่ถือว่าเป็นงบประมาณก้อนแรก ที่เรียงลำดับจัดสรรให้ดำเนินการ ดังนี้

1. มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) โดยใช้หมู่บ้านและตำบล เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการจ้างงานการบริโภคและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

2. โครงการตามมาตรการสำคัญเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและคนยากจนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร และคนยากจนที่มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักสำคัญ มีวงเงินอนุมัติ 3,200.96 ล้านบาท

3. มาตรการสนับสนุนการจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรให้แก่กลุ่มสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำการเกษตร โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ของผลผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้กับกลุ่มเกษตรกรดำเนินการใน 21 จังหวัดนำร่อง งบประมาณ 254.28 ล้านบาท

4. มาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กของภาครัฐทั่วประเทศผ่านโครงการงบลงทุนของส่วนราชการ ที่มีความพร้อมและมีงบประมาณลงทุนไม่เกิน 1 ล้านบาท เพื่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชนและส่งเสริมการลงทุนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

5. โครงการพัฒนาอาชีพตามความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อบรรเทาผลกระทบภัยแล้ง (มาตรการที่ 4) ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการสำรวจความต้องการและจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม รวบรวมส่งคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤตภัยแล้ง ปี 2558-2559 เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาช่วยเหลือ

มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านกระทรวงมหาดไทย จะขอนำเสนอการดำเนินมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล(ตำบลละ 5 ล้านบาท) เนื่องจากเป็นมาตรการที่ใช้กลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือกรรมการชุมชนได้เสนอโครงการโดยจัดสรรงบประมาณให้แก่ตำบล 7,255 ตำบล ๆ ละ 5 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 36,275 ล้านบาท และมีลักษณะโครงการที่สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. โครงการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น การปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งเก็บน้ำ การขุดลอกคูคลองส่งน้ำ การซ่อมแซมสถานพยาบาล โรงเรียน ตลาดกลาง และการปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งขยะ เป็นต้น

2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกพืชใหม่ที่มีตลาด การเปลี่ยนแปลงอาชีพ การสร้างฝาย ปลูกต้นไม้หรือป่าชุมชน เป็นต้น

3. โครงการด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การปรับปรุงซ่อมแซม ศูนย์บริการผู้สูงอายุ เป็นต้น

ขั้นตอนการเสนอโครงการ

โดยสรุป ดังนี้

1. ทุกโครงการจะต้องมาจากความต้องการของประชาชนโดยตรง คือต้องได้รับความเห็นชอบหรือ ถูกเสนอโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) มีการประชุมประชาคมในหมู่บ้าน เพื่อกำหนดว่าในตำบลในหมู่บ้านมีปัญหาเร่งด่วนหรือเดือดร้อนเรื่องอะไร หรือต้องการพัฒนาในเรื่องใด แล้วจัดลำดับความสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนา

2. เมื่อได้โครงการตามความต้องการของประชาชนแล้ว ก็จะเสนอโครงการผ่านอำเภอ โดยในระดับอำเภอจะมีคณะกรรมการตรวจสอบกลั่นกรองโครงการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของโครงการ เช่น ต้องเป็นโครงการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับแผนงาน/โครงการของส่วนราชการอื่น มีความพร้อมที่จะดำเนินการได้ทันที จากนั้นอำเภอจะส่งโครงการมาที่จังหวัด

โดยในระดับจังหวัดจะมีคณะกรรมการกลั่นกรอง ตรวจสอบโครงการเพื่อความรอบคอบรัดกุมอีกครั้ง หนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการบูรณาการกลั่นกรองในระดับ จังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีหัวหน้า ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและผู้แทนภาคเอกชนเป็น กรรมการ

3. เมื่อโครงการผ่านการกลั่นกรองจาก คณะกรรมการกลั่นกรองในระดับจังหวัดแล้ว จะจัดส่งโครงการ ให้สำนักจัดทำงบประมาณเขต พื้นที่ 1-18 เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของ ราคา และพิจารณาอนุมัติต่อไป เมื่อสำนักจัดทำงบ ประมาณเขตพื้นที่ 1-18 พิจารณาอนุมัติโครงการแล้ว จังหวัดและอำเภอจะนำงบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร ไปจัดทำโครงการตามที่ได้รับอนุมัติต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

ตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับ ตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ นอกจากการดำเนิน โครงการต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบ ต่างๆ ของทางราชการที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด แล้ว กระทรวงมหาดไทยได้กำกับ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอลงไปกำกับดูแลการดำเนินโครงการ ทุกขั้นตอนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การจัดทำโครงการ การพิจารณาอนุมัติโครงการไม่ให้เกิดช่องว่าง นำไปสู่ การทุจริตคอร์รัปชันอย่างเด็ดขาด หากตรวจพบหรือได้รับการร้องเรียนให้ รับเข้าไปดำเนินการตามกฎหมายอย่าง เด็ดขาดทันที ส่วนเรื่องการประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้อำเภอปิดประกาศ รายชื่อโครงการที่ดำเนินการในเว็บไซต์ของ กรมการปกครอง การปิดประกาศโครงการ ในวัด/มัสยิดในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน ซึ่งการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ ในแหล่งชุมชน ศาสนสถานให้ประชาชนได้ตระหนัก

และช่วยเป็นหูเป็นตาในการตรวจสอบโครงการ ให้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส

ขั้นตอนการตรวจติดตามโครงการ

กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมาย ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และผู้ตรวจราชการ กรมต่างๆ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทยร่วมติดตามให้ คำแนะนำในการดำเนินโครงการ อีกทั้ง ในขั้นตอน การตรวจรับงานตามสัญญาได้กำหนดให้มีผู้แทน ภาคประชาชนในพื้นที่อีกสองคนร่วมเป็น คณะกรรมการตรวจรับร่วมกับส่วนราชการ นอกจากนี้ ในการตอบคำถามและแนะนำการ ดำเนินการ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้มี การประชุมผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) ทุกวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ในเวลา 16.00-17.00 น

การทำงานให้เกิดความโปร่งใส

เนื่องจากโครงการตามมาตรการการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) เป็นโครงการที่กำหนดกรอบวงเงินไว้จำนวนมากถึง 36,275 ล้านบาท จึงได้รับความสนใจจากประชาชน โดยทั่วไปถึงความโปร่งใสในการทำงาน เพื่อเป็นการ เผยแพร่การทำโครงการ และกระตุ้นความรู้ของ ประชาชน กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำ Webpage ประจำตำบลทั่วประเทศ เพื่อให้ตำบลต่างๆ ที่ได้จัดทำโครงการได้ Upload ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ จัดทำโครงการฯ เช่น รายละเอียดโครงการที่ได้รับ อนุมัติ จำนวนงบประมาณ ข้อมูลพื้นที่ก่อนและหลัง

ดำเนินการ สถานการณ์ดำเนินโครงการ ความคืบหน้า เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้และกระตุ้นการรับรู้ของคนในสังคม นอกจากนี้เนื่องจากโครงการเป็นที่น่าสนใจของประชาชน ในเรื่องความโปร่งใสของการดำเนินการ กระทรวงมหาดไทยได้ขอความร่วมมือไปที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในการตรวจเพื่อแนะนำการดำเนินการ และยังมีการตรวจสอบจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ในการตรวจติดตามโครงการอีกด้วย

ปัญหาอุปสรรค เนื่องจากโครงการนี้ได้รับจัดสรรเป็นกรอบเงินงบประมาณจำนวนมาก และเมื่อสำนักจัดทำงบประมาณเขตพื้นที่ 1-18 อนุมัติโครงการซึ่งเป็นความต้องการของประชาชนแล้วปรากฏว่ามีจำนวนโครงการมากถึง 120,000 โครงการ ปัญหาหลักๆ ที่พบ ได้แก่

ปัญหาด้านบุคลากร ข่างโยธาฯ ที่ต้องจัดทำแบบรูปรายการกำหนดราคากลาง การตรวจรับ เนื่องจากในอำเภอไม่มีช่างโยธาฯ ต้องขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งช่างโยธาฯ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนมาก็มีงานประจำอยู่แล้ว การมาช่วยงานในโครงการจึงทำได้ไม่เต็มที่ ประกอบกับจำนวนโครงการซึ่งมีจำนวนมาก หรือกรณีปัญหาของเจ้าหน้าที่การเงิน เนื่องจากในแต่ละอำเภอมีเสมียนตราเพียง 1 คน ซึ่งปกติทำโครงการของอำเภอประมาณปีละ 20-30 โครงการ แต่ในโครงการตำบลละ 5 ล้านบาท บางอำเภอ มีโครงการมากถึง 100-300 โครงการ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรในบางจังหวัดมีการจัดทีม Mobile ลงไปช่วยเหลือแต่ละอำเภอ หรือในแต่ละอำเภอมีการบูรณาการข้าราชการจากส่วนราชการอื่นๆ รวมถึงองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นมาช่วยดำเนินการแบบประจำ

ปัญหาผู้รับจ้าง เนื่องจากในแต่ละอำเภอมีผู้รับจ้างจำนวนจำกัด แต่ปริมาณที่จ้างมีจำนวนมาก ทำให้ผู้รับจ้างต้องรับจ้างหลายงานในเวลาเดียวกัน เกิดปัญหาผู้รับจ้างเป็นผู้ที่ทำงาน กรมบัญชีกลางเสนอให้มีการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ ในกรอบวงเงินเดิม หรือวงเงินที่เหลืออยู่ในกรณีมีการทำงานไปบางส่วนแล้ว

ในส่วนของการดำเนินโครงการปรากฏว่าข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีผลต่อการทำสัญญาในระบบจัดซื้อจัดจ้าง (e-GP) ของแต่ละอำเภอ เนื่องจากมีโครงการจำนวนมากส่งผลให้เกิดความล่าช้า ในขั้นตอนการบันทึกข้อมูล การบันทึกข้อมูลหลักผู้ขายและการก่อหนี้ผูกพันจนถึงขั้นจองเงินในระบบ (PO) และเจ้าหน้าที่ไม่มีความชำนาญ

หรือกรณีปัญหาจากการกำหนดระยะเวลาการแข็งตัวของปูนซีเมนต์ในงานก่อสร้างที่จะต้องรอเวลาเพื่อทดสอบความแข็งแรงของคอนกรีตที่ต้องใช้ระยะเวลา จำนวน 28 วัน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้การเบิกจ่ายเงินมีความล่าช้าออกไป

หรือกรณีความไม่ชัดเจนในเรื่องอำนาจในการอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงโครงการ เช่น การเปลี่ยนแปลงสถานที่ดำเนินโครงการ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบดำเนินการ การแก้ไขที่เกิดจากการพิมพ์ผิดหลง ซึ่งแนวทางการแก้ไขที่ได้จากการหารือสำนักงานงบประมาณ คือ ต้องพิจารณาว่าการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดดังกล่าวมีผลกระทบต่อสาระสำคัญหรือไม่ ซึ่งหากไม่มีผลกระทบต่อสาระสำคัญและวงเงินงบประมาณของโครงการ เช่น การพิมพ์ผิดหลง การเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินการจากดำเนินการเองเป็นจ้างเหมา การเปลี่ยนแปลงสถานที่ในตำบลเดียวกัน ให้เสนอขอเปลี่ยนแปลงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (ปลัดกระทรวงมอบอำนาจให้

ผู้ว่าราชการจังหวัด ตามคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ 925/2558 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2558) หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของโครงการที่แตกต่างไปจากสาระสำคัญของโครงการไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ หรือการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อวงเงินงบประมาณโครงการ เช่น การเปลี่ยนขนาดความกว้างยาวของพื้นที่ดำเนินการ ทำให้วงเงินเปลี่ยนแปลงไปให้เสนอขอเปลี่ยนแปลงต่อสำนักงบประมาณเขตพื้นที่ 1-18 ที่รับผิดชอบ

หรือกรณีปัญหาการใช้พื้นที่เพื่อดำเนินโครงการในที่ดินประเภทที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ ที่ดินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขอใช้พื้นที่เพื่อดำเนินโครงการฯ ตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กฎหมายและระเบียบกำหนด ซึ่งเฉพาะโครงการที่มีการขอใช้พื้นที่ในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินในอุทยานแห่งชาติ และที่ดินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาดำเนินการและเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 กันยายน 2559

การติดตามการจัดทำโครงการ

ตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) ซึ่งดำเนินการในทุกตำบล ทั่วประเทศไทยเห็นว่าโครงการมีความหลากหลาย เนื่องจากเป็นความต้องการของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีความต้องการแตกต่างกัน เช่น โครงการปรับปรุงซ่อมแซมถนนที่มีความชำรุดเสียหายจากการใช้งานมานาน เพื่อความสะดวกในการสัญจรและการขนส่งพืชผลทางการเกษตร หรือเป็นโครงการต่อยอดโครงการที่มีอยู่เดิม เพื่อความสมบูรณ์ เช่น โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่เดิม ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์

จากการใช้งานมากขึ้นหรือบางโครงการต้องมีการบูรณาการร่วมกับส่วนราชการอื่น เช่น โครงการจัดทำประตูน้ำ ปิด เปิด เพื่อป้องกันน้ำท่วมในช่วงที่มีน้ำมาก และจากการติดตามผลดำเนินการของมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) พบว่าทำให้เกิดการจ้างงานการบริโภค และการลงทุนในระบบเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของความพึงพอใจของประชาชนจะเห็นได้จากดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจฐานราก (Grassroot Economic Sentiment Index หรือ GSI) ซึ่งธนาคารออมสินจัดทำขึ้น โดยสำรวจตัวอย่างจากประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ต่อเดือน จำนวน 1,580 คน ในเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายของรัฐพบว่าส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายของมาตรการตำบลละ 5 ล้านบาท มากที่สุด ถึง 76.6% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อนโยบายตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) ของรัฐบาลเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งที่เกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการผ่านประชาคมหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินการกรณีจ้างแรงงาน ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับและร่วมดูแลรักษาทรัพย์สินหลังดำเนินการเสร็จสิ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและชุมชน

ตัวอย่างโครงการ

มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) ในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น โครงการก่อสร้างระบบสูบน้ำดิบเข้าหนองน้ำสาธารณะบ้านทรายมูล หมู่ที่ 1 ตำบลทรายมูล อำเภอสว่างดินแดน จังหวัดสกลนคร เป็นโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทที่ 1

โครงการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะที่จัดประกวดโดยจังหวัด สกลนครร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) โครงการเป็นการจ้างแรงงานในพื้นที่ก่อสร้าง ระบบสูบน้ำดิบเข้าหนองน้ำสาธารณะ เป็นอาคาร คอนกรีตเสริมเหล็กชั้นเดียว ขนาดกว้าง 3 เมตร ยาว 3 เมตร เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่งขนาด 3 แรงม้า จำนวน 2 ชุด งบประมาณ 193,000 บาท ซึ่งก่อนดำเนินโครงการชาวบ้านในพื้นที่ประสบ ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อใช้อุปโภค และน้ำใช้ เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ครั้นจะใช้น้ำ จากบ่อบาดาลปรากฏว่าน้ำมีความเป็นกรดสูง ไม่สามารถนำมาใช้อุปโภคได้ ภายหลังดำเนิน โครงการดังกล่าว แล้วสามารถแก้ไขปัญหาดขาดแคลน น้ำดังกล่าว โดยได้สูบน้ำจากลำห้วยใกล้เคียงมาเก็บ ในหนองน้ำสาธารณะ เป็นประโยชน์ต่อราษฎรและ เกษตรกรจำนวน 1,624 คน ได้ใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตรได้ตลอดปี

โครงการที่เป็นการใช้แรงงานของคนในพื้นที่ คือโครงการขุดลอกคลองเกาะแก้ว หมู่ที่ 6 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา งบประมาณ 420,000 บาท ซึ่งเดิมคลองเกาะแก้ว ชาวบ้านจะใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมีสภาพ ตื้นเขินเนื่องจากใช้มาเป็นเวลานาน ภายหลังจากการ ทำโครงการทำให้ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 70 คน

มีรายได้จากการจ้างแรงงานตามอัตราค่าแรงงาน ขั้นต่ำ วันละ 300 บาท และการขุดลอกคลองใน โครงการดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ จำนวน 302 ครัวเรือน 987 คน มีน้ำใช้ในการทำนา และการเกษตรอื่นนอกฤดู การทำนามีการระบายน้ำ ได้ดี ทั้งเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ของคลองให้มี สภาพสวยงาม

โครงการที่มีแนวปฏิบัติดีเด่น ตามมาตรการ ส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) ของจังหวัดระยอง รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 โครงการ ฝักอาชีพผู้สูงอายุตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง หมู่ที่ 7 ตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เป็นโครงการฝักอาชีพให้ผู้สูงอายุ ให้มีรายได้เสริม และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีกิจกรรมเป็นการฝักอาชีพทำพวงหรีด จัดดอกไม้ ทำไม้กวาดทางมะพร้าว ผูกผ้า และทำขนม มีลักษณะเด่นเป็น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายในชุมชนสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP เกิดการเรียนรู้และความรักสามัคคีในชุมชน

บทสรุปผลจากการดำเนินงานในทุกมาตรการ

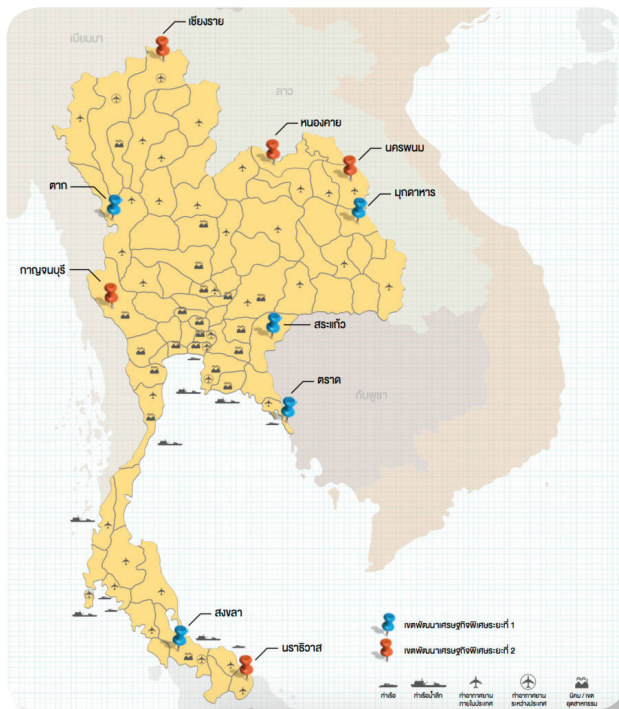
ที่กระทรวงมหาดไทยได้เข้าไปรับผิดชอบ นอกจากจะเพิ่มการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากแล้วยังก่อให้เกิดกระบวนการร่วมคิดช่วยทำในรูปแบบประชารัฐ โดยประชาชนเสนอให้ทางส่วนราชการและภาคเอกชนร่วมกันพิจารณาอนุมัติ และตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ให้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง อันเป็นต้นทุนของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หรือโครงการตัวอย่างของจังหวัดพัทลุงที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นคอนกรีตเสริมเหล็กคลองหินปูน อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เดิมในพื้นที่หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านนา เป็นจุดเริ่มต้นของน้ำตกเขาครามเป็นสายน้ำหลักของอำเภอสรีนครินทร์ โดยในช่วงฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำจำนวนมากแต่จุดรองรับน้ำสำหรับกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งมีไม่เพียงพอ น้ำที่ไหลมาจะผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ จึงได้มีการทำฝายน้ำล้นคอนกรีตเสริมเหล็กขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 35 เมตร ใช้งบประมาณ 400,000 บาท ทำให้สามารถชะลอน้ำในช่วงฤดูฝนและกักเก็บน้ำไว้ในช่วงฤดูแล้ง เป็นการสร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่รอบฝายและเป็นการรักษาระบบนิเวศในพื้นที่ด้วย อีกทั้งอาศัยสันฝายน้ำล้นเป็นสะพานสำหรับสัญจรของเกษตรกรในพื้นที่มีประชาชนได้รับประโยชน์ 139 ครัวเรือน 510 คน

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

แนวคิดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การพัฒนาประเทศผ่านการส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน และการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจ ตามลักษณะของพื้นที่ หรือเรียกว่า เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เป็นแนวคิด ที่พัฒนามาจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในรูปแบบต่างๆ ที่ผ่านมา เช่น รูปแบบการพัฒนา ของพื้นที่เฉพาะเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone : EPZ) เขตการค้าเสรี (Free Trade Zone : FTZ) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone: SBEZ) ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เฉพาะในประเทศไทย เริ่มต้นตั้งแต่

ปี พ.ศ. 2515 โดยมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ภายใต้การบริหารของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานยังมีข้อจำกัด บางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม ได้แก่

- (1) นิคมอุตสาหกรรมนั้นไม่รองรับการดำเนินธุรกิจอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม
- (2) องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการนิคมอุตสาหกรรมไม่มีอำนาจในการให้บริการแก่ผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) ขึ้น

เขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงหมายความว่าพื้นที่แห่งหนึ่งที่ได้รับการกำหนดนโยบายและพัฒนาขึ้นภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ โดยมีการปรับปรุงให้พื้นที่มีความเหมาะสม เพื่อให้มีความพร้อมและสามารถรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการและบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ประกอบไปด้วย ระบบการขนส่ง ระบบการไฟฟ้า ระบบการประปา ระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการ ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้นจะควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมท้องถิ่นนั้นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น¹

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) การพัฒนาประเทศไทยมีจุดมุ่งหมายการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง (Stability) มั่งคั่ง (Prosperity) และยั่งยืน (Sustainability) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ประเด็นท้าทายของการพัฒนา คือ การให้ประเทศไทยนั้นหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ขึ้นสู่ประเทศที่มีรายได้สูง และเงื่อนไขของการเปิดประชาคมอาเซียน ที่ต้องการส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน แนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) จึงอาจเป็นคำตอบที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโต เพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ กระจายรายได้ และความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนารวมไปถึง

ช่วยยกคุณภาพชีวิตของประชาชนและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนตามแนวยุทธศาสตร์ที่ได้วางไว้

นโยบายของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดให้มีการขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 3 ประเภท ดังนี้

(1) เขตเศรษฐกิจพิเศษขั้นนอกตามแนวชายแดน คือ เขตพื้นที่เฉพาะที่ได้ประกาศกำหนดเพื่อให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค อันจำเป็น การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จในเขตพื้นที่และได้รับสิทธิประโยชน์บางประการ

(2) เขตเศรษฐกิจพิเศษขั้นในแบบคลัสเตอร์ คือ การยกระดับพื้นที่ที่มีศักยภาพและเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมเป้าหมาย รองรับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมที่ดำเนินกิจกรรมอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยมีความร่วมมือ เชื่อมโยงกันอย่างครบวงจร เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เสริมสร้างศักยภาพด้านการลงทุนของประเทศไทย และช่วยกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น²

(3) เขตเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลได้กำหนดให้พื้นที่จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ที่ประกาศกำหนดให้ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ที่จะได้รับการพัฒนาสิทธิประโยชน์ และการอำนวยความสะดวกเป็นการพิเศษ

¹รายงานของคณะกรรมการธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา (2551)

²สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2558). อนาคตไทยก้าวไกลด้วยคลัสเตอร์.

แนวทางการดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2556 เห็นชอบแนวทางการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ซึ่งมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ดำเนินการจัดจ้างบริษัทที่ปรึกษาทำการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พื้นที่ในการศึกษาถูกแบ่งเป็น 5 กลุ่มพื้นที่หลัก 10 จังหวัด ได้แก่

- ภาคเหนือประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย และจังหวัดตาก

- ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสระแก้ว

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และจังหวัดหนองคาย

- ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดตราด

- ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา และจังหวัดนราธิวาส

สำหรับการกำหนดเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษในระยะแรก เป็นการกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพ และใช้มาตรการจูงใจด้านสิทธิประโยชน์ และด้านภาษีเพื่อจูงใจนักลงทุน ได้มีการใช้กลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อให้ประเทศไทยได้ประโยชน์ในฐานะประเทศที่ถือว่าเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย

- (1) สนับสนุนพื้นที่เศรษฐกิจใหม่
- (2) สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน
- (3) สนับสนุน SMEs
- (4) จัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ(คสช.)มีคำสั่งที่ 72/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายประกาศกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ ติดตามและประเมินผล ออกระเบียบเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องต่างๆ ซึ่งคณะ กนพ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเลขานุการ

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ(กนพ.)ได้มีการกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยกำหนดขอบเขตเป็นระดับตำบลรวมทั้งสิ้น 90 ตำบล ใน 23 อำเภอ 10 จังหวัด ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 1/2558 ลงวันที่ 19 มกราคม 2558 เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย 5 พื้นที่จังหวัดชายแดน ได้แก่

- (1) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
- (2) อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
- (3) อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
- (4) อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
- (5) อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 2/2558 ลงวันที่ 24 เมษายน 2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 ประกอบด้วย 5 พื้นที่ ได้แก่

- (1) อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- (2) อำเภอเชียงของ อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- (3) อำเภอเมืองหนองคาย และอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย

(4) อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

(5) อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอตากใบ อำเภอยี่งอ อำเภอแว้ง และอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส โดยมีการกำหนดกิจการเป้าหมายในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษไว้ 13 กลุ่มกิจการ³ ดังนี้

กิจกรรม	ตาก	สระแก้ว	ตราด	มุกดาหาร	สงขลา	เชียงราย	หนองคาย	นครพนม	กาญจนบุรี	นราธิวาส
1. อุตสาหกรรมการเกษตร ประมง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยผ่านปรนเงื่อนไขประเภทกิจการตามนโยบาย
2. เซรามิกส์	✓							✓	✓	
3. อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	
4. อุตสาหกรรมผลิตเครื่องเรือน	✓	✓			✓	✓		✓	✓	
5. อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ	✓	✓				✓		✓	✓	
6. การผลิตเครื่องมือแพทย์	✓	✓				✓		✓	✓	
7. อุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องจักรและชิ้นส่วน	✓	✓						✓	✓	
8. อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วน	✓	✓		✓				✓	✓	
9. การผลิตพลาสติก	✓	✓				✓		✓	✓	
10. การผลิตยา	✓	✓				✓		✓	✓	
11. กิจการโลจิสติกส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
12. นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
13. กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

บทบาทของมหาดไทยกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

กระทรวงมหาดไทย ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการด้านการจัดหาที่ดินและบริหารจัดการ ซึ่งเป็นคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานอนุกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากำหนดพื้นที่ของทางราชการ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษ และดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตามระเบียบและขั้นตอนของทางราชการ ร่วมกับส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจในสังกัด ได้แก่ กรมที่ดิน กรมโยธาธิการและผังเมือง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการประปาส่วนภูมิภาค ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านผังเมือง ไฟฟ้า ประปา และการจัดทำข้อมูลเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งที่ผ่านมา มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย

³สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2559). คู่มือการลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

(1) การจัดหาที่ดินของรัฐเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ใน
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การดำเนินการวิเคราะห์ และเสนอพื้นที่
ที่เหมาะสมในเขตจังหวัดเพื่อเสนอประกาศเป็น
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การจัดหาพื้นที่ของรัฐ
เพื่อนำมาถอนสภาพ และร่วมกับกระทรวงการคลัง
ในการกำหนดอัตรา ค่าเช่า/ค่าธรรมเนียมเพื่อให้
ส่วนราชการใช้ประโยชน์ และจัดสรรให้การนิคม
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และเอกชนเช่า โดยที่
ผ่านมาได้จัดหาพื้นที่แล้ว ประกอบด้วย

ตามตาราง ดังนี้

(2) การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน
(One Stop Service : OSS)

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบให้ศูนย์ดำรง
ธรรมจังหวัดเป็นที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
เป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับข้อมูล
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระดับพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อ
ให้การขับเคลื่อนนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจ
พิเศษในระดับพื้นที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงได้มอบ
นโยบายให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด

จังหวัด	พื้นที่	หน่วยงานใช้ประโยชน์/เช่า
ตาก	แปลงที่ 1 : 1,346-0-77 ไร่	เอกชน เช่า
	แปลงที่ 2 : 836-2-87 ไร่	กนอ. เช่า
สงขลา	1,070-2-20 ไร่	กนอ. เช่า
	126 ไร่	อบจ.สงขลา ใช้ประโยชน์
สระแก้ว	แปลงที่ 1 : 525-3-00 ไร่	กรมศุลกากรใช้ประโยชน์
	แปลงที่ 2 : 660-2-23 ไร่	กนอ. เช่า
มุกดาหาร	1085-2-57 ไร่	เอกชน เช่า
หนองคาย	718-035.8 ไร่	เอกชน เช่า
ตราด	888-2-72	เอกชน เช่า

* กนอ. หมายถึง การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับข้อมูลเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระดับพื้นที่ได้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการดำเนินงานของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนเพื่อทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนและผู้ประกอบการ รวมทั้งให้บริการขึ้นทะเบียน SMEs โดยให้ทำหน้าที่ให้ข้อมูล คำปรึกษา วิเคราะห์ เรื่องประสานการดำเนินการกับส่วนราชการ ประสานการนัดหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล และรับเรื่องจากผู้มาติดต่อเพื่อประสานการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องภายใน 7 วัน

ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน โดยการจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้ การศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นในการให้บริการนักลงทุนในทุกพื้นที่

(3) การสนับสนุนสาธารณูปโภคพื้นฐาน

การเตรียมความพร้อมเพื่อสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น กระทรวงมหาดไทยได้จัดเตรียมการจัดทำผังเมืองให้มีความเหมาะสมและรองรับการพัฒนาในทุกพื้นที่โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองทั้งนี้ด้านไฟฟ้าและการประปาเพื่อรองรับการขยายตัวของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้จัดทำแผนพัฒนาระบบประปา แผนพัฒนาระบบไฟฟ้าในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 และเสนอคณะกรรมการด้านการจัดหาที่ดินและบริหารจัดการและคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้ความเห็นชอบ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกับการแก้ไขปัญหาฐานราก

เขตเศรษฐกิจพิเศษ : กรอบแนวคิด “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” ของไทย

เพิ่มความสามารถการแข่งขัน + ลดความเหลื่อมล้ำการพัฒนา + เสริมสร้างความมั่นคง

(นุชจรี วงษ์สันต์, 2559)

การพัฒนาเมืองชายแดนไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น กล่าวได้ว่าเป็นฐานของการกระจายความมั่งคั่งคล้ายกับ “ทฤษฎีหยดสี” ที่หมายความว่า ถ้าเราหยดเม็ดสีลงในกลางจานสี เม็ดสีเหล่านั้นก็จะแพร่กระจายไปทั่วจาน เปรียบเหมือนรัฐบาลมีความพยายามในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจโดยใช้ความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นเพิ่มโอกาสและความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งเพื่อให้กระจายการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้ทุกพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำช่องว่างของรายได้ประชาชน ทั้งนี้ความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศไทยจะสร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นในลักษณะ “ทำน้อยได้มาก” โอกาสที่มาพร้อมกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีดังนี้

1. ปริมาณและมูลค่าการค้าชายและ บริการตามแนวชายแดนเพิ่มขึ้น ในการมีพื้นที่ชายแดนที่เหมาะสม การวางยุทธศาสตร์ให้เป็นฐานการผลิตและจุดศูนย์กลางของอาเซียน และยังมี การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service : OSS) ในพื้นที่แล้วจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เข้ามาลงทุนมากขึ้น จะส่งผลถึงการจ้างงานและการค้าตามแนวชายแดนให้เพิ่ม

มากขึ้น สะท้อนได้จากสถิติผู้ประกอบการที่สนใจเข้ามาติดต่อขอข้อมูลจาก OSS ตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 ถึงกรกฎาคม 2559 จำนวน 477 ราย และมีผู้ประกอบการที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จำนวน 12 ราย คิดเป็นมูลค่าการลงทุน 1,508.7 ล้านบาท และอยู่ระหว่างการพิจารณาอีก 27 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2559)

2. เป็นศูนย์กลางจุดเชื่อมต่อของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะส่งเสริมศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อในการขนส่งสินค้าต่างๆ และการค้าข้ามพรมแดนที่เชื่อมโยงกับฐานผลิตในภาคต่างๆ เนื่องจากการมีระบบขนส่งที่เป็นระบบ และภูมิประเทศที่มีประเทศเพื่อนบ้านล้อมรอบ ได้แก่ เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม จีน และมาเลเซีย และอาจส่งผลต่อความใกล้ชิดและการเพิ่มความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ที่ไม่ใช่เพียงมิติด้านเศรษฐกิจเท่านั้น

3. การขยายตัวด้านการท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการเชื่อมโยงท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยคมนาคมอย่างเป็นระบบ และความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างตามภูมิประเทศ ซึ่งเป็นการส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวให้สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็วในรูปแบบต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น

4. รายได้เพิ่มขึ้น ท้องถิ่นจะมีรายได้จากการเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น และในภาพรวมของประเทศด้วย ที่จะสามารถเก็บภาษีในด้านศุลกากร ภาษีเงินได้ ภาษียานพาหนะรวมถึงค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่สามารถนำเงินมาพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ให้รองรับการพัฒนาต่อไป

5. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากในพื้นที่จะมีธุรกิจต่างๆ เกิดขึ้นส่งผลต่อการจ้างงาน ทั้งนี้จะทำให้คนต้องพัฒนาตนเองทั้งทางด้านภาษา ทักษะความสามารถในการทำงาน รวมไปถึงองค์ความรู้อื่นๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงาน และปรับตัวให้ทันกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเปลี่ยนแปลงอื่นๆ

6. ขยายการพัฒนาในพื้นที่ การเติบโตทางเศรษฐกิจก็ทำให้มีการพัฒนาด้านต่างๆ เข้ามามากขึ้นในพื้นที่ เนื่องจากรัฐบาลต้องมียุทธศาสตร์ที่สนับสนุนการเติบโตของการพัฒนา เช่น การพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในพื้นที่ครบทุกมิติ

7. การปรับปรุงผลิตภาพในการผลิตและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษจะเป็นแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมและช่วยในการกระจายตัวในการส่งออก ดังนั้นจะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและปรับการผลิตอยู่เสมอ ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่พยายามให้ประเทศเปลี่ยนเป็น Thailand 4.0 คือการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมที่ต้องการเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนจากภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถยกระดับและคุณภาพการผลิตได้มากกว่าเดิม

นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นกลไกที่จะเสริมสร้างให้เศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนไปสู่ความมั่นคงที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มรายได้ให้กับประชากร นำไปสู่ลดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาตลอด ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถพัฒนาในด้านอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ตั้งแต่วินาทีแรก

การดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

สำนักงานจังหวัดหนองคาย

จังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดชายแดนมีพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (อุดรธานี หนองคาย เลย หนองบัวลำภู และ บึงกาฬ) ได้รับการประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายในพื้นที่ 2 อำเภอ 13 ตำบล ประกอบด้วยอำเภอเมืองหนองคายจำนวน 12 ตำบล อำเภอสระใคร จำนวน 1 ตำบล รวมพื้นที่ทั้งหมด 296,042 ไร่ โดยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานแล้ว ดังนี้

1. การเตรียมพื้นที่

คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งเพิกถอนสภาพที่ดินเพื่อใช้เป็นพื้นที่ให้เอกชน และหน่วยงานภาครัฐใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย จำนวน 1 แปลง คือ ที่เลขที่ 718-0-0 ไร่ (จังหวัดได้ออกโฉนดเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2559) นอกจากนี้จังหวัดยังได้จัดเตรียมพื้นที่เพื่อให้เอกชนเช่าและหน่วยงานภาครัฐใช้ประโยชน์ในพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย อีก 3 แปลง โดยไม่ต้องมีการถอนสภาพประกอบด้วย

- แปลงสถานีรถไฟนาทา ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมืองหนองคาย เนื้อที่ 219-0-0 ไร่ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับเป็นสถานที่ในการรวบรวมและกระจายสินค้าจากเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายไปยังตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยจังหวัดได้รับการอนุมัติและจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เพื่อก่อสร้างศูนย์บริการ

แบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 34,418,800 บาท (ก่อสร้างอาคารศูนย์บริการพร้อมครุภัณฑ์/สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นเงิน 19,418,800 บาท และถนนสายทางเข้าศูนย์บริการฯ เป็นเงิน 15,000,000 บาท) นอกจากนี้ กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม อยู่ระหว่างการศึกษาความเหมาะสมโครงการก่อสร้างสถานีขนส่งสินค้าเพื่อเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศและระบบรางเข้าด้วยกัน คาดว่าจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างระหว่างปี พ.ศ. 2561-2562 และจะเริ่มเปิดให้บริการปี พ.ศ. 2563 ทั้งนี้ ได้มีการทดลองการขนส่งสินค้า ทางระบบรางจากสถานีรถไฟนาทาไปยังเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยองแล้ว

- แปลงสถานีรถไฟหนองคาย ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมืองหนองคาย เนื้อที่ 152-0-0 ไร่ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับเป็นสถานที่รองรับการขนส่งผู้โดยสารและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศโดยจังหวัดมีแผนจะนำระบบแบบ CIQ มาบริการประชาชนเหมือนท่าอากาศยาน

- แปลงสถานีรถไฟหนองคาย (เก่า) ตำบล มีชัย อำเภอเมืองหนองคาย เนื้อที่ 100-0-0 ไร่ จัดเตรียมพื้นที่สำหรับใช้เป็นท้องรับการคมนาคมขนส่ง และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2. ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภค

2.1 การคมนาคมขนส่งและด้านศุลกากร

- กรมทางหลวงชนบท โดยแขวงทางหลวงชนบทหนองคายได้รับการจัดสรรงบประมาณพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมขนส่งในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 18 โครงการ งบประมาณ 135,711,000 บาท (หนึ่งร้อยสามสิบล้านเจ็ดแสนหนึ่งหมื่นหนึ่งพันบาทถ้วน) และปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 4 โครงการ งบประมาณ 248,784,000 บาท (สองร้อยสี่สิบล้านเจ็ดแสนแปดหมื่นสี่พันบาทถ้วน)

- กรมทางหลวง โดยแขวงทางหลวงหนองคายได้รับการจัดสรรงบประมาณพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมขนส่งในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 9 โครงการ งบประมาณ 227,400,000 บาท (สองร้อยยี่สิบล้านสี่แสนบาทถ้วน) และปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 8 โครงการ งบประมาณ 151,758,000 บาท

(หนึ่งร้อยห้าสิบล้านเจ็ดแสนห้าหมื่นแปดพันบาทถ้วน)

- กรมศุลกากร โดยด่านศุลกากรหนองคายได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ตามโครงการบูรณาการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 2 โครงการ งบประมาณ 287,094,700 บาท (สองร้อยแปดสิบล้านเก้าหมื่นสี่พันเจ็ดร้อยบาทถ้วน) แยกเป็น โครงการก่อสร้างด่านศุลกากรหนองคายและลานตรวจสินค้าแห่งใหม่พร้อมสิ่งปลูกสร้าง งบประมาณ 274,473,000 บาท (สองร้อยเจ็ดสิบล้านสี่แสนเจ็ดหมื่นสามพันบาทถ้วน) และโครงการพัฒนาด่านพรมแดนหนองคาย งบประมาณ 12,621,700 บาท (สิบล้านหกแสนสองหมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

2.2 ระบบไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้

กำหนดพื้นที่สำหรับใช้เป็นพื้นที่ในการพัฒนาระบบไฟฟ้าเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 2 แห่ง คือ

- การก่อสร้างสถานีไฟฟ้าหนองคาย 2 เนื้อที่ 8-0-0 ไร่ ณ บ้านไชยา หมู่ที่ 4 ตำบลสระใคร อำเภอสระใคร กำลังผลิต 50 MVA

- การก่อสร้างสถานีไฟฟ้าหนองคาย 3 เนื้อที่ 4-0-0 ไร่ ณ บ้านดงเจริญ หมู่ที่ 3 ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคายกำลังผลิต 50 MVA

2.3 ระบบประปา การประปาส่วนภูมิภาค

ได้กำหนดแผนการก่อสร้างระบบผลิตน้ำประปาเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ณ บริเวณบ้านโคกป่าผาง หมู่ที่ 3

ตำบลปะโค อำเภอเมืองหนองคาย เนื้อที่ 100-0-0 ไร่ กำลังผลิต 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง เพื่อส่งต่อน้ำประปาไปยังพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษบ้านไชยา หมู่ที่ 4 ตำบลสระใคร อำเภอสระใคร ใช้งบประมาณก่อสร้าง จำนวน 400,000,000 บาท (สี่ร้อยล้านบาทถ้วน) ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

3. การเตรียมกิจการเป้าหมาย

3.1 กิจการเป้าหมายที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว

- อุตสาหกรรมการเกษตร ประมง และกิจการที่เกี่ยวข้อง
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง
- กิจการโลจิสติกส์
- นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม
- กิจการเพื่อการสนับสนุนการท่องเที่ยว
- กิจการอบฟุ้งและไซโล
- กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุทางการเกษตร
- กิจการผลิตโครงสร้างโลหะสำหรับงานก่อสร้างหรืองานอุตสาหกรรม
- กิจการผลิตสิ่งพิมพ์ทั่วไป
- กิจการผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์

- กิจการผลิตวัสดุก่อสร้างและกิจการผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีตอัดแรงสำหรับงานสาธารณูปโภค (ยกเว้นการผลิตกระเบื้องมุงหลังคาเซรามิกส์และการผลิตกระเบื้องปูพื้นหรือผนัง)

- กิจการผลิตสิ่งปรุงแต่งสำหรับประติณร่างกาย เช่น สบู่ ยาสระผม ยาสีฟัน

- กิจการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับสินค้าอุปโภค เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติก

- กิจการผลิตสิ่งของจากเยื่อหรือกระดาษ เช่น กล่องกระดาษ

- กิจการพัฒนาอาคารสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมและ/หรือคลังสินค้า

4. การเตรียมความพร้อมแรงงาน

4.1 การเตรียมแรงงานภายในจังหวัด
จังหวัดหนองคาย โดยจัดหางานจังหวัดได้ดำเนินการสำรวจแรงงานในสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่ความรับผิดชอบทุกแห่งเพื่อรองรับ ความต้องการแรงงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

4.2 การเตรียมแรงงานต่างด้าวเพื่อเข้ามาทำงานในลักษณะมาเข้า/กลับเย็น (ม.14) โดยจังหวัดได้จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงานเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการรอข้อตกลงว่าด้วยการข้ามแดนระหว่างไทย-ลาว ในการใช้บัตรผ่านแดน (Border Pass) เข้ามาทำงานได้ ถ้าหากข้อตกลงดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จังหวัดพร้อมให้บริการแรงงานต่างด้าวที่ประสงค์จะเข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

5. ศูนย์บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service)

จังหวัดได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย เพื่อให้คำแนะนำ/ปรึกษา และสนับสนุนข้อมูลต่างๆ ให้กับผู้ประกอบการ/นักลงทุน/ประชาชน ณ ศาลากลางจังหวัด ชั้น 1

โดยมีผู้ประกอบการนักลงทุน และบุคคลทั่วไปที่สนใจลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย มาติดต่อสอบถามข้อมูลแล้ว รวมทั้งสิ้น 433 ราย

6. การสรรหาและคัดเลือกผู้ลงทุน ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

6.1 รูปแบบการดำเนินการ คือ การจัดให้เอกชนเพียงรายเดียวเป็นผู้ลงทุนพัฒนา โดยการเช่าพื้นที่ทั้งแปลงเป็นระยะเวลา 50 ปี ด้วยวิธีการเปิดประมูล

6.2 ทางราชการจะต้องจัดให้มีความพร้อมในเรื่องของระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา และถนนที่ผู้ลงทุนสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่โครงการได้ทันที

6.3 ข้อเสนอการลงทุนและผลประโยชน์ ตอบแทนการเช่าพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

- ส่วนที่ 1 แผนผังการใช้ที่ดิน/แนวคิด ในการจัดทำแผนแม่บทเบื้องต้น

- ส่วนที่ 2 รูปแบบจำลองเชิงธุรกิจ กรอบระยะเวลาดำเนินการ

- ส่วนที่ 3 ข้อเสนอผลประโยชน์ ตอบแทนการเช่า

6.4 อัตราค่าเช่าและค่าธรรมเนียมการจัด ให้เช่าที่ราชพัสดุเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ค่าเช่า 24,000 บาท/ไร่/ปี(ปรับ 15% ทุก 5 ปี) ค่าธรรมเนียมการจัดให้เช่า 160,000 บาท/ไร่/50 ปี

7. แผนการเสนอขอขยายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจหนองคาย (เพิ่มเติม)

จังหวัดหนองคายอยู่ระหว่างการเสนอขอขยายพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย (เพิ่มเติม) ในพื้นที่ อำเภอโพนพิสัย 3 ตำบล อำเภอท่าบ่อ จำนวน 3 ตำบล และอ.ศรีเชียงใหม่ จำนวน 3 ตำบล รวมเนื้อที่ 263,572 ไร่

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ความพร้อม 4 ข้อ ดังนี้

- ความพร้อมและมีศักยภาพสูง
- ด้านการคมนาคมขนส่งสะดวก ที่สามารถเชื่อมต่อไปถึงทุกพื้นที่ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ
- ติดแนวชายแดน เหมาะกับการค้าชายแดน
- อยู่ใกล้กับด่านพรมแดนหนองคาย (สะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 1)

7.1 อำเภอโพนพิสัย 3 ตำบล ได้แก่ ตำบล วัดหลวง ตำบลจุมพล ตำบลกุดบง

- ด้านศักยภาพการพัฒนา ดังนี้

- พื้นที่ทั้ง 3 ตำบล ทิศเหนือติดชายแดน ตลอดแนวแม่น้ำโขงอยู่ตรงกันข้ามกับเมืองปากงึม แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

- ห่างจากด่านพรมแดนหนองคาย (สะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 1) ไปทางทิศ ตะวันออกประมาณ 45 กิโลเมตร

- ตำบลจุมพลเป็นที่ตั้งของจุดผ่อนปรน การค้าจุมพลตรงข้ามกับด่านประเพณีบ้านโคก เมือง ปากงิม สปป.ลาว

- ทั้ง 3 ตำบล ติดกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 212 ซึ่งเป็นถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศ เชื่อมต่อไปยังสะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 5 จังหวัดบึงกาฬ และยังเชื่อมต่อไปยังถนนหมายเลข 12 EWEC (เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก – ตะวันตก) ที่จังหวัดมุกดาหาร ไปจนถึงท่าเรือน้ำลึก ดานัง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามใต้

- สภาพพื้นที่

- ขนาดพื้นที่รวม 152,122 ไร่
- ลักษณะพื้นที่/การใช้ประโยชน์ เป็นที่ราบเหมาะกับการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจทุก ชนิด เช่น ข้าว (นาปี/นาปรัง) ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวโพดหวาน ปาล์ม น้ำมัน เป็นต้น

- ชุมชน ทั้ง 3 ตำบล เป็นชุมชนชนบท และเมืองบางส่วน ความหนาแน่นประชากรปานกลาง

จังหวัดหนองคายได้กำหนดแผนพัฒนาเชิง พื้นที่เขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย กลุ่ม กิจการเป้าหมายอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ที่สามารถรองรับผลผลิตทางการเกษตรจากจังหวัด ไกล่เคียง และ สปป.ลาว มาแปรรูปในพื้นที่ได้

- ความพร้อมสาธารณูปโภค

- ถนน ทั้ง 3 ตำบล ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 เป็นถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ที่เชื่อมต่อไปยังสะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 5 จังหวัดบึงกาฬ และยังเชื่อมต่อไปยังถนนหมายเลข 12 (เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก –

ตะวันตก) ที่จังหวัดมุกดาหาร เลยไปจนถึงท่าเรือน้ำลึก ดานัง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามใต้

- ไฟฟ้า ทั้ง 3 ตำบล มีไฟฟ้าทั่วถึงทุก พื้นที่เป็นพื้นที่ที่ติดกับสถานที่ที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้า รองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคายของการ ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

- ประปา ทั้ง 3 ตำบล มีน้ำประปาใช้ อย่างทั่วถึง และเพียงพอ (แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำโขง)

- เหตุผล/ความจำเป็น เป็นที่ตั้งของจุดผ่อนปรน จุมพล

7.2 อำเภอบำบัด จำนวน 3 ตำบลได้แก่ ตำบลกอนาง ตำบลโพนสา และตำบลท่าบ่อ

- ด้านศักยภาพการพัฒนา ดังนี้

- พื้นที่ทั้ง 3 ตำบล ติดกับทางหลวงแผ่นดิน ตลอดแนวแม่น้ำโขงอยู่ตรงกันข้ามกับเมืองหาดไชย พอง แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

- อยู่ใกล้กับด่านพรมแดนหนองคาย (สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 1) ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 25 กิโลเมตร

- ทั้ง 3 ตำบลติดกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 211 (หนองคาย-เลย) ที่เชื่อมต่อไปยัง จังหวัดเลย (ผ่านอำเภอด่านซ้าย) ไปแขวงไชยบุรี /เมือง หลวงพระบางของ สปป.ลาว และจังหวัดทางภาค เหนือของประเทศไทยได้

- สภาพพื้นที่

- ขนาดพื้นที่รวม 49,537 ไร่
- ลักษณะพื้นที่/การใช้ประโยชน์ เป็นที่ราบเหมาะกับการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจทุก ชนิด เช่น ข้าว (นาปี/นาปรัง) มันสำปะหลัง อ้อย โรงงาน มะเขือเทศยาสูบ ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น

- ชุมชน ทั้ง 3 ตำบล เป็นชุมชนชนบท และเมืองบางส่วน ความหนาแน่นประชากร ปานกลางโดยมีสถานท่องเที่ยวทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเป็นจำนวนมาก จังหวัดได้ กำหนดแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษหนองคาย กิจกรรมเป้าหมายอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยว สำคัญของ สปป.ลาว และกิจกรรมเป้าหมายโลจิสติกส์ ที่เชื่อมต่อไปยังภาคเหนือของประเทศไทยได้

- ความพร้อมสาธารณูปโภค

- ถนน ทั้ง 3 ตำบลติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 211 (หนองคาย-เลย) เชื่อมต่อไปยัง ภาคเหนือของประเทศไทย

- ไฟฟ้า ทั้ง 3 ตำบลมีไฟฟ้าทั่วถึงทุก พื้นที่

- น้ำประปา ทั้ง 3 ตำบล มีน้ำประปาใช้ อย่างทั่วถึงและเพียงพอ (แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำโขง)

7.3 อำเภอศรีเชียงใหม่ จำนวน 3 ตำบล ตำบลบ้านหม้อ ตำบลพระพุทธรูป และ ตำบลพานพร้าว

- ด้านศักยภาพการพัฒนา ดังนี้

- ทั้ง 3 ตำบล ด้านทิศเหนือติดชายแดน ตลอดแนวแม่น้ำโขงอยู่ตรงกันข้ามกับเมืองสีโคต ตะบอง แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

- อยู่ใกล้กับด่านพรมแดนหนองคาย (สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 1) ไปทาง ทิศตะวันตกประมาณ 45 กิโลเมตร

- เป็นที่ตั้งจุดผ่อนปรนการค้าบ้านหม้อ ซึ่งอยู่ระหว่างการผลักดันให้เป็นด่านพรมแดนถาวร ของจังหวัดอีกแห่งหนึ่ง เพราะเป็นจุดผ่อนปรน ที่มีศักยภาพในการค้าชายแดนมากที่สุดของจังหวัด (จาก 1 ใน 4 จุดผ่อนปรนของจังหวัด) อยู่ตรงกัน ข้ามด่านประเพณีบ้านหนองคา เมืองสีโคตตะบอง สปป.ลาว

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2559

- ทั้ง 3 ตำบลติดกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 211 (หนองคาย-เลย) ที่เชื่อมต่อไปยัง จังหวัดเลย (ผ่านอำเภอท่าลี่) ไปแขวงไชยะบุรี /เมือง หลวงพระบางของ สปป.ลาว และจังหวัดทางภาค เหนือของประเทศไทย

- สภาพพื้นที่

- ขนาดพื้นที่รวม 61,913 ไร่

- ลักษณะพื้นที่/การใช้ประโยชน์เป็น พื้นที่ราบทางทิศตะวันออกสลับกับพื้นที่ภูเขาทาง ทิศตะวันตกเหมาะกับการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ทุกชนิด เช่น ข้าว (นาปี/นาปรัง) มันสำปะหลัง อ้อย โรงงาน มะเขือเทศ สับปะรด ยางพารามันสำปะหลัง เป็นต้น มีโรงงานแปรรูปมะเขือเทศในพื้นที่ 3 โรงงาน

- ชุมชน ทั้ง 3 ตำบล เป็นชุมชนชนบท และเมืองบางส่วน ความหนาแน่นประชากร ปานกลางโดยมีสถานท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีหลายแห่ง จังหวัดจึงได้ กำหนดแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ เขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษกิจกรรมเป้าหมายอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ เชื่อมโยงไปยังของ สปป.ลาว ได้

- ความพร้อมสาธารณูปโภค

- ถนน ทั้ง 3 ตำบลติดกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 211 (หนองคาย-เลย) เชื่อมต่อไปยัง ภาคเหนือของประเทศไทย

- ไฟฟ้า ทั้ง 3 ตำบล มีไฟฟ้าทั่วถึงทุกพื้นที่

- ทั้ง 3 ตำบล มีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง และเพียงพอ (แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำโขง)

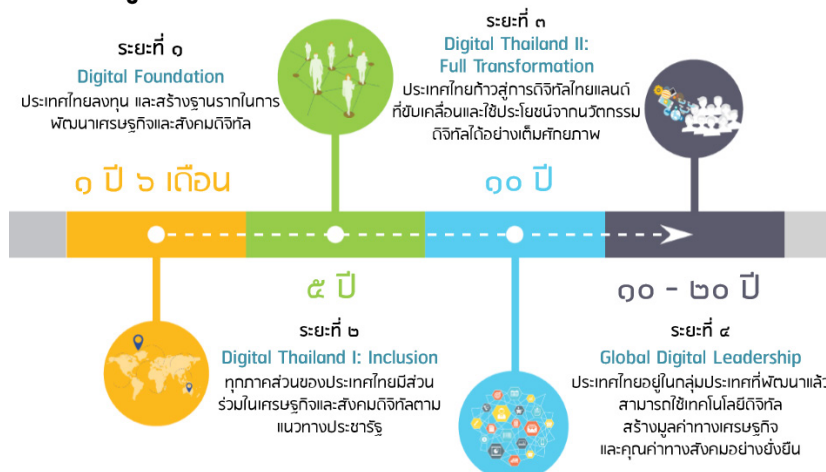
- เหตุผล/ความจำเป็น เป็นที่ตั้งของจุดผ่อนปรน บ้านหม้อ

8. ปัญหา/อุปสรรค (ไม่มี)

DIGITAL ECONOMY

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร¹

ภูมิทัศน์ดิจิทัลของไทยในระยะเวลา ๒๐ ปี

จากการแถลงนโยบายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้เกิด Digital Economy เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการผลิต การค้า การบริการ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาขีดความสามารถของธุรกิจในประเทศ ทั้งภาคการเกษตร การผลิตและการบริการ การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม การจัดการสังคมผู้สูงอายุ การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน และการพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศ เป็นต้น

Digital Economy หมายถึง เศรษฐกิจและสังคมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (หรือเรียกว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ทันสมัย)

ทันสมัย) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งกิจกรรมเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมและการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น²

ความสำคัญของ Digital Economy

คือ การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การลดต้นทุนในการประกอบการไม่ว่าด้านการผลิต ด้านการขาย ผ่านทางเทคโนโลยีระบบอินเทอร์เน็ตและการสื่อสาร อาทิ อีเมล โทรศัพท์มือถือ การประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์
2. การต่อยอดในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ออกสู่ตลาดเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค อาทิ การนำข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ จากแหล่งอื่นๆ ทั่วโลกมาช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ

¹กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

²สืบค้นจาก www.mict.go.th

3. การขยายตัวของระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E – Commerce) อาทิ การขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องมีร้านค้า เกษตรกรมี Application ใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจที่จะปลูกพืชอะไร เป็นต้น

4. ขยายการจ้างงานและการสร้างงานในลักษณะใหม่ๆ อันเป็นผลจากการตลาดและการค้ารูปแบบใหม่ อาทิ นักกลยุทธ์การตลาดทาง Social Media ที่ปรึกษา E – Commerce เป็นต้น

5. การลงทุนธุรกิจข้ามพรมแดนมากยิ่งขึ้น อาทิ การจองโรงแรม และโปรแกรมการท่องเที่ยวผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

6. สนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชน อาทิ สื่อการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (E – Learning)

ความคืบหน้าการดำเนินงานตามนโยบาย Digital- Economy

ปัจจุบันภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กำลังอยู่ในวาระของการปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ในทุกมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ดังนี้

“ข้อ 6.18 ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ ซึ่งหมายรวมถึงการผลิตและการค้าผลิตภัณฑ์ดิจิทัลโดยตรง ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์

อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัล และการใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาครัฐกิจการเงินและธุรกิจบริการอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคสื่อสารและบันเทิง ตลอดจนการใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปรับปรุงบทบาทและการกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงให้ดูแลและผลักดันงานสำคัญของประเทศชาติในเรื่องนี้ และจะจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างจริงจัง”

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว โดยมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และร่างกฎหมายฉบับใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ดังนี้

1. (ร่าง) พ.ร.บ. การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมฯ ซึ่งในร่าง พ.ร.บ ฉบับนี้ ได้กำหนดนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กำหนดให้มีคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

2. (ร่าง) พ.ร.บ. ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรมฯ ซึ่งได้ปรับชื่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็น “กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นส่วนราชการระดับกรม

3. แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นการแต่งตั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการในระหว่างที่กฎหมายอยู่ระหว่างการจัดทำ ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการฯ ที่ผ่านมามีมติในเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การดำเนินโครงการนำร่อง

เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม และการดำเนินโครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

4. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ ดังนี้

- โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558

- โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2559

- แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2559

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เพื่อให้ทราบทิศทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2559 จะได้กล่าวถึงรายละเอียดของแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมพอสังเขป โดยแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์” โดยมีเป้าหมายรวม 4 ประการ ดังนี้

1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิต การบริการ

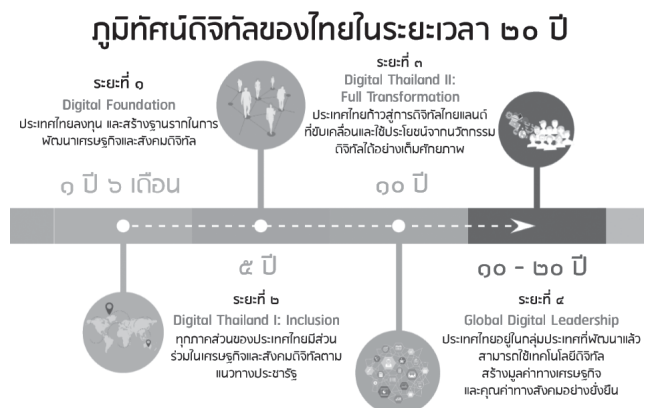
2. สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

3. เตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล

4. ปฏิรูปกระบวนการศึ่การทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

โดยมอบหมายให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาวิทยุทธศาสตร์และ/หรือรายวาระร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย มุ่งเน้นการพัฒนาระยะยาวอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แต่เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้ จึงกำหนดภูมิทัศน์ดิจิทัล เพื่อกำหนดทิศทาง การพัฒนาและเป้าหมายใน 4 ระยะ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ภูมิทัศน์ดิจิทัลของไทยในระยะเวลา 20 ปี

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ร่างดิจิทัลไทยแลนด์ 2016

สืบค้นจาก www.mict.go.th

1. ระยะที่ 1 ประเทศไทยลงทุนและสร้างฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Foundation) ใช้เวลาดำเนินการ 1 ปี 6 เดือน

2. ระยะที่ 2 ทุกภาคส่วนของประเทศไทยมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวทางประชารัฐ (Digital Thailand II : Inclusion) ใช้เวลาดำเนินการ 5 ปี

3. ระยะที่ 3 ประเทศไทยก้าวสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ (Digital Thailand II : Full Transformation) ใช้เวลาดำเนินการ 10 ปี

4. ระยะที่ 4 ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมได้อย่างยั่งยืน ใช้เวลาดำเนินการ 10-20 ปี

เพื่อให้วิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

แผนภาพที่ 2 กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ที่มา : เอกสารเผยแพร่งานดิจิทัลไทยแลนด์ 2016 สืบค้นจาก www.mict.go.th

จึงกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 6 ด้าน คือ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยแผนงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ

(1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ มีความทันสมัย มีเสถียรภาพตอบสนองความต้องการใช้งานของทุกภาคส่วนในราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม

(2) ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลของอาเซียน โดยเป็นเส้นทางผ่านการจราจรของข้อมูลในภูมิภาค และเป็นที่ตั้งของผู้ประกอบการเนื้อหารายใหญ่ของโลก

(3) จัดให้มีนโยบายและแผนบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน คลื่นความถี่ และการหลอมรวมของเทคโนโลยีในอนาคต เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

(4) ปรับปรุงรัฐวิสาหกิจโทรคมนาคมให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมดิจิทัลเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยแผนงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ

(1) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยผลักดันธุรกิจให้เข้าสู่ระบบการค้าดิจิทัลสู่สากล และให้เกิดการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อปฏิรูปการผลิตสินค้าและบริการ

(2) เร่งสร้างธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัล ให้เป็นพื้นที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล

(3) พัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลของไทยให้มีความเข้มแข็งและสามารถแข่งขันเชิงนวัตกรรมได้ในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพและเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

(4) เพิ่มโอกาสทางอาชีพเกษตรและการค้าขายสินค้าของชุมชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยแผนงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 5 ด้าน คือ

(1) สร้างโอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล

(2) พัฒนาศักยภาพของประชาชนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์รวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแยกแยะข้อมูลข่าวสารในสังคมดิจิทัลที่เปิดกว้างและเสรี

(3) สร้างสื่อ คลังสื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประชาชนเข้าถึงได้อย่างสะดวก ผ่านทั้งระบบโทรคมนาคม ระบบแพร่ภาพกระจายเสียง และสื่อหลอมรวม

(4) เพิ่มโอกาสได้รับบริการทางการแพทย์และสุขภาพที่ทันสมัยทั่วถึง และเท่าเทียมสู่สังคมสูงวัยด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยแผนงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ

(1) จัดให้มีบริการอัจฉริยะที่ขับเคลื่อนความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการที่อำนวยความสะดวกต่อประชาชน นักธุรกิจ และนักท่องเที่ยว

(2) ปรับเปลี่ยนการทำงานของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ และธรรมาภิบาล โดยเน้นบูรณาการการลงทุนในทรัพยากรการเชื่อมโยงข้อมูล และการทำงานของหน่วยงานภาครัฐเข้าด้วยกัน

(3) สนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตามมาตรฐาน open data และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคธุรกิจในกระบวนการทำงานของรัฐ

(4) พัฒนาแพลตฟอร์มบริการพื้นฐานภาครัฐ เพื่อรองรับการพัฒนาต่อยอดแอปพลิเคชันหรือบริการรูปแบบใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยแผนงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 3 ด้าน คือ

(1) พัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่บุคลากรในตลาดแรงงาน ที่รวมถึงบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน บุคลากรทุกสาขาอาชีพ และบุคลากรทุกช่วงวัย

(2) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญเทคโนโลยีเฉพาะด้าน ให้กับบุคลากรในสายวิชาชีพด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ปฏิบัติงานในภาครัฐและเอกชน เพื่อรองรับความต้องการในอนาคต

(3) พัฒนาผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถวางแผนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปพัฒนาภารกิจ ตลอดจนสามารถสร้างคุณค่าจากข้อมูลขององค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยแผนงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 3 ด้าน คือ

(1) กำหนดมาตรฐาน กฎ ระเบียบ และกติกาด้านดิจิทัลให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการใช้ประโยชน์ในภาคเศรษฐกิจและสังคม

(2) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลให้มีความทันสมัย สอดคล้องต่อพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัลและบริบทของสังคม

(3) สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการทำธุรกรรมออนไลน์ ด้วยการสร้างความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศและการสื่อสาร การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การคุ้มครองผู้บริโภค

กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะต้องดำเนินการผ่านกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างครบวงจร และเต็มรูปแบบเพื่อวางรากฐานเศรษฐกิจและสังคมไทยให้พร้อมเข้าสู่ยุคดิจิทัลโดยมีการดำเนินการใน 4 ด้าน ดังนี้

1. การขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมในระยะเร่งด่วน (1 ปี 6 เดือน)

2. ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานของภาครัฐ บูรณาการทำงานในลักษณะข้ามกระทรวง เพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการ ลดบทบาทภาครัฐกระจายและมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการ และจัดให้มีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ประสานและขับเคลื่อนให้การพัฒนาดิจิทัลของประเทศเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

3. การบูรณาการงาน งบประมาณ และทรัพยากรในการดำเนินงาน โดยจะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันหรือเชื่อมโยงงานและข้อมูลในลักษณะที่เป็นองค์รวม กำหนดเจ้าภาพรับผิดชอบในแต่ละภารกิจ ปรับปรุงกฎระเบียบ และระบบงบประมาณให้เอื้ออำนวยต่อการทำงานร่วมกันของส่วนราชการในการให้บริการประชาชน นอกจากนี้ จะจัดตั้งกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นกลไกทางเลือกในการสนับสนุนทางการเงินกับโครงการด้านการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมนอกเหนือจากการ สนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของภาครัฐ

4. กลไกติดตามความก้าวหน้าของนโยบาย แผนงาน โดยจะต้องมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลความเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเมื่อพบปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องจัดให้มีกลไกช่วยเหลือ

แก้ปัญหาหรือจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างเพียงพอและทันทั่วถึง และนำผลที่ได้จากการติดตามมาทบทวนเพื่อปรับปรุงให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ จะต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการปรึกษาหารือ การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปจนถึงการตรวจสอบ ติดตามความคืบหน้าการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานเป็นหลัก

การปรับเปลี่ยนภาครัฐเพื่อนำไปสู่รัฐบาลดิจิทัล

รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังได้ริเริ่มผลักดันแนวคิด National e - Payment ซึ่งเป็นระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาตรฐาน โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 เห็นชอบในหลักการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ของแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องการปรับเปลี่ยนภาครัฐเพื่อนำไปสู่รัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วยโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ดังนี้³

1. ระบบการชำระเงินแบบ Any ID (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริการโอนเงินและรับโอนเงินแบบใหม่ “พร้อมเพย์ – PromptPay”) เป็นการโอนเงินหรือชำระเงิน จากเดิมใช้หมายเลขบัญชีธนาคารเป็นการชำระเงินหรือโอนเงินผ่านบริการพร้อมเพย์ ซึ่งจะสามารถทำได้โดยใช้หมายเลขอื่นที่ผู้รับโอนได้ลงทะเบียนไว้กับสถาบันการเงินโดยในระยะแรกจะเริ่มต้นจากหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ และหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งจะทำให้การโอนเงินระหว่างประชาชนด้วยกันหรือระหว่าง

ประชาชนกับภาคธุรกิจสะดวกปลอดภัยมากขึ้น ในขณะที่ทำให้การจ่ายเงินระหว่างภาครัฐและประชาชนตรงกับเป้าหมายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สามารถให้ประชาชนมาลงทะเบียนบริการพร้อมเพย์ได้ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2559 และจะสามารถให้บริการโอนเงินระหว่างบุคคลได้ตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2559 เป็นต้นไป

2. การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้เป็นวงกว้างขึ้น โดยเฉพาะบัตรเดบิตที่มีค่าธรรมเนียมต่ำแทนการใช้เงินสด ในขณะที่ต้องเพิ่มการกระจายอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แพร่หลายมากขึ้นด้วยควบคู่กันไปตามความเหมาะสมของผู้รับชำระเงินที่เป็นร้านค้าในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินให้ประชาชนไปพร้อม ๆ กัน โดยการขยายการใช้บัตรในลักษณะเช่นนี้ จะเป็นการเพิ่มทางเลือกในการชำระเงินที่สะดวกปลอดภัยมากขึ้นให้กับประชาชน ทั้งนี้ โครงการนี้คาดว่าจะออกประกาศให้นิติบุคคลติดตั้งอุปกรณ์รับชำระเงินได้ ในเดือนสิงหาคม 2559 จะออกหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานราชการติดตั้งอุปกรณ์รับชำระเงินในเดือนสิงหาคม 2559 และจะเริ่มกระจายอุปกรณ์รับชำระเงินในเดือนกันยายน 2559 เป็นต้นไป

3. ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการพัฒนาการจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice) และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ (e-Receipt) เพื่ออำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนในการจัดทำ รวมทั้งการนำส่งรายงานการทำธุรกรรมทางการเงิน และการนำส่งภาษีเมื่อมีการชำระเงินผ่านระบบ e-Payment ซึ่งจะเป็นการช่วยลดต้นทุน ระยะเวลา และขั้นตอนของภาคเอกชนในการจัดทำเอกสาร และการชำระภาษี สำหรับโครงการนี้คาดว่าจะ จะ

³สืบค้นจาก www.epayment.go.th

เริ่มให้สามารถจัดส่งใบกำกับภาษีระบบ Centrally Signed E-mail ได้ในเดือนมกราคม 2560 และระบบ e-Tax Invoice และ e-Receipt จะพร้อมใช้ในเดือนมกราคม 2560

4. โครงการ e-Payment ภาครัฐ เป็นการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม และพัฒนาระบบการรับจ่ายเงินภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งเสริมการรับจ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมให้มีฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับสวัสดิการของภาครัฐ ควบคู่กับการจ่ายเงินให้แก่ประชาชนโดยตรงผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถจ่ายเงินช่วยเหลือและเงินสวัสดิการให้แก่ประชาชนได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ลดความผิดพลาด ความซ้ำซ้อน และโอกาสการทุจริตจากการจ่ายด้วยเงินสดหรือเช็คสำหรับโครงการนี้คาดว่าจะเริ่มโอนเงินสวัสดิการประชาชนผ่านเลขที่บัญชีธนาคารได้ในเดือนกันยายน 2559 จ่ายเงินสวัสดิการผ่านเลขบัตรประชาชนตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2559 และให้หน่วยงานภาครัฐรับจ่ายเงิน ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ทั้งหมดภายในเดือนกันยายน 2560

นอกจากนี้รัฐบาลโดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ยังได้จัดทำระบบโปรแกรมไลน์ภาครัฐ (G-CHAT) เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐที่สามารถตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้งานได้ และยังสามารถจัดทำแอปพลิเคชันแจ้งข้อมูลข่าวสารและบริการภาครัฐ (G-News) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการบริการข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ

โดยสรุป จะเห็นได้ว่ารัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจดิจิทัล และใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้การพัฒนาประเทศชาติเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางสังคม ตลอดจนสามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้ในเวทีโลก ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีและบริบททางเศรษฐกิจและสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็วในหลายประเทศทั่วโลก เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ออสเตรเลีย มาเลเซีย จีน สิงคโปร์ อินเดีย เกาหลีใต้ ฯลฯ กำลังแข่งขันและพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล หากรัฐบาลสามารถผลักดันนโยบายนี้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม จะทำให้ประเทศไทยก้าวสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่า และขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

บทบาทกรมการปกครองในการขับเคลื่อนการดำเนิน โครงการยกระดับศักยภาพหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อน เศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ (คปช.)

กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

1. **ความเป็นมา** คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2559 เห็นชอบโครงการยกระดับศักยภาพหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภูมิภาคทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการสนับสนุนงบประมาณให้แก่หมู่บ้าน จำนวน 74,588 หมู่บ้าน ภายในวงเงินไม่เกินหมู่บ้านละ 200,000 บาท โดยใช้งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น งบเงินอุดหนุน ประเภทอุดหนุนทั่วไปให้แก่หมู่บ้านเพื่อสาธารณประโยชน์ ภายในวงเงินไม่เกิน

15,000 ล้านบาท กำหนดหัวเวลาดำเนินการภายใน 90 วัน โดยมอบหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลไกหลักรับผิดชอบดำเนินการในหมู่บ้าน และมอบหมายกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ สั่งการ กำกับดูแล ติดตามความคืบหน้าและรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกเดือน

2. การดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครอง ร่วมกับกระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาขั้นตอนการดำเนินการ จัดทำคู่มือและหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการฯ เสนอคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 รับทราบการจัดทำคู่มือ ดำเนินงานโครงการฯ ตามที่กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองนำเสนอแล้วและกำหนดช่วงเวลาการดำเนินการตามโครงการฯ ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 31 กรกฎาคม 2559

หลังจากคณะรัฐมนตรีได้รับทราบคู่มือการ ดำเนินโครงการแล้ว เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2559 กรมการปกครองประชุมชี้แจงผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด ปลัดจังหวัด และ นายอำเภอ ผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล Video Conference System, DOPA TV และระบบ DOPA Radio ไปยังจังหวัดทุกจังหวัดพร้อมกันทั่วประเทศ และเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2559 เวลา 10.00 น. ได้กราบเรียนเชิญ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานประชุมมอบนโยบาย (Kick off) ให้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะประธาน กรรมการหมู่บ้านในพื้นที่ 6 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัด พระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครปฐม จังหวัด สมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 3,821 คน ณ หอประชุมธรรมศาสตร์ รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และถ่ายทอด การประชุมผ่านระบบ Video Conference System, DOPA TV และระบบ DOPA Radio ไปยังจังหวัดอีก 70 จังหวัดพร้อมกันทั่วประเทศ ซึ่งมี

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้า ส่วนราชการในระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ปลัดจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตร กำนัน แพทย์ประจำตำบล อีกกว่า 291,257 คน ร่วมรับมอบนโยบาย

ในส่วนของการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ที่กำหนดบทบาทของกลไกหลัก ในแต่ละระดับไว้ ดังนี้

2.1 ผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากการ ดำเนินการตามโครงการฯ รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะ กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ และเป็นโครงการที่มอบอำนาจให้ประชาชนรับผิดชอบ ทั้งกระบวนการ กล่าวคือ **“เสนอโดยประชาชน ทำโดยประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน”** ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการฯ เป็น ไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว โปร่งใส สามารถ ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน จึงกำหนดบทบาทของ ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ตรวจติดตาม เร่งรัด ให้ คำแนะนำนายอำเภอ ชุดปฏิบัติการประจำตำบล และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะประธานกรรมการ หมู่บ้าน ขับเคลื่อนการดำเนินการตามโครงการให้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และมีข้อเสนอ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขอความร่วมมือหัวหน้าส่วน ราชการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และหัวหน้า หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในระดับจังหวัดทุกหน่วยที่ตั้ง อยู่ในจังหวัด เพื่อขอคำสั่งเจ้าหน้าที่ร่วมเป็นคณะ ทำงานติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการฯ ของ หมู่บ้าน โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบเป็นรายตำบล และ มอบภารกิจให้ลงพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง จนกว่าจะสิ้นสุดช่วงเวลาการดำเนินการตาม โครงการฯ การมอบภารกิจให้ลงพื้นที่ติดตาม อาจพิจารณามอบหมายตามโครงการที่หมู่บ้าน ดำเนินการให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละ หน่วยงาน และใช้คู่มือการดำเนินงานโครงการฯ เป็นหลักในการติดตามฯ

2.2 นายอำเภอ กำหนดบทบาทให้นายอำเภอทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ สร้างการรับรู้ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของหมู่บ้าน ทั้งในขั้นตอนของการประชุมประชาคมเพื่อเสนอโครงการและคัดเลือกคณะกรรมการให้มอบหมายชุดปฏิบัติการประจำตำบล (ทีมประชารัฐ) ร่วมสังเกตการณ์และเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ สนับสนุนการจัดประชุมประชาคม การให้คำแนะนำการเขียนรายละเอียดโครงการที่ได้จากการประชุมประชาคม โดยให้นายอำเภอขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สนับสนุนเจ้าหน้าที่ด้านการเงินและบัญชี นายช่างโยธา ให้ความร่วมมือสนับสนุนหมู่บ้านในการจัดทำโครงการ ประมาณการราคา ออกแบบแปลน เมื่อหมู่บ้านประชุมประชาคมและเสนอโครงการมายังอำเภอแล้ว กำหนดให้นายอำเภอจัดประชุมคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้และความยั่งยืนของโครงการก่อนพิจารณาอนุมัติ พร้อมทั้งประสานธนาคารของรัฐในพื้นที่ ทั้งธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย อำนวยความสะดวกให้แก่หมู่บ้านในการเปิดบัญชีโครงการของหมู่บ้านเพื่อรอรับการโอนเงินเข้าบัญชี และเบิกจ่ายเงินเพื่อดำเนินการตามโครงการ

2.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กำหนดให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะประธานกรรมการหมู่บ้าน สร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการตามโครงการให้ทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านได้รับรู้ เข้าใจอย่างทั่วถึงก่อนกำหนดประชุมประชาคมเพื่อเสนอโครงการและคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินการตามโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มทุกครัวเรือนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวทางการดำเนินโครงการ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และ

ดำเนินการทุกขั้นตอนด้วยความสุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการของหมู่บ้านต้องเป็นโครงการที่สามารถตอบโจทย์และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจำเป็นเร่งด่วนของประชาชนในหมู่บ้านได้ สิ่งสำคัญต้องน้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพิจารณาเสนอโครงการหรือการดำเนินการตามโครงการเพื่อสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้าน

3. ขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการปกครองได้แจ้งแนวทางการดำเนินงานตามคู่มือการดำเนินโครงการฯ และขั้นตอนการดำเนินงานให้จังหวัด อำเภอ ใช้เป็นแนวทางในการสร้างการรับรู้ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะประธานกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านรับทราบ เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและรวดเร็ว และได้กำหนดช่วงเวลาดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2559 ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการเสนอโครงการ

(ระหว่างวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2559)

3.1.1 การดำเนินงานของหมู่บ้าน

- ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน เรียกประชุมประชาคมหมู่บ้าน โดยประกาศล่วงหน้าก่อนวันประชุม 3 วัน ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นราษฎร อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ครัวเรือนละ 1 คน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50

ของจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริง เพื่อดำเนินการ ดังนี้

- คัดเลือกโครงการฯ ไม่เกินหมู่บ้านละ 2 โครงการฯ ภายในวงเงินไม่เกินหมู่บ้านละ 200,000 บาท และโครงการฯ ที่หมู่บ้านเสนอต้องไม่เป็นโครงการที่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

• ต่อยอดกองทุนหมู่บ้าน หรือ ลักษณะกองทุนหมุนเวียนให้ประชาชนกู้ยืมเป็นเงิน หรือสิ่งของ

• ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ใน ลักษณะแจกจ่ายโดยหารเฉลี่ยตามจำนวนประชาชน หรือครัวเรือนในหมู่บ้าน เช่น แจกจ่ายเป็นเงินหรือสิ่งของ

• ห้ามรวมเงินงบประมาณมากกว่า 1 หมู่บ้านเพื่อไปดำเนินการในหมู่บ้านหนึ่งหมู่บ้านใด

• ห้ามดำเนินโครงการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน

• ไม่เป็นโครงการที่ซ้ำซ้อนกับ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ของส่วนราชการ/หน่วยงาน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการในพื้นที่ หรือมีหน่วยงานรับผิดชอบอยู่แล้ว

• ห้ามจัดซื้อครุภัณฑ์ ยกเว้นครุภัณฑ์ จำเป็นที่ใช้ประกอบโครงการ โดยหมู่บ้านต้อง เสนอแผนการใช้งานและบำรุงรักษาประกอบการ เสนอโครงการฯ ด้วย

- โครงการที่หมู่บ้านสามารถ ดำเนินการได้ต้องมีลักษณะ ดังนี้

• โครงการขยายผลโครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

• โครงการส่งเสริมอาชีพคุณภาพชีวิต การมีงานทำของประชาชน

• โครงการส่งเสริมด้านสาธารณสุข การศึกษาการบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน

• โครงการด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

• โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

• โครงการซ่อมแซมสิ่งสาธารณ ประโยชน์ในหมู่บ้าน

• โครงการที่เคยเสนอตามโครงการ ตำบลละ 5 ล้านบาท แต่ไม่ได้รับการอนุมัติเนื่องจาก หมดวงเงิน และไม่เป็นโครงการที่มีลักษณะก่อสร้าง

- คัดเลือกคณะกรรมการ จำนวน 3 ชุด แต่ละชุดไม่ซ้ำกัน ดังนี้

• คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 3 คน

• คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ จำนวน 3 คน

• คณะกรรมการเบิกจ่ายและ จัดทำบัญชี จำนวน 3 คน

- เมื่อประชุมประชาคมเสร็จแล้ว คณะกรรมการหมู่บ้านจัดทำกรบันทึกการประชุม ตามแบบ คปช. 02 และจัดทำประกาศฯ ตามแบบ คปช. 04 ปิดประกาศให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบโดยทั่วกัน หลังจากนั้นคณะกรรมการหมู่บ้าน จัดทำ รายละเอียดโครงการฯ ตามมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน

ตามแบบ คปช. 05 และมอบหมายคณะกรรมการ เบิกจ่ายเงินและจัดทำบัญชี ดำเนินการเปิดบัญชีกับ ธนาคารของรัฐในพื้นที่ ตามแบบ คปช. 06 (เสนอ นายอำเภอรับรองก่อนเปิดบัญชีที่ธนาคารของรัฐ ในพื้นที่) โดยใช้ชื่อ “คปช. บ้าน ...หมู่ที่ .. ตำบล...” แล้วสำเนาหน้าสมุดบัญชีแจ้งให้อำเภอทราบ

- อำเภอรวบรวมหมายเลขบัญชีโครงการ ของหมู่บ้านแจ้งจังหวัดพร้อมกับการรายงานแผน/ รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ในแต่ละครั้ง

- คณะกรรมการหมู่บ้านจัดทำหนังสือ นำส่งโครงการฯ ตามแบบ คปช. 01 พร้อมส่งเอกสาร ที่เกี่ยวข้องให้อำเภอ ดังนี้

- หนังสือนำส่ง แบบ คปช. 01
- บันทึกรายงานการประชุม ประชาคม หมู่บ้านฯ แบบ คปช. 02
- รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมประชาคม หมู่บ้าน แบบ คปช. 03
- ประกาศประชาคมหมู่บ้าน แบบ คปช. 04
- แบบเสนอโครงการยกระดับ ศักยภาพหมู่บ้านฯ แบบ คปช. 05 (ตามจำนวน โครงการที่เสนอไม่เกินหมู่บ้านละ 2 โครงการ)
- สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร ของหมู่บ้าน
- เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบแปลนโครงการ /ใบประมาณการราคา / แบบ ปร. 4 ปร. 5 (กรณีทำสัญญากับผู้รับจ้าง) หนังสืออนุญาตใช้พื้นที่หรือให้ใช้ที่ดิน ฯลฯ

3.1.2 การดำเนินงานของอำเภอ

(ระหว่างวันที่ 16 – 25 พฤษภาคม 2559)

- นายอำเภอเชิญประชุม คณะกรรมการ บริหารงานอำเภอ (กบอ.) และหน่วยทหารในพื้นที่ เพื่อพิจารณากลับกรองและอนุมัติโครงการฯ ที่ หมู่บ้านเสนอ

- การพิจารณาโครงการฯ ของ กบอ.ให้ พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในคู่มือการดำเนินงานโครงการฯ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง การ พิจารณาความเหมาะสมของงบประมาณตาม โครงการฯ ให้พิจารณาตามอัตราค่าใช้จ่ายของทาง ราชการ กรณีที่ทางราชการได้กำหนดอัตราค่าใช้จ่าย หรือราคามาตรฐานเรื่องใดไว้ให้ใช้จ่ายได้ไม่เกินหลัก เกณฑ์ของทางราชการ หากเรื่องใดทางราชการมิได้ กำหนดอัตราค่าใช้จ่ายไว้ ให้ใช้ราคาตลาดในพื้นที่ เพื่อเปรียบเทียบ

- โครงการใดที่ไม่ผ่านการพิจารณาของ กบอ. เพราะมีการแก้ไขเล็กน้อยให้หมู่บ้านกลับไป แก้ไขตามมติที่ประชุม กบอ. และเสนอเข้าสู่การ พิจารณาของ กบอ. ในครั้งต่อไป หากโครงการใด ไม่ผ่านการพิจารณาของ กบอ. เพราะผิดหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในคู่มือการดำเนินงานโครงการฯ และ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องให้หมู่บ้านกลับไปประชุม ประชาคมเพื่อเสนอโครงการฯ ใหม่เหมือนการ ประชุมฯ ในครั้งแรก แล้วจึงเสนอ กบอ. พิจารณา

- ให้กบอ. กำหนดวันประชุมเพื่อพิจารณา โครงการของหมู่บ้านทุกสัปดาห์ จนกว่า การพิจารณาโครงการของหมู่บ้านจะแล้ว และ ประกาศวันประชุมให้หมู่บ้านทราบโดยทั่วกัน

- มอบหมายผู้รับผิดชอบของอำเภอ บันทึกข้อมูลโครงการฯ ที่ได้รับอนุมัติจาก กบอ. แล้ว ลงในแบบจัดทำแผน/รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (สงป. 301/คปช.) (สามารถดาวน์โหลด คู่มือการบันทึกข้อมูลได้ที่ www.dopa.go.th)

- ประมวลผลข้อมูลในข้อ 5) ตามแบบ สกป. 301/คปช. ในภาพรวมของอำเภอแล้ว ปรับแบบฯ จำนวน 3 ชุด เสนอนายอำเภอลงนาม รับรองฯ ท้ายแบบฯ แล้วจัดเก็บไว้ที่อำเภอ 1 ชุด จัดส่งให้ที่ทำการปกครองจังหวัด 2 ชุด พร้อมกับ บัญชีโครงการของหมู่บ้าน

- ส่งไฟล์ข้อมูลตามข้อ 5) ให้ที่ทำการ ปกครองจังหวัดทาง E-Mail ในโอกาสเดียวกันด้วย

3.1.3 การดำเนินการของจังหวัด

(ระหว่างวันที่ 26-30 พฤษภาคม 2559)

- เมื่อที่ทำการปกครองจังหวัดได้รับไฟล์ ข้อมูลจากอำเภอแล้ว ให้ประมวลผล ตามแบบ สกป. 301/คปช. ในภาพรวมของจังหวัด แล้วจัดพิมพ์ 6 ชุด เสนอปลัดจังหวัดลงนามในฐานะผู้รายงานท้ายแบบ ทุกชุด และลงลายมือชื่อกำกับตราจังหวัดที่ประทับ ลงในแบบทุกแผ่นแล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาลงนามให้ความเห็นชอบ

- จังหวัดจัดส่งไฟล์ข้อมูลแผน/รายงาน ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ (สกป. 301/คปช.) ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบแล้ว ให้ กรมการปกครองทราบ ทาง E-Mail: Villageaa55@gmail.com เพื่อประมวลผล ในภาพรวมของประเทศ ควบคุมกับการรายงานตามแบบรายงานตามหนังสือ ส่งการที่อ้างถึง

- เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามให้ ความเห็นชอบแล้ว ให้ที่ทำการปกครองจังหวัด นำ ส่งแบบ สกป.301/คปช. ให้สำนักจัดหางบประมาณ เขตพื้นที่ 1-18 แล้วแต่กรณี จำนวน 5 ชุด จัดเก็บ ไว้ที่จังหวัด จำนวน 1 ชุด พร้อมทั้งจัดส่งไฟล์ข้อมูล ให้สำนักงานจัดหางบประมาณเขตพื้นที่ 1-18 แล้ว แต่กรณีทาง E-mail Address ของสำนักจัดทำ งบประมาณเขตพื้นที่ในโอกาสเดียวกันด้วย

3.2 ขั้นตอนการโอนเงินงบประมาณตามโครงการฯ

3.2.1 การดำเนินงานของจังหวัด

(ระหว่างวันที่ 5-7 มิถุนายน 2559)

เมื่อสำนักจัดหางบประมาณเขตพื้นที่ 1-18 แล้วแต่กรณี ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผน/ รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 ตามแบบ สกป. 301/คปช. และแจ้งให้จังหวัดทราบแล้ว ให้ที่ทำการ ปกครองจังหวัด ดำเนินการโอนเงินงบประมาณเข้า บัญชีธนาคารของรัฐที่หมู่บ้านได้เปิดบัญชีโครงการ ของหมู่บ้านไว้แล้ว ดังนี้

- กรณีธนาคารของรัฐที่หมู่บ้านเปิด บัญชีโครงการฯ เป็นธนาคารเดียวกับธนาคารที่ ที่ทำการปกครอง จังหวัดเปิดให้บริการ ให้โอนเงิน งบประมาณตามโครงการฯ ไปยังสาขาจังหวัดของ ธนาคารของรัฐแห่งนั้นโดยตรง (ตามจำนวนเงินที่ ได้รับความเห็นชอบในแต่ละครั้ง) พร้อมแจ้งราย ละยอดจำนวนหมู่บ้านที่เปิดบัญชีตามโครงการไว้ กับธนาคารที่ได้รับเงินงบประมาณ เพื่อให้กระจาย เงินงบประมาณไปยังสาขาของธนาคารในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดที่หมู่บ้านไปเปิดบัญชีโครงการฯ ไว้แล้ว

- กรณีธนาคารของรัฐที่หมู่บ้านเปิด บัญชีโครงการฯ ไม่ใช่ธนาคารตามข้อ 1) ให้ที่ทำการ ปกครองจังหวัดเขียนเช็คส่งจ่ายให้สาขาจังหวัดของ ธนาคารนั้นๆ (ตามจำนวนเงินที่ได้รับความเห็นชอบ ในแต่ละครั้ง) พร้อมแนบบัญชีรายละเอียดจำนวน หมู่บ้านที่เปิดบัญชีตามโครงการไว้กับธนาคารที่ได้รับ เงินงบประมาณเพื่อให้กระจายเงินงบประมาณไปยัง สาขาของธนาคารในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดที่หมู่บ้าน ไปเปิดบัญชีโครงการฯ ไว้แล้ว

- แจ้งให้อำเภอรับทราบการโอนเงินงบ ประมาณเข้าบัญชีโครงการของหมู่บ้าน ภายใน 1 วัน หลังจากที่ได้รับเงินงบประมาณแล้ว

3.2.2 การดำเนินงานของอำเภอ

- แจ้งให้หมู่บ้านทราบว่ามีการโอนเงินงบประมาณเข้าบัญชีโครงการของหมู่บ้านแล้วภายใน 1 วัน หลังจากได้รับแจ้งจากจังหวัดเพื่อให้หมู่บ้านดำเนินงานตามโครงการฯ และเบิกจ่ายงบประมาณ

- ประสานธนาคารของรัฐในพื้นที่เพื่อขอข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณตามโครงการฯ ของหมู่บ้าน แล้วสรุปรายงานจังหวัดตามแบบรายงานทุกสัปดาห์

3.2.3 การดำเนินงานของหมู่บ้าน

(ระหว่างวันที่ 8 มิถุนายน – 29 กรกฎาคม 2559)

เมื่อคณะกรรมการหมู่บ้านได้รับแจ้งการโอนเงินงบประมาณเข้าบัญชีโครงการของหมู่บ้านแล้วให้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

- คณะกรรมการเบิกจ่ายเงินและจัดทำบัญชี นำสมุดเงินฝากบัญชีโครงการไปปรับหน้าสมุด ที่ธนาคารของรัฐที่หมู่บ้านได้เปิดบัญชีไว้

- กรณีที่มอบหมายให้หน่วยงานอื่นดำเนินการให้ลงนามในสัญญาโดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามโครงการฯ ไม่เกิน 30 วัน

- กรณีที่หมู่บ้านดำเนินการเองทั้งกระบวนการให้ดำเนินการตามโครงการฯ ที่ได้รับอนุมัติจาก กบอ.

- ขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของหมู่บ้าน

- เมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุทำการตรวจรับพัสดุ ตรวจงานจ้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้รายงานให้ประธานกรรมการหมู่บ้านทราบ เพื่อเรียกประชุมประชาคมหมู่บ้าน

- ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงานทั้งสามชุด รายงานผลการดำเนินโครงการฯ ต่อที่ประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติให้เบิกจ่ายเงินจากบัญชีโครงการฯ หากที่ประชุมไม่ให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และให้ประธานกรรมการหมู่บ้านเรียกประชุมประชาคมเพื่อให้ความเห็นชอบฯ ใหม่ต่อไป

- กรณีที่ประชุมประชาคมให้ความเห็นชอบและอนุมัติให้เบิกจ่ายเงินแล้วให้คณะกรรมการหมู่บ้าน จัดทำบันทึกรายงานการประชุมประชาคมหมู่บ้านตามแบบ คพช. 10 และปิดประกาศประชาคมหมู่บ้าน เรื่องเห็นชอบผลการดำเนินโครงการและอนุมัติให้เบิกจ่ายเงินตามแบบ คพช. 09 ให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบโดยทั่วกัน

- คณะกรรมการหมู่บ้าน จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการฯ ตามแบบ คพช. 08 พร้อมสำเนาหลักฐาน เอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการฯ ให้นายอำเภอรับทราบ จำนวน 1 ชุด และจัดเก็บต้นฉบับไว้ที่หมู่บ้าน เพื่อให้หน่วยงานตรวจสอบสามารถเข้าตรวจสอบได้

- คณะกรรมการเบิกจ่ายเงินและจัดทำบัญชี จัดทำแบบเบิกเงินโครงการฯ ตามแบบ คพช. 07 พร้อมแบบ คพช. 09 และใบถอนเงินธนาคารไปยื่นต่อธนาคารเพื่อขอเบิกเงินไปจ่ายแก่ผู้รับจ้าง

- เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ คณะกรรมการเบิกจ่ายเงินและจัดทำบัญชี ดำเนินการปิดบัญชีฯ พร้อมนำเงินคงเหลือ (ถ้ามี) คืนที่ทำการปกครองจังหวัดเพื่อส่งคืนคลังต่อไป

- กรณีที่หมู่บ้านดำเนินโครงการเอง และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเบิกเงินงบประมาณจากธนาคารมาดำเนินการก่อน

ให้คณะกรรมการหมู่บ้านขอความเห็นชอบจากที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านไปพร้อมๆ กับการเสนอโครงการฯ หรือหลังจากเสนอโครงการแล้ว เสนอนายอำเภอรับทราบก่อนเบิกเงิน

- การทำป้ายโครงการฯ

- กรณีหมู่บ้านทำเองให้จัดทำป้ายชื่อโครงการฯ ด้วยวัสดุที่หาง่าย ประหยัด เช่น ผ้า ไวนิล ฟิวเจอร์บอร์ด ฯลฯ เพื่อบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐาน ทั้งก่อนดำเนินการ ขณะดำเนินการ และหลังดำเนินการ โดยใช้งบประมาณตามโครงการฯ

- กรณีจ้างเหมา ให้จัดทำป้ายโครงการที่มั่นคง แข็งแรงพร้อมรับการตรวจสอบ

- ในกรณีจ้างเหมา หากผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการตามโครงการให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันเนื่องจากเหตุสุดวิสัย ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน เสนอนายอำเภอพิจารณาอนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินวันที่ 31 กรกฎาคม 2559

4. ผลการดำเนินโครงการ

ข้อมูล ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2559

4.1 ผลการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในขั้นตอน (Road Map) ดังนี้

- หมู่บ้านที่ประชาคม/เปิดบัญชีครบแล้วจำนวน 74,588 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 100

- หมู่บ้านที่เสนอโครงการแล้ว

จำนวน 74,588 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 100

- โครงการที่หมู่บ้านเสนอ

จำนวน 85,443 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 100 ได้รับอนุมัติ/เห็นชอบครบแล้ว

- งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรทั้งสิ้น

จำนวน 14,917,600,000 บาท

ยอดงบประมาณอนุมัติจาก กบอ.

จำนวน 14,907,251,930 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.93 คงเหลืองบประมาณจำนวน 10,348,070 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.07 (มียอดงบประมาณคงเหลือเนื่องจากมีบางหมู่บ้านเสนอโครงการไม่ได้เต็มวงเงิน 200,000 บาท)

4.2 ผลการดำเนินการที่สามารถดำเนินการได้ก่อนกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในขั้นตอนดังนี้

จำนวนโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จและดำเนินการเบิกจ่ายเงินแล้ว จำนวน 3,081 โครงการ งบประมาณทั้งสิ้น 526,212,092 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.53

4.3 ประเภทของโครงการ/กิจกรรมที่หมู่บ้านดำเนินการตามโครงการ แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 4,315 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 5.05 (เช่น เศรษฐกิจพอเพียง ฝึกอาชีพ ลดต้นทุนการผลิต ด้านการท่องเที่ยว ป่าเศรษฐกิจ เป็นต้น)

- ด้านสังคม จำนวน 1,201 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 1.41 (เช่น การศึกษา สาธารณสุข วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาความปลอดภัย เป็นต้น)

- ด้านสาธารณประโยชน์
จำนวน 79,924 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 93.54 (เช่น ปรับปรุงซ่อมแซมถนน สะพาน ขุดลอกแหล่งน้ำ ซ่อมแซมฝาย บ่อบาดาล ท่อระบายน้ำ เป็นต้น)

4.4 รายละเอียดวิธีการดำเนินโครงการ มีดังนี้

- โครงการประเพณีหมู่บ้านจั้งเหมา
จำนวน 65,488 โครงการงบประมาณ
11,530,976,414 บาท

- โครงการประเพณีหมู่บ้านดำเนินการ
จำนวน 19,952 โครงการงบประมาณ
3,376,401,997 บาท

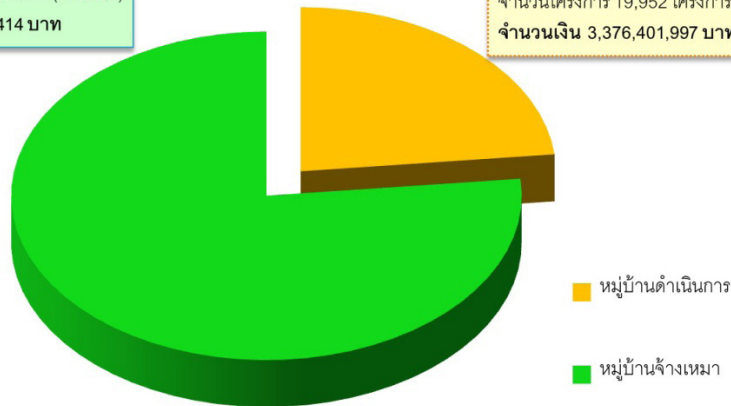
ข้อมูลรายละเอียดโครงการทั้งหมด

❖ หมู่บ้านจ้างเหมา

จำนวนโครงการ 65,488 โครงการ (77.35%)
จำนวนเงิน 11,530,976,414 บาท

❖ หมู่บ้านดำเนินการ

จำนวนโครงการ 19,952 โครงการ (22.65%)
จำนวนเงิน 3,376,401,997 บาท

จำนวนโครงการทั้งหมด 85,440 โครงการ
งบประมาณ 14,907,378,411 บาท

ข้อมูล ณ วันที่ 24 มิ.ย. 59
สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
กรมการปกครอง

4.5 การติดตามประเมินผล

กระทรวงมหาดไทยมีข้อเสนอแนะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอขอความร่วมมือหัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มอบหมายเจ้าหน้าที่ร่วมลงพื้นที่ติดตามและให้คำแนะนำหมู่บ้านให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละหน่วย โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบเป็นรายตำบลกำหนดให้ลงพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง นอกจากนั้นยังมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และผู้ตรวจราชการกรมการปกครองลงพื้นที่ติดตามในเขตตรวจราชการที่รับผิดชอบด้วย

5.บทสรุป

การดำเนินการตามโครงการดังกล่าว นอกจากจะสามารถยกระดับศักยภาพการทำงานของหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากได้แล้ว ยังเป็นการสอนให้ประชาชนในหมู่บ้านเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานที่ต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อปรึกษาหารือ การดำเนินการในเรื่องใดๆ ต้องปฏิบัติตามเสียงข้างมาก และรับฟังเสียงข้างน้อยซึ่งจะส่งผลดีต่อการขับเคลื่อนการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศในทุกมิติต่อไป

พระราชรัฐ วิสาหกิจเพื่อสังคม และ บริษัท ประชารัฐ รักสามัคคี จำกัด อะไร ทำไม อย่างไร

ไพบุลย์ บุณยสันติ
พัฒนาการจังหวัดราชบุรี
รักษาการในตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนเชี่ยวชาญ
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

บทความนี้ เรียบเรียงขึ้นจากการติดตามผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชนและได้มีโอกาสรับฟังในการประชุมเวทีการชี้แจง การหารือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในส่วนกลางและจังหวัด ประกอบกับการไปเยี่ยมพื้นที่ ศึกษาดูงานกิจการเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ระหว่างเดือน มีนาคม – กรกฎาคม 2559 ส่วนหนึ่งเป็นความเข้าใจจากการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องและส่วนหนึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เรียบเรียง จึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่เป็นต้นทางความรู้ ความเข้าใจที่นำมาเรียบเรียงนำเสนอในบทความนี้

ประชากรของไทย เปลี่ยนจาก 30 ล้านคนเศษ เมื่อ ราว 50 ปีที่แล้ว แต่วันนี้ไทยเรามีประชากร ประมาณ 67 ล้านคน และยังมีบางส่วนเป็นภาคแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่ย้ายถิ่นมาทำงานในประเทศไทย ไม่น้อยกว่า 2 ล้านคน ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ร่อยหรอลงเรื่อยๆ บางอย่างหมดไป บางอย่างเสื่อมสภาพต้องได้รับการฟื้นฟู ความอุดมสมบูรณ์ที่เคยมีอยู่หลายอย่างจึงเปลี่ยนไปเป็นความขาดแคลน เช่น ปัญหาการแสวงหาที่ดินทำกินซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของประเทศที่ได้ชื่อว่าเป็นครัวของโลก โลกวันนี้ส่งผลต่อพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ส่วนกลางเพื่อประโยชน์สาธารณะ การอพยพของคนชนบทเพื่อหางานทำในเขตเมืองและอุตสาหกรรมจนมีประชากรหนาแน่นและสร้างปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากทั้งการมีงานทำ การจราจร ความอบอุ่นของครอบครัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น ในขณะที่สภาพแวดล้อมหลายอย่างก็เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ และรูปแบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนไปทั้งในระดับการจัดการองค์กรทุกระดับ และการจัดการภาครัฐ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการรับมือกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนไป ดังที่มิ้นกวีวิชาการสร้างศัพท์ภาษาขึ้นว่า “ความสามารถในการแข่งขัน” เพื่อความอยู่รอดได้อย่างแข็งแกร่ง มั่นคง ยั่งยืน ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลจนถึงชุมชน องค์กร ประเทศชาติ ใครปรับตัวได้น้อยกว่าระดับที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกวันย่อมหมายถึงการเสียโอกาส ความขาดแคลนปัจจัยดำรงชีพ การไม่สามารถเข้าถึง แหล่งทุนและปัจจัยการประกอบอาชีพ และศักยภาพอื่นอีกหลายด้าน ที่สุดแล้วเป็นความแตกต่างเหลื่อมล้ำที่รุนแรง ชับซ้อนมากขึ้นจนเป็นประเด็นการเมืองที่ต้องมีนโยบายและวิธีการที่ชัดเจนในการแก้ไขและอาจเป็นประเด็นขัดแย้งของ

สังคมได้ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกด้านที่ยกตัวอย่างมาจะรุนแรงเพียงใด แก้ไขได้ยากเพียงใดขึ้นอยู่กับภูมิคุ้มกันในเรื่องนั้นๆ ที่บุคคล ครัวเรือน ชุมชน องค์กร หรือสังคมและแม้แต่ประเทศชาติมีอยู่ว่าเพียงพอจะรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ซึ่งเป็นการบริหารความเสี่ยงและเป็นไปตามหลักคิดในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานไว้

นอกเหนือจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่เป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นรวดเร็วขึ้นอย่างมากและส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ถึงความสามารถในการแข่งขันที่แตกต่างกันระหว่างผู้คนในสังคมแต่ละระดับ การเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนทางการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาก็เป็นนวัตกรรมที่สำคัญเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากพัฒนาการขององค์ความรู้ในการบริหารจัดการที่ส่งผ่านกันมาไม่ว่าจะเพื่อพัฒนาองค์กรธุรกิจหรือการบริหารจัดการสาธารณะก็ตาม โดยในส่วนของบริหารจัดการสาธารณะ เดิมทีเป็นการจัดการในรูปแบบที่รัฐทำให้ประชาชนเป็นหลัก ประชาชนถูกกำหนดให้เป็นผู้รับบริการ ต่อมาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดการ ผลประโยชน์สาธารณะผ่านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การเสนอโครงการเพื่อสนองความต้องการการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการร่วมตรวจสอบรับรองและร่วมรับประโยชน์ โดยในส่วนของภาคธุรกิจเอกชนก็แสดงบทบาทในการผลิต ค่าขาย ให้บริการโดยมุ่งที่ผลประโยชน์ กำไรของกิจการเป็นสำคัญ แม้ต่อมากจะมีแนวคิด กลไกการจัดการ ให้เอกชนเข้ามาแสดงบทบาทรับผิดชอบต่อสังคมในพื้นที่ประกอบการด้วยกิจกรรม CSR (Corporate Social Responsibility)

ในการพัฒนาหรือลดความสูญเสีย เสียหายที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันอาจมีที่มาส่วนหนึ่งจากการประกอบกิจการก็ตาม มาจนถึงปัจจุบันมีการพัฒนาแนวคิดการดูแลสังคมหรือกิจการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็มีการเปิดแนวคิดว่า ภาคเอกชนก็เป็นภาคสำคัญที่สามารถแสดงบทบาทได้มากขึ้นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขสาธารณะ ร่วมกับภาครัฐและประชาชนบนพื้นฐานของแนวคิด “ประชารัฐ”

จากแนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม หรือ “ประชารัฐ” ซึ่งนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) กล่าวไว้ว่า

คำว่า “ประชา” รวมกับคำว่า “รัฐ” นั้น มาจากเนื้อเพลงชาติไทยที่เราขับร้องหรือได้ยินกันทุกวัน ซึ่งมีใจความว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วนอยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี ...”

“เป็นการร่วมมือกันในการสร้างสรรค์ สร้างพลังในการทำความดีให้ประเทศชาติ ไม่ใช่เพื่อตนเองหรือข้าราชการ แต่ทำเพื่อประชาชนทุกคน คำมั่นสัญญานี้ไม่ใช่นโยบายหาเสียงแต่ถือเป็นสัญญาระหว่างรัฐและประชาชน ที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหาหรือแก้ไขความผิดพลาดในอดีตทั้งหมดให้ได้ โดยความร่วมมือกัน”

จึงเห็นภาพชัดว่า เป็นการสื่อเพื่อเน้นย้ำให้เราตระหนักร่วมกันว่า คำว่า “ประชารัฐ” เป็นคำที่ใช้มานานอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิสัยทัศน์ที่คนรุ่นเก่าคาดหวังให้ประเทศไทย เป็น “ประชารัฐ” เป็นเพลงที่เราร่วมกันร้องอย่างภาคภูมิใจในความเป็นไทยมายาวนาน ซึ่งหมายถึงการเป็นรัฐหรือประเทศที่รวมใจไทยทุกภาคส่วนมาร่วมกันดูแลบ้านเมืองให้สงบสุข พัฒนาไปในทิศทางที่มุ่งหวัง

สานพลังประชารัฐ เป็นโครงการที่ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์ (สำนักงานโครงการสานพลังประชารัฐ เข้าถึงได้ที่ : www.สานพลังประชารัฐ.com) ระบุว่า

สานพลังประชารัฐ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมือง (Public Governance) ร่วมสมัย ในส่วนที่เกี่ยวกับการผนึกกำลังหรือสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม (Collaborative Governance) โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-Private Collaboration) เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม

ปัญหาความยากลำบากของการบริหารกิจการบ้านเมืองในปัจจุบันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในบริบทหลายประการ โดยเฉพาะปัจจัยการเปลี่ยนแปลงภายนอกในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ปัญหาสาธารณะของประเทศมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือผนึกกำลังหรือสานพลังระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในภาครัฐด้วยกันเอง และระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่นๆ ในสังคมมากขึ้น

อย่างไรก็ดี หน่วยงานราชการมักจะได้รับการออกแบบให้ตอบสนองหรือมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งเป็นการเฉพาะ การบริหารงานเป็นไปตามโครงสร้างสายการบังคับบัญชาและหลักการแบ่งงาน เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญชำนาญการตามหน้าที่เฉพาะด้าน (Functional Specialization) ตามขอบเขตอาณาเขตและความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ โดยอาศัยวิธีการควบคุมและสั่งการ (Command and Control) ในลักษณะแบบบนลงล่าง (Top-down) รวมทั้งไม่มีแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันหรือทำงานข้ามฝ่าย (Cross boundary) บรรดาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยังคงขาดความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทำงานแบบบูรณาการ ทำให้ต้องประสบกับปัญหาความยากลำบากในการดำเนินงานค่อนข้างมาก

จากแนวคิดความร่วมมือภายใต้โครงสร้างสานพลังประชารัฐ ซึ่งมีคณะทำงาน 12 คณะ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐของรัฐบาล ประกอบด้วย กลุ่ม Value Driver (7D) ได้แก่

- D1 การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์
- D2 การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและวิสาหกิจเริ่มต้น
- D3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว & MICE
- D4 การส่งเสริมส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ
- D5 การพัฒนา คลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New S-Curve)
- D6 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่
- D7 การสร้างรายได้และการกระตุ้นการใช้จ่ายของประเทศ

กลุ่ม Enable Driven (5E) ได้แก่

- E1 การดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ
- E2 การยกระดับคุณภาพวิชาชีพ
- E3 การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ
- E4 การปรับแก้กฎหมาย
- E5 การศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ

ร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในภาพรวม คือ แนวคิด ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0

ดำเนินงานและประสานความร่วมมือกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วม คือ การลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม ยังมีแนวคิดที่นักวิชาการในทีมรัฐบาลนำเสนอสู่สังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงตนเองและเป็นกรอบคิด ร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในภาพรวม คือ แนวคิด ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0

“Thailand4.0:สร้างความเข้มแข็งจากภายในเชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่โลก” ซึ่ง ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ (เข้าถึงได้ที่ : <https://th-th.facebook.com/drsuvitpage/>) สรุปแนวคิดไว้ว่า

พลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีอยู่ด้วยกัน 3 กระแสหลัก คือ

1) Globalization ที่ทั่วโลกกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่างๆ เหล่านี้พร้อมกัน อาทิ

- กระแส Digitization ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้คนและรูปแบบในการทำธุรกิจ

- กระแส Urbanization ที่มีการกระจายตัวไปโดยรอบทุกคนเริ่มมีชีวิตความเป็นอยู่แบบคนเมือง มีการกระจายตัวทางความเจริญไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น

- กระแส Communization ที่เป็นเรื่องที่ผู้คนในโลกได้รับผลกระทบร่วมกันอย่างถ้วนทั่ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ การก่อการร้าย โรคระบาดที่สามารถแพร่ไปในทุกภูมิภาคของโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2) Regionalization กระแสการรวมกลุ่มกันในภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นในเชิงของภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ การรวมกลุ่มดังกล่าวทำให้มีอำนาจต่อรองของประเทศที่อยู่ในกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี

3) Localization กระแสของการมีความเป็นท้องถิ่นและชุมชนอย่างเข้มข้น จังหวัดเชียงใหม่เป็นตัวอย่างหนึ่งของการมี Locality ที่เข้มแข็ง เนื่องจากมีความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่ชัดเจน รวมถึงมีศิลปะและวัฒนธรรมที่สืบทอดและเชื่อมโยงคนในท้องถิ่นมายาวนาน

โดยดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ได้ตั้งเป็นข้อคิดไว้ว่า สามกระแสหลักดังกล่าวจะเหนี่ยวนำให้จังหวัดเชียงใหม่พัฒนาไปในทิศทางใด เป็นการบ้านที่ชาวเชียงใหม่ได้ขบคิดและขับเคลื่อนกันต่อไป

นอกจากนี้ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ยังกล่าวถึงภาพของพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยขับเคลื่อนด้วยการพึ่งพาทุนจากต่างชาติเป็นหลัก ผ่าน BOI และพึ่งพารายได้จาก การส่งออกสินค้าเป็นหลัก ซึ่งแน่นอนเจ้าของกิจการของธุรกิจส่งออกก็เป็นชาวต่างชาติ ไทยจะได้รับก็เพียงค่าแรงและตัวเลขการส่งออกที่สวยงามเท่านั้น

ผลจากการขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจแบบนั้น ทำให้ในที่สุดประเทศไทยกำลังติดกับดักของการที่เป็นประเทศที่มี “รายได้ปานกลาง” ไม่สามารถพัฒนาตัวเองไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง เนื่องจากต้องพึ่งพาต่างชาติมากเกินไป นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง อำนาจ และโอกาสมากมาย

ทั้งหมดนี้ จึงเป็นที่มาของการเปลี่ยนผ่านสู่ “Thailand 4.0” ที่ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ กล่าวว่าถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง และสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามแนวทางท่านนายกรัฐมนตรี (พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้กล่าวไว้

ดร.สุวิทย์ ได้สรุปไว้อีกว่า “Thailand 4.0” ประกอบด้วย 2 แนวคิดสำคัญ คือ

1. “Strength from With-in” คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน

2. “Connect to the World” เมื่อภายในเข้มแข็งแล้วเราก็ต้องเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในกับเศรษฐกิจโลก

โดย ดร.สุวิทย์ ได้มีคำอธิบาย ว่า Strength from With-in หรือการสร้างความเข้มแข็งจากภายในนั้น มีกลไกในการขับเคลื่อนหลักอยู่ 3 ตัว คือ

- การยกระดับนวัตกรรม (Innovation Driven Proposition) ของทุกภาคส่วนในประเทศ

- การสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur Driven Proposition)

- การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย (Community Driven Proposition) ซึ่งทั้ง 3 กลไกนี้ต้องขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน

นวัตกรรมจะถูกยกระดับขึ้น ผ่าน Growth Engine 3 ตัวใหม่ อันประกอบด้วย Green Growth Engine, Productive Growth Engine และ Inclusive Growth Engine

การยกระดับนวัตกรรมเมื่อผนวกกับการสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการ ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้าง Smart Enterprise ที่มีโมเดลการทำธุรกิจแบบใหม่ๆ มากมาย ท่ามกลาง Enabling Ecosystem ที่เอื้อให้เกิดการรังสรรค์ นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์

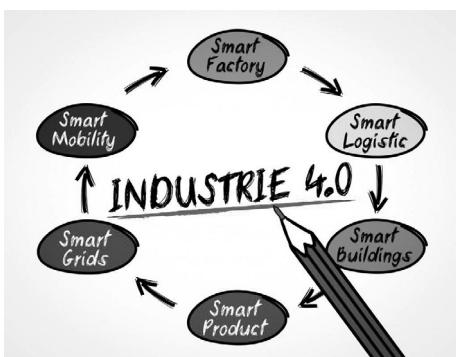
ส่วนสุดท้ายของ Strength from With-in คือ การสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานรากหรือชุมชน ซึ่งเมื่อผนวกความเข้มแข็งในระดับฐานรากกับการสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณ ผู้ประกอบการจะก่อให้เกิดการขับเคลื่อน สถานะของผู้คนในสังคม (Social Mobility) ผ่านการสร้างสังคมแห่งโอกาส (Society with Opportunity) ควบคู่ไปกับการสร้างสังคมที่สามารถ (Society with Competence)

และเมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเกิดความเข้มแข็งแล้ว การเชื่อมโยงภายนอก (Connect to the World) เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กันไป ซึ่งในส่วนนี้ ดร.สุวิทย์ฯ ให้มองระบบเชื่อมโยงกับโลกใน 3 ระดับด้วยกัน คือ

- Domestic Economy เศรษฐกิจภายในประเทศ
- Regional Economy เศรษฐกิจภูมิภาค
- Global Economy เศรษฐกิจโลก

เศรษฐกิจในประเทศ เมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก จะก่อให้เกิดการเติมเต็มพลังในท้องถิ่น (Local Empowerment) ผ่านการค้าและการลงทุนในท้องถิ่น การจ้างงานในท้องถิ่น และนำไปสู่ความเป็นเจ้าของของคนในท้องถิ่น

ขณะเดียวกัน การผนวก Domestic กับ Regional Economy เข้าด้วยกัน จะเห็นภาพของ ASEAN ในภาพใหญ่ และ CLMVT ในภาพที่เล็กลงมา ซึ่งส่วนนี้จะสอดคล้องกับแนวคิด “CLMVT As Our Home Market” ที่รัฐบาลกำลังผลักดันอยู่ ผ่านการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ทั้งในระดับรัฐบาลกับรัฐบาล ธุรกิจกับธุรกิจ และประชาชนกับประชาชน สุดท้ายเป็นการเชื่อมโยง Regional กับ Global Economy ขยายความเชื่อมโยง และเรียวร้อย ASEAN เข้าด้วยกัน เพื่อเป็นพลังต่อรองกับส่วนอื่นๆ ของประชาคมโลกผ่านบทบาทในมิติทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ของภูมิภาคแห่งนี้

ทั้งหมดนี้เป็นภาพต่อ (Jigsaw) ของ “Thailand 4.0” ที่ดร.สุวิทย์สรุป์ไว้ท้ายสุดว่าเชื่อว่า จะนำพาประเทศไทยให้ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืนได้ ซึ่งจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหวัง (Hope) มีความสุข (Happy) และความสมานฉันท์ (Harmony) ได้อย่างแท้จริง

โดยสรุป แนวคิด ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 คือ ความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานไปสู่ “Value-based Economy” หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วย นวัตกรรม ความรู้ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นเป้าหมาย สำคัญประการหนึ่งตามนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ด้วยเหตุที่มีข้อสรุปเชิงสถิติหลายด้านที่ชี้ให้เห็น พัฒนาการความเป็นมาของปัญหาความเหลื่อมล้ำ ในสังคมไทยหลายเรื่องจากผลพวงวิธีการการพัฒนา ที่ผ่านมา ทั้งในด้านช่องว่างรายได้ โอกาสทาง การศึกษา การมีงานทำและความมั่นคงในอาชีพ ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหายาเสพติด ความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความอบอุ่นและอยู่ อย่างเป็นสุขของครอบครัว ซึ่งทั้งหมดพันผูกกัน ซับซ้อนเป็นลูกโซ่จนยากที่จะหาจุดเริ่มต้นแก้ไข ปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใด แบบแยกส่วนคิดได้ อย่างไร ก็ดี เป็นที่ยอมรับว่าปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนของ สมาชิกสังคมกลุ่มใหญ่ที่สุด คือ คนส่วนใหญ่ที่เป็น เกษตรกรและอาศัยอยู่ในชนบท โดยที่ส่วนหนึ่ง อพยพมารับจ้างหรือค้าขายเล็กๆ น้อยๆ อยู่ในเมือง หรือใช้แรงงานอยู่ในย่านอุตสาหกรรม ซึ่งในภาพ ทั่วไปคือมีอาชีพที่หารายได้น้อย ไม่มั่นคง ขาดการ ออมและมีแนวโน้มจะมีหนี้สินที่สะสมเรื้อรัง สมาชิก ครัวเรือนบางส่วนต้องออกจากบ้านไปเพื่อหารายได้ เพิ่มให้กับครอบครัว เป็นผลให้คนชนบทละทิ้ง

ถิ่นฐานมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อเกิดปัญหาอื่นตาม มาอีกมากดังที่กล่าวมาแต่แรก และแน่นอนความเป็น ชุมชนที่สุขสงบ เรียบง่าย พึ่งตนเองได้และพึ่งพากัน เป็นภาพที่จางเลือนลงทุกขณะ จึงเป็นความคาดหวัง ความพยายามของรัฐบาลในการที่จะคิดหาวิธีจัดการ แก้ไขอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน หรืออาจกล่าว สรุปลงว่าเป็นการสร้าง “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ใน ระดับชุมชน

คณะทำงาน การพัฒนา เศรษฐกิจ ฐานรากและประชารัฐ หรือที่นิยมเรียกอย่างย่อว่า คณะทำงาน E3 เป็น 1 ใน 12 คณะทำงาน ภายใต้ คณะกรรมการสานพลังประชารัฐ จึงเป็นกลไกความ ร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาสังคม อย่างเป็นองค์กรร่วมที่ถูกสร้างขึ้นมาจัดการกับประเด็น ปัญหาดังกล่าว

คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และประชารัฐ ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน ไว้ประกอบกับหลักการทรงงานของพระองค์ท่าน มาเป็นแนวทางการดำเนินการในทุกขั้นตอน ทั้งการ คิดพิจารณา ระบุปัญหา คิดค้นแนวทางที่จะแก้ไข จนถึงขั้นการปฏิบัติ การสรุปประเมินผล เรียนรู้ข้อมูล ข้อเท็จจริงจากสภาพภูมิสังคม คิดอย่างรอบคอบ นำไปใช้ปฏิบัติอย่างระมัดระวัง มีการทบทวน เรียนรู้และปรับแก้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือ

การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในพื้นที่การทำงาน ผ่านการสื่อสารสร้างความเข้าใจเรียนรู้สภาพปัญหา การแก้ปัญหาด้วยข้อมูลข้อเท็จจริง เหตุผล ใช้หลักคิดพอประมาณ ตามสมควร ซึ่งนำไปสู่การมีหรือการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กับการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งทีมขับเคลื่อนและชุมชนหรือผู้ประกอบการ กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมงานกันในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ในด้านวัตถุประสงค์การดำเนินงาน นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานสานพลังประชารัฐ คือ การลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแล้ว คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐยังมีการกำหนดเป้าหมายเฉพาะที่ชัดเจน คือ เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีรายได้เพิ่มและมีความสุข

เศรษฐกิจชุมชน

ในความคาดหวังให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง หมายรวมถึงว่าชุมชนพึ่งตนเองได้ ในทางเศรษฐกิจและมีความยั่งยืนโดยเฉพาะเอื้อต่อการพัฒนาที่มุ่งถึงประโยชน์ของคนหมู่มากในชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจึงเป็นการมองถึงภาพประกอบของปัจจัยความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจทุกด้านหรือเป็นองค์รวม เพื่อไม่ให้เป็นการมุ่งเน้นไปในทางหนึ่งทางใดกระทั่งบางปัจจัยมีความเข้มแข็งมาก ในขณะที่บางปัจจัยกลับอ่อนด้อยลง ก็จะเป็นการสร้างปัญหาใหม่ในที่สุด ปัจจัยความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม จึงควรหมายถึงการจัดการเชิงเศรษฐกิจกับทุนชุมชนทุกด้านที่มีอยู่โดยที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรง ได้รับรู้และมีความเข้าใจร่วมบริหารจัดการและรับประโยชน์ร่วมกัน

ทั้งทุนชุมชนที่เป็นทุนการเงิน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) กองทุนหมู่บ้านและชุมชน (กทบ.) ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ การมีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรมและสังคม กลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน ทักษะและความสามารถในการผลิต การจัดการ และอื่นๆ ที่สำคัญยิ่ง คือ ทุนมนุษย์ ที่หมายถึง นักคิดหรือนักปฏิบัติที่มุ่งมั่นพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็ง มีความเป็นผู้นำ ความเสียสละ ปราศรัย

ชุมชนที่สะสมภูมิปัญญา มาพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รอบด้านนำมาพัฒนาตนเอง เพื่อนบ้าน ส่วนรวม ซึ่งเป็นตัวกลางจัดการให้ทุนชุมชนทุกแบบเกิดขึ้น หรือเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

แนวคิดวิสาหกิจเพื่อสังคม

วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ซึ่งอาจแปลเป็นไทย ใช้คำแตกต่างกันไป เช่น กิจการเพื่อสังคม เป็นต้น

กิจการเพื่อสังคม (ที่มา: วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี เข้าถึงได้ที่ <https://th.wikipedia.org/wiki>) เกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่า เมื่อสังคมก้าวหน้า ขยายขนาด และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมจึงเกิดขึ้นตามมาโดยทวีความซับซ้อนหลากหลาย และความรุนแรงเช่นเดียวกัน จนยากที่หน่วยงานภาครัฐจะรับมือได้ทั้งหมด ในขณะที่หน่วยงานเอกชนก็มักดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) โดยตรง เช่น ผู้ถือหุ้น เท่านั้น

ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 จึงเกิดหน่วยงานที่เรียกว่า องค์การสาธารณประโยชน์ (Non-governmental Organization - NGO) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมตั้งแต่ระดับโลกไปจนถึงระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมักต้องพึ่งพาแหล่งทุนจากภายนอกในลักษณะต่าง ๆ เช่น การรับบริจาค การขอการสนับสนุนแบบให้เปล่า ทำให้ประสบปัญหาความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ข้อยกจำกัดในการขยายขอบเขตและงานและความยั่งยืนขององค์กร สิ่งนี้จึงเป็นข้อจำกัดที่เป็นจุดกำเนิดของกิจการเพื่อสังคมที่ดำเนินงานเพื่อเป้าหมายทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อม โดยมีแผนธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้เพื่อหล่อเลี้ยงการดำเนินงานและขยายงานให้เต็มศักยภาพ

กิจการเพื่อสังคม มักมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ทางสังคม หรือสิ่งแวดล้อม และมีแนวทางการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อหล่อเลี้ยงการดำเนินงานอย่างยั่งยืน โดยที่มาของรายได้สามารถอยู่ในรูปแบบการขายผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการ การระดมทุนโดยให้ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน จนถึงการใช้เงินบริจาค หรือการสนับสนุนทางการเงินแบบให้เปล่าเหมือนองค์การสาธารณประโยชน์ (ด้วยลักษณะการดำเนินงานและความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น จึงเป็นรูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่แตกออกเป็นหลายรูปแบบ ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป : ผู้เรียบเรียง)

2. เน้นการใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา นั่นคือการคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถแก้ปัญหาที่เป็นเป้าหมายของการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ผล อย่างยั่งยืน และสามารถต่อยอดผลลัพธ์ได้ ตัวอย่างเช่น การให้เงินกู้ขนาดเล็กยืมสำหรับแม่บ้านในบังกลาเทศเพื่อลงทุนสร้างกิจการของตนเอง โดยธนาคารกรามีนของมูฮัมหมัด ยูนุส, การสร้างปั้มน้ำที่ใช้พลังงานจากเครื่องเล่นเด็กของบริษัท Play pumps ในประเทศแอฟริกาใต้

3. การดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมืออย่างกว้างขวาง เพื่อใช้ศักยภาพเฉพาะทางของหน่วยงานต่างๆ ในเครือข่ายเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน

4. รัฐบาลของหลากหลายประเทศเห็นความสำคัญของกิจการเพื่อสังคม และมีนโยบายในการสนับสนุนกิจการเพื่อสังคม เช่น ในประเทศอังกฤษ มีการก่อตั้งหน่วยงานชื่อ Office of the Third Sector (OTS) ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักคณะรัฐมนตรี โดย OTS มีนโยบายหลัก คือ การผลักดันและสนับสนุนกิจการเพื่อสังคม และยังช่วยเหลือในด้าน การให้ข้อมูลและคำปรึกษาที่ดี การเข้าถึงแหล่ง

เงินทุน และลดอุปสรรคในการทำงานร่วมกับภาคธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ยังมีคณะทำงานเฉพาะกิจ Social Investment Task Force ซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐบาลในเรื่องการขยายตัวของกองทุน Phoenix (กองทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนโดยการกระตุ้นการลงทุนผ่านทางสังคมและธุรกิจ) การจัดตั้งการให้เครดิตทางภาษีของการลงทุนเพื่อชุมชน การให้ความช่วยเหลือของภาครัฐสู่กองทุนร่วมพัฒนาชุมชน และการสนับสนุนการพัฒนาทางด้านการเงินแก่ชุมชน

จากการสำรวจตัวเลขการลงทุนในกิจการที่จัดอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการสังคมของ Global Sustainable Investment Alliance (GSIA) เมื่อปี 2557 ระบุว่า มีเม็ดเงินที่ลงทุนในกิจการที่จัดอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการสังคมกระจายอยู่ทั่วโลกราว 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 26 จากการสำรวจในปี 2555

5. ประเทศแคนาดามีเงินกองทุนสนับสนุน Social Enterprise ภายใต้การดูแลของรัฐมนตรีด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพ พร้อมทั้งมีการออกพระราชบัญญัติความร่วมมือขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร โดยลดความแตกต่างของกฎระเบียบสำหรับองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรและรัฐบาลปรับปรุงความน่าเชื่อถือทางการเงินทำให้บทบาทและความรับผิดชอบของพนักงานและผู้อำนวยการมีความเข้าใจง่าย และปกป้องสิทธิของสมาชิก นอกจากนี้ยังก่อตั้ง Co-operative Development Initiative (CDI) ในปี 2003 ซึ่งเป็นโครงการ 5 ปี เพื่อช่วยพัฒนา ทำวิจัย รวมถึงทดลองใช้นวัตกรรมกับของโมเดลของสหกรณ์ต่าง ๆ

6. ในส่วนภูมิภาคเอเชีย ประเทศสิงคโปร์มีการจัดตั้งกองทุน Social Enterprise (Social Enterprise Fund - SEF) ซึ่งเป็นผู้ให้เงินทุนสนับสนุน

เริ่มต้นสำหรับกิจการเพื่อสังคม และยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการ Social Enterprise Committee (SEC) โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ สร้างกิจการเพื่อสังคมที่มีความชำนาญด้านสิ่งแวดล้อม และสร้างวัฒนธรรมของการเป็นผู้ประกอบการด้านสังคม

7. สำหรับประเทศไทยได้มีการตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส. หรือ TSEO) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพว่าด้วยการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงาน ตามแผนแม่บทว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553 - 2557 ตามนโยบายของรัฐบาล

สกส. มีเป้าหมายสำคัญในการกระตุ้นสนับสนุนประสานความร่วมมือเพื่อให้เกิดกิจการเพื่อสังคมและพัฒนาเป็นเครือข่ายกิจการเพื่อสังคมทั่วประเทศไทย รวมทั้งตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยครอบคลุมการประกอบการจากบุคคลทั่วไปที่มีจุดมุ่งหมายในการทำธุรกิจที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เกิดแรงบันดาลใจและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม นำพาให้สังคมโดยรวมดีขึ้นและเนื่องจากฝ่ายนิติบัญญัติมีการยกย่องพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ขึ้น ประกอบกับการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) สิ้นสุดปีงบประมาณจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ภายใต้แผนงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม ส่งผลให้ สกส. ต้องหยุดดำเนินการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 เป็นต้นมา จนกว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมจะประกาศใช้ (ที่มา : สำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ เข้าถึงได้ที่

<https://www.facebook.com/tseopress>)

จากตัวอย่างที่ยกมา จึงเห็นได้ชัดเจนว่าแนวคิดในการสร้างการมีส่วนร่วมในการใช้จุดแข็งของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมมาร่วมกันพัฒนาบ้านเมือง เป็นพัฒนาการด้านการบริหารจัดการสาธารณะ (Public Administration) เพื่อประโยชน์สุขร่วมของคนในชาติ โดยแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและผสมผสานด้วยหลักการ “ประชารัฐ” หรือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในบ้านเมืองเป็นการดำเนินการโดยใช้แนวคิดการดำเนินงาน “วิสาหกิจเพื่อสังคม” ทั้งนี้ เมื่อแปลงแนวคิดสู่การปฏิบัติ ได้มีการจัดตั้ง “บริษัทจำกัด” ขึ้นเป็นกลไกการขับเคลื่อน ภายใต้ชื่อ “บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี จำกัด” โดยมีเป้าหมายจัดตั้งขึ้นในระดับจังหวัด ทั่วประเทศ 76 จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ใช้ชื่อว่า “บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ชื่อจังหวัด) (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด” และจัดตั้งบริษัทเพื่อดำเนินกิจการและสนับสนุนการพัฒนาเชิงธุรกิจในภาพรวมที่ส่วนกลาง ใช้ชื่อว่า “บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด”

การจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีฯ ดังกล่าว จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งระบุแนวทางขั้นตอนการจัดตั้งไว้ใน บรรพ 3 ลักษณะ 22 ทุนส่วนและบริษัท หมวด 4 บริษัทจำกัด ที่เป็นเรื่องการจัดตั้งและดำเนินการกิจการบริษัท ทั้งนี้ มีส่วนเชื่อมโยงกับส่วนอื่นของกฎหมายนี้อยู่บางประการ ในกรณีที่เป็นคำในความหมายเดียวกัน ในปัจจุบันการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีฯ จึงมีที่มาข้อปฏิบัติเดียวกันในทางกฎหมายที่กำหนดที่มาอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง กับบริษัทและความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกของบริษัท

ทั้งนี้ การจัดตั้งและการดำเนินงานการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีฯ ในระยะต่อไป อาจมีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดทั้งข้อกฎหมายที่กำหนดการจัดตั้ง บทบาทหน้าที่และรายละเอียดอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยขณะนี้อยู่ระหว่างการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.... พิจารณาในชั้นนิติบัญญัติ ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นพัฒนาการที่เอื้อความสะดวก คล่องตัวในการดำเนินการมากขึ้น

ทำไม ไม่เป็นนิติบุคคลรูปแบบอื่น

เพื่อตอบคำถามนี้อาจสงสัยว่า ในเมื่อเรามีองค์กรธุรกิจและ/หรือองค์กรนิติบุคคลอื่นอยู่หลายรูปแบบแล้วมีเหตุผลความจำเป็นใดที่ถึงต้องมีการดำเนินการในแบบ บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ผู้เรียบเรียงขอเสนอให้พิจารณาจากวัตถุประสงค์การจัดตั้งและลักษณะสำคัญในการประกอบกิจการของนิติบุคคลรูปแบบต่าง ๆ โดยย่อ ดังนี้

ตามตารางหน้า 57

ที่	รูปแบบ นิติบุคคล	วัตถุประสงค์การจัดตั้งหรือลักษณะสำคัญในการประกอบการ				
		มีสมาชิกหรือ ผู้ถือหุ้น ที่ลงทุนร่วมกัน เป็นเจ้าของ	มี วัตถุประสงค์ เชิงพาณิชย์ (ทำการค้า และ หวังผลกำไร)	มีการปันผลกำไรแก่ สมาชิกหรือผู้ถือหุ้น	มีการเฉลี่ยคืน ผลกำไร แก่สมาชิก หรือผู้ถือหุ้น	จัดตั้งขึ้นเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม/ สาธารณะ เป็น วัตถุประสงค์หลัก
1	บริษัททั่วไป	✓	✓	✓	✗	เฉพาะผู้ถือหุ้น
2	สหกรณ์	✓	✓	✓	✓	เฉพาะสมาชิก
3	สมาคม	✓	✗	✗	✗	เฉพาะสมาชิก
4	มูลนิธิ	✗	✗	✗	✗	✓
5	กองทุน หรือองค์กร นิติบุคคลรูปแบบอื่น ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ	อาจกำหนดให้ มีสมาชิก เช่น กทบ.	ขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์การ จัดตั้ง	ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ การจัดตั้ง	ขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์ การจัดตั้ง	ขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์ การจัดตั้ง
6	บริษัทประชารัฐรัก สามัคคี จำกัด (แนวทางวิสาหกิจ เพื่อสังคม รูปแบบ ที่ 1)	✓	✓	✗	✗	✓ (มุ่งประโยชน์ เพื่อสังคมและ ไม่มีการปันผลกำไร แบ่งกัน ในระหว่าง ผู้ถือหุ้น)
7	แนวทางวิสาหกิจ เพื่อสังคม รูปแบบ ที่ 2	✓	✓	ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ การจัดตั้ง (มีปันผล ไม่เกิน ร้อยละ 30)	✗	✓ (มุ่งประโยชน์เพื่อ สังคม แต่มีการปันผล กำไรบางส่วน แบ่งกัน ในระหว่างผู้ถือหุ้น)
8	แนวทางวิสาหกิจ เพื่อสังคม รูปแบบ ที่ 3	✓	✓	ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ การจัดตั้ง (มีปันผลมากกว่า ร้อยละ 30)	✗	✓ (มุ่งประโยชน์ เพื่อสังคม แต่มีการปันผลกำไร บางส่วนแบ่งกัน ในระหว่างผู้ถือหุ้น)

โดยรวม บริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด จึงเป็นการผสมผสานแนวคิดหลักของนิติบุคคลหลายรูปแบบ คือ มีการลงทุนและดำเนินกิจการในรูปบริษัทที่คำนึงถึงการจัดการเชิงธุรกิจ คือ ต้นทุน ความคุ้มค่า ผลกำไร เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงกิจการหรือขยายผลเพื่อสังคมได้มากขึ้น แต่กำไรไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดแบบธุรกิจแต่เพื่อสังคมโดยรวม ซึ่งคล้ายกับการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสาธารณะแต่ในขณะที่มูลนิธิไม่ได้ดำเนินธุรกิจแบบบริษัทจำกัด รายได้มูลนิธิมาจากการบริจาคเป็นหลัก เมื่อต้นทุนการดำเนินการหมดลงก็ต้องแสวงหาเงินบริจาคใหม่ แม้จะมีรายได้บางส่วนมาจากดอกผลเงินฝากก็ตามแต่โดยทั่วไปก็ไม่มากพอที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิได้ เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดตั้งนิติบุคคลในแบบสหกรณ์ สมาคม กองทุน (เช่น กองทุนหมู่บ้าน) หรือองค์กรนิติบุคคลอื่นก็แตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังตารางข้างต้นที่เปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจน เว้นแต่การจัดตั้งนิติบุคคลตามแนวคิด “วิสาหกิจเพื่อสังคม” ในรูปแบบที่ 1 – 3 ตามตารางลำดับที่ 6 ถึง 8 ที่แม้มีหลักการ วิธีการดำเนินกิจการคล้ายกันมาก แต่ก็ต่างกันด้วยการจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมที่มีการปันผลแก่ผู้ถือหุ้นหรือไม่ และถ้ามีการปันผล คิดเป็นสัดส่วนมากน้อยเพียงใดของกำไรทั้งหมด ที่ยกมาอ้างข้างต้น มีที่มาจากการนำเสนอของกรมสรรพากรในประเด็นมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคม ที่เสนอไว้ในงานสัมมนา เรื่อง “ท้องถิ่น ก้าวไกล เศรษฐกิจไทยก้าวหน้า” จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2559 ณ ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม

อิมแพ็ค เมืองทองธานี ทั้งนี้ การดำเนินงานของบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ที่กล่าวมาโดยตลอด อยู่ในรูปแบบที่ 1 คือ เป็นการบริหารแบบบริษัทจำกัด ที่ไม่มีการปันผลกำไรแก่ผู้ถือหุ้นเลย โดยระบุให้กำไรถูกนำไปใช้เพื่อขยายผลการดำเนินงานหรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

วิสาหกิจเพื่อสังคม หรือ Social Enterprise ที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของคณะทำงาน การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ส่วนกลาง โดยภาครัฐมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา) เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ และภาคเอกชน นำทีมโดยกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) (นายฐาปน สิริวัฒนภักดี) เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน เป็นแนวคิดการประกอบกิจการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือสังคม มีหลักการพื้นฐาน 5 ประการ คือ

- (1) มีเป้าหมายหลักเพื่อสังคม ไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุด
- (2) เป็นรูปแบบธุรกิจที่รายได้หลักมาจากการขายสินค้าและบริการ (การให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนากิจการจนมีผลประกอบการที่ดี แข็งแรงขึ้น หรือเติบโตขึ้นอย่างมั่นคง เป็นบริการหนึ่งที่สำคัญ) ไม่ใช่เงินของรัฐหรือเงินบริจาค
- (3) กำไรต้องนำไปขยายผล ไม่ใช่ปันผลเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- (4) บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
- (5) จัดทะเบียนเป็นรูปแบบบริษัท

จากที่กล่าวมาแต่ต้น การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐหรือคณะกรรมการ E3 ได้ใช้แนวคิดวิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีฯ ขึ้นเป็นกลไกการขับเคลื่อน

ในส่วนของการดำเนินงานของบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ทั้งในระดับจังหวัดและประเทศ มีเป้าหมายเดียวกันกับเป้าหมายของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประชาชนมีความสุข

ในระดับจังหวัด คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐจะทำหน้าที่ทั้งด้านการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามบทบาทของคณะทำงานฯ ที่มีทั้งตัวแทนภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ โดยการค้นหาหมู่บ้าน ชุมชนที่มีความสนใจ สมัครใจ มีความพร้อมของผู้นำ และคนในชุมชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการที่เป็นหน่วยธุรกิจ (หมายถึง มีการประกอบกิจการ มีการลงทุน (ทั้งรายบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร) มีการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย เพื่อให้ทราบสถานะทางธุรกิจเพื่อใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาและเปรียบเทียบผลประกอบการ เป็นต้น) ที่พร้อมใช้ทุนชุมชน ศักยภาพชุมชน เพื่อร่วมพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ทั้งในส่วนชุมชนหรือกลุ่มองค์กรที่มีการทำงานร่วมกับบริษัทประชารัฐ

รักสามัคคี จำกัด และชุมชนหรือกลุ่มองค์กรอื่นๆ ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมดำเนินงานกับบริษัทฯ ก็ตาม ซึ่งมีจำนวนมากกว่ากลุ่มแรกและมีความต้องการการพัฒนาศักยภาพทางธุรกิจด้วยแน่นอน ดังนั้นทุกฝ่ายที่มีปฏิบัติการ ทำงานร่วมกันในการพัฒนากลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ซึ่งมีจำนวนมากและมีความหลากหลายทั้งรูปแบบการก่อตั้ง จำนวนผู้ประกอบการร่วมและสมาชิก รูปแบบธุรกิจที่มาของเงินทุนดำเนินการ ความเข้มแข็งของกรรมการและสมาชิก ฯลฯ จำเป็นต้องมีการหารือ แลกเปลี่ยน วางแผนดำเนินการร่วมกัน เพื่อใช้ต้นทุนของแต่ละภาคส่วนอย่างคุ้มค่าและดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

กลุ่มงานหรือกลุ่มกิจการที่เป็นเป้าหมายการดำเนินงานสร้างรายได้ที่ยั่งยืนตามกรอบคิดของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ และบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด มี 3 กลุ่ม คือ การเกษตร การแปรรูป (SME / OTOP) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การเกษตร เป็นการสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน อาจเป็นพืชผลจากไร่ นา สวน ผลิตภัณฑ์ประมง ปศุสัตว์ ที่ผูกโยงกับอัตลักษณ์ คุณค่าในทางหนึ่งทางใด เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชน หรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สายพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์ รสชาติที่โดดเด่น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ดีต่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ปลอดภัย ปลูกหรือเลี้ยงด้วยระบบอินทรีย์ การดูแลเป็นพิเศษโดยใส่ใจต่อประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค รวมทั้งการดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น สามารถผูกเรื่องเป็นตำนานเรื่องเล่าให้เห็นคุณค่าที่แตกต่างได้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์เกษตรจากระบบคุณภาพต่างๆ

เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS : Participatory guarantee system) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ที่พัฒนาขึ้นโดยสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM : International Federation of Organic Agriculture Movements) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP : Good Agriculture Practices) มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร (มาตรฐาน “Q”) เป็นต้น รวมถึงการสะสมชื่อเสียงของเกษตรกรในการดูแลผลิตภัณฑ์ของตนให้ดีพร้อมในทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ

การแปรรูป (SME / OTOP) เป็นการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ ทั้งที่เป็น ผลิตภัณฑ์เกษตรทุกกลุ่ม (เกษตรปศุสัตว์ ประมง) วัตถุดิบจากธรรมชาติอื่นที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากกระบวนการ

แปรรูป ถนอมอาหารหรือปรับปรุงรสชาติในแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป การผลิตงานฝีมือจากทักษะภูมิปัญญาชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน เป็นข้าวของเครื่องใช้ประดับตกแต่ง เครื่องแต่งกายของฝากของที่ระลึก ซึ่งปรับเปลี่ยนจากผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิต เพื่อบริโภค เพื่อใช้ในครัวเรือน ในชุมชนท้องถิ่น ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคจากภายนอกจนสามารถเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงและสร้างรายได้แก่คนในชุมชนได้มากขึ้น ตัวอย่างที่เด่นชัด คือ ผลิตภัณฑ์โอท็อป ผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบการ SME หลายรายที่เติบโตอย่างมากจากการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการผลิต การทำบรรจุภัณฑ์ การจัดการทางการตลาดที่เหมาะสม

การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้ประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเอง ทั้งที่เป็นการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่ชุมชนมีอยู่ หรือการท่องเที่ยวที่ชุมชนสร้างขึ้นเชื่อมโยงกับการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เป็นต้น โดยสร้างความเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน คือ มีแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีบริการมัคคุเทศก์

นำเที่ยวมีร้านอาหารหรือบริการตามสั่ง มีบริการที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่เหมาะสม เช่น จักรยานหรือเรือให้เช่า มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่น่าสนใจ มีร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึก รวมทั้งระบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น โปรแกรมนำเที่ยว ราคา สถานที่ติดต่อ การรักษาความปลอดภัยการรักษาพยาบาลพื้นฐาน ซึ่งเป็นไปตามศักยภาพของชุมชนและควรต้องมีความพร้อมที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวอยู่พอสมควร เพื่อให้มีแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว มาใช้บริการ และจับจ่ายสร้างรายได้ให้กับชุมชน

รูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่บริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ดำเนินการ คือ การเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาตลอดเส้นทางของกระบวนการดำเนินธุรกิจแก่ชุมชนและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมาย จากต้นทาง กลางทาง และปลายทาง รูปธรรมหนึ่ง คือ การพัฒนาแผนธุรกิจที่คาดหวังประสิทธิผลในการสร้างรายได้เพิ่มของชุมชนและกิจการทั้ง 3 กลุ่มงาน ที่บริษัทฯ เข้าไปร่วมพัฒนา ครอบคลุม การเข้าถึงปัจจัยการผลิต การสร้างองค์ความรู้ การตลาด การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ที่ยั่งยืน และการบริหารจัดการ โดยในส่วนของการขายสินค้าและบริการอาจเป็นไปได้ในกรณีที่เป็นการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการจัดจำหน่าย การจัดการด้านโลจิสติกส์ ซึ่งจะนำไปต่อเมื่อไม่เป็นการขายสินค้าแข่งกับชุมชนผู้ประกอบการในพื้นที่และเป็นไปตามผลสรุปจากการหารือร่วมกันในการดำเนินงานของบริษัทฯ ชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ และการสนับสนุนตามอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ระดับจังหวัด

การเข้าถึงปัจจัยการผลิต หมายถึง การเข้าถึงทั้งด้านทรัพยากรและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน

การสร้างองค์ความรู้ หมายถึง รวมถึง ทั้งความรู้จากในชุมชนและการส่งเสริมความรู้ในการผลิตและพัฒนาธุรกิจเพื่อสร้างประโยชน์ต่อยอด

การตลาด มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการพัฒนาแบบบูรณาการ ตั้งแต่การวิเคราะห์ตลาด ไปจนถึงช่องทางการขายใหม่ ๆ

การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและความเป็นชุมชน ตัวผลิตภัณฑ์และบริการที่ชุมชนมีอยู่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความยอมรับ โดยเป็นผู้บริโภคและใช้สินค้าที่ผลิตได้ การช่วยสร้างการยอมรับในตราสินค้า (การสร้างแบรนด์ : Branding) และหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อท้องถิ่นและสื่อระดับประเทศ

การบริหารจัดการ ในที่นี้ครอบคลุมถึงทั้งด้านต้นทุน บัญชี และการบริหารความเสี่ยง

ในกระบวนการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน เปรียบกระบวนการขับเคลื่อนดังกล่าว เสมือนฟันเฟืองของกลไกการทำงานของเครื่องจักรที่ต้องสอดประสานเกื้อหนุนกัน ส่งผลต่อกันและกัน โดยทั้ง 5 ฟันเฟือง จะขับเคลื่อนไปด้วยรูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise : SE)

เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญของการสานพลังประชารัฐ คือ การลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนมากอยู่ในชุมชนชนบทและมีอาชีพพื้นฐานด้านเกษตรกรรม เป้าหมายมุ่งเน้นที่การสร้างอาชีพ รายได้เพิ่มขึ้น

และประชาชนมีความสุข จึงยึดถือชุมชนเป็น ศูนย์กลางการพัฒนาในการส่งเสริมอาชีพเพื่อ สร้างรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

ในทางปฏิบัติ การจัดตั้งบริษัทประชารัฐ รักสามัคคีฯ ดำเนินการใน 2 ระดับ คือ การจัดตั้ง บริษัทประชารัฐรักสามัคคีฯ ในระดับจังหวัด โดย คณะทำงาน E3 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งบริษัทฯ ขึ้นในทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จึงมี แผนการจัดตั้ง รวม 76 จังหวัด กำหนดแผนการ จัดตั้ง แบ่งเป็น 4 ระยะ โดยจังหวัดที่มีแผนจัดตั้ง ในระยะที่ 1 – 3 เป็นจังหวัดที่คณะทำงาน E3 เลือกเป็นจังหวัดตัวแทนกลุ่มจังหวัดๆ ละ 1 จังหวัด รวม 18 จังหวัด เพื่อกระจายพื้นที่และ การเรียนรู้ในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจ เพื่อสังคมให้เป็นไปโดยทั่วถึง ดังนี้

ระยะที่ 1 กำหนดแผนจัดตั้งภายในเดือน เมษายน 2559 มี 5 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัด ภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัด เพชรบุรี และจังหวัดบุรีรัมย์

ระยะที่ 2 กำหนดแผนจัดตั้งภายใน เดือนมิถุนายน 2559 มี 6 จังหวัด ประกอบ ด้วยจังหวัดชุมพร จังหวัดสระแก้ว จังหวัดน่าน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัด อุบลราชธานี

ระยะที่ 3 กำหนดแผนจัดตั้งภายในเดือน กันยายน 2559 มี 7 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัด สระบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดอุทัยธานี จังหวัด สกลนคร จังหวัดสงขลา จังหวัดกาญจนบุรี และ จังหวัดตราด

ระยะที่ 4 คือ 58 จังหวัดที่เหลือ นอกจาก จังหวัดในระยะที่ 1 – 3 กำหนดแผนจัดตั้งภายใน

เดือนธันวาคม 2559 ทั้งนี้ หากจังหวัดใดมีความ พร้อมจะจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทก่อนกำหนด ระยะเวลาตามแผนก็ให้ดำเนินการได้

บริษัทประชารัฐรักสามัคคีฯ ในระดับ จังหวัด กำหนดแนวทางการจดทะเบียนจัดตั้ง บริษัทด้วยทุนจดทะเบียนประมาณ 1–5 ล้านบาท แต่ในทางปฏิบัติจากการเรียนรู้ร่วมกัน และมีการหารือจากหลายฝ่ายเห็นว่าทุนจดทะเบียนที่เหมาะสมในการเริ่มกิจการควร อยู่ที่ราว 4 ล้านบาท จึงเป็นที่มาว่า ณ ปัจจุบัน (11 สิงหาคม 2559) มีจังหวัดที่สนับสนุนการ จัดตั้งบริษัทฯ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนแล้ว 18 จังหวัดหรือบริษัท โดยมีทุนจดทะเบียน 4 ล้านบาท ทุกจังหวัดมีการชำระทุนค่าหุ้นเมื่อ วันจดทะเบียนจัดตั้งที่ ร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียน โดยบางจังหวัดเรียกทุนชำระที่ร้อยละ 100 ทั้งนี้ มีเอกชนส่วนกลางที่ร่วมลงทุนถือหุ้นตั้งแต่แรก

จัดตั้งบริษัทในทุกจังหวัดคือบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) ร่วมถือหุ้นบริษัท (จังหวัด) ละ 1 ล้านบาท และ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ร่วมถือหุ้น บริษัท (จังหวัด) ละ 390,000 บาท ร่วมด้วยกับเอกชนอื่นทั้งในส่วนกลางและแต่ละพื้นที่จังหวัดอีกจำนวนหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการจัดตั้งบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี ในระดับประเทศ ใช้ชื่อว่า “บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด” จัดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2559 มีทุนจดทะเบียน 100 ล้านบาท

จากการทำงานร่วมกันระหว่างทีมงานภาครัฐและทีมงานภาคเอกชน ในส่วนกลางและระหว่างทีมงานส่วนกลางกับคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ระดับจังหวัดและภาคีการพัฒนาในแต่ละจังหวัด การประชุมร่วมกันและการออกเยี่ยมกิจกรรมของชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนจำนวนมากได้มีโอกาสเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ทีมงานขับเคลื่อนส่วนกลางสรุปความเห็นเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านแนวคิดการดำเนินงานสานพลังประชารัฐโดยมีการจัดตั้งบริษัทประชาธิปไตยรักสามัคคี จำกัด เป็นกลไกขับเคลื่อน ของแต่ละจังหวัด มีอยู่ 4 ประเด็น คือ

1) ทั้ง 3 ภาคส่วน (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน) ร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง

2) มีชุมชนเป็นหลักในการขับเคลื่อนและช่วยเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือที่มีความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิธีการพัฒนาร่วมกันสู่เป้าหมายที่กำหนด และมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

3) มีผู้จัดการบริษัท หรือ CEO ที่เป็นนักบริหารที่ดีเป็นที่ยอมรับและมีจิตอาสาที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

4) จังหวัด โดย ผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานภาคีในจังหวัดให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนโดยใช้ศักยภาพของจังหวัด

ในทางนโยบาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา) ในฐานะหัวหน้าทีมภาครัฐของคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ได้ให้แนวทางการดำเนินงานโดยสั่งการเน้นย้ำถึงการมอบหมายให้หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องส่งเสริมการใช้บทบาทของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ระดับจังหวัดให้เต็มที่ ทั้งการสร้างความเข้าใจต่อทุกภาคส่วน การประสานความร่วมมือกันระหว่างจังหวัด หน่วยงาน ภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้มีการจัดตั้งบริษัทประชาธิปไตยรักสามัคคี (ชื่อจังหวัด) (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ขึ้นเป็นกลไกการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมตามวัตถุประสงค์การดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ให้แล้วเสร็จทุกจังหวัดตามแผนที่กำหนด โดยในกรณีที่จังหวัดมีความพร้อมในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทฯ ได้ก่อนแผนที่กำหนดไว้ก็ให้ดำเนินการได้ และในส่วน of จังหวัดที่จัดตั้งบริษัทฯ ขึ้นแล้ว บริษัทฯ ก็มีการกิจต่อเนื่องที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามเจตนา จึงจำเป็นต้องมีการประสานงานกับทั้งคณะทำงานขับเคลื่อนฯ ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหลัก ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในคณะทำงานฯ

และบริษัทฯ ผ่านคณะกรรมการบริหารและผู้จัดการบริษัท เพื่อร่วมกันสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและกลุ่มผู้ประกอบการเจ้าของผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 กลุ่มงาน (เกษตร แปรรูป และ ท่องเที่ยวโดยชุมชน) ที่เริ่มต้นพัฒนาในรุ่นแรก ให้มีการวิเคราะห์ต้นทุน ศักยภาพ จัดทำแผนธุรกิจประเมินความเป็นไปได้ของแผนตามหลักธุรกิจกำหนดแผนปฏิบัติการพร้อมทั้งช่วยประสานการปฏิบัติในระยะเริ่มแรก ทั้งนี้ ภายในกรอบบทบาทหน้าที่ที่กระทำได้ และควรระมัดระวังว่า เมื่อจัดตั้งบริษัทฯ แล้ว บทบาทใดที่เป็นอำนาจหน้าที่ของบริษัทฯ โดยตรงซึ่งเป็นการดำเนินการในทางธุรกิจในรูปแบบบริษัท สร้างความสำเร็จ มีความคุ้มค่ามีกำไรเพื่อให้บริษัทยังดำรงกิจการอยู่ได้พร้อมกับยังสามารถให้การสนับสนุน พัฒนาธุรกิจของชุมชน กลุ่มกิจการผู้ประกอบการในชุมชนได้อย่างต่อเนื่องมีความยั่งยืนทั้งการบริหารจัดการภายในและการสร้างประโยชน์เพื่อสังคมตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง และบทบาทใดที่เป็นการสนับสนุนที่สมควรเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาสังคม มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ผู้ประกอบการ เอื้อต่อการทำงานของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีฯ ที่ตั้งขึ้นโดยไม่เป็นการเอื้อที่ขัดกับระเบียบ กฎหมายก็ให้พิจารณาสนับสนุนได้

นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยังมอบนโยบายอีกว่า โดยศักยภาพและบทบาทหน้าที่ของจังหวัดยังมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายทั้งชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการอีกมากที่ต้องการโอกาสในการพัฒนา แต่ยังไม่ได้เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาร่วมกับบริษัทฯ ในโอกาสแรก ในระยะแรกตั้งบริษัท และโดยกำลังของบริษัทฯ โดยเฉพาะด้านกำลังคนที่จะทำงานในช่วงแรกนี้ก็ยังไม่มากนัก

สรุป

อาจให้บริการแก่ชุมชนได้จำกัดจำนวนและน้อยกว่าความต้องการการพัฒนาของชุมชน จึงให้จังหวัดใช้บทบาทของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ระดับจังหวัด ประสานพลังการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากกับภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดและใช้แนวทางการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมตามแบบที่คณะทำงานฯ ได้พัฒนาไว้ ประกอบด้วย 1 เป้าหมาย คือ การสร้างรายได้ให้ชุมชนและประชาชนมีความสุข 3 กลุ่มงาน คือ การเกษตร การแปรรูป (SME/OTOP) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ 5 กระบวนการหรือฟันเฟือง จากต้นทาง กลางทาง ถึงปลายทาง ดำเนินการเต็มพื้นที่ 76 จังหวัด ทั้งนี้โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการสำคัญ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างเต็มศักยภาพของจังหวัด

ประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของการเดินสำรวจ ออกโฉนดที่ดินด้วยนโยบายภาครัฐ

กรมที่ดิน

กระทรวงมหาดไทย

ประเทศไทย งานที่ดินปรากฏเริ่มแรก ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ในรัชกาลของ พ่อขุนรามคำแหง ซึ่งทรงดำเนินรัฐประศาสน์นโยบาย ส่งเสริมเศรษฐกิจเกี่ยวกับการทำประโยชน์ในที่ดิน เพื่อให้ได้พืชผลมาเป็นปัจจัยในการบริโภคและ อุปโภคพอควรแก่ระดับการครองชีพ ในสมัยนั้น เมื่อ ราษฎรเข้าบุกเบิกหักร้างถางพงในที่ดินจนเพาะปลูก ได้ผลได้ประโยชน์แล้ว ก็โปรดให้ที่ดินนั้นๆ เป็น กรรมสิทธิ์ของผู้ออกแรงออกทุนไป ดังปรากฏในหลัก ศิลาจารึกหลักที่ 1 ว่า “ฯลฯ สร้างป่าหมากป่าพลู ทั่วเมืองทุกแห่ง ป่าพลูนั้นก็หลายในเมืองนี้ ป่าคาง (ขนุน) ก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ใครสร้างได้ไว้แก่มั่น ฯลฯ”

สมัยกรุงศรีอยุธยา ได้จัดแบ่งองค์การบริหารออกเป็นรูปจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา ประจำอยู่ส่วนกลาง การจัดเรื่องที่ดินขึ้นอยู่แก่กรมนา ในแผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) (พ.ศ. 1903) ตำแหน่งเสนาบดีกรมนามีชื่อเรียกว่า “ขุนเกษตราธิบดี” ในแผ่นดินสมเด็จพระบรม ไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991) เรียกว่า “พระเกษตราธิบดี” ในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2175) เรียกว่า “เจ้าพระยาพลเทพเสนาบดีศรีไชยนพรัตน์เกษตราธิบดี อภัยพิริยะปารกรรมพาหุ” นามเจ้าพระยาพลเทพ นี้ใช้อยู่จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และในสมัยนี้มี กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จซึ่งตราขึ้นใช้บังคับตั้งแต่ แผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดี ที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) บทที่ 35, 42 และ 43 เป็นแม่บทสำหรับดำเนินการ

โดยกำหนดให้มีการจัดที่ดินซึ่งยังรกร้างเป็นทำเล
เปล่าให้ราษฎร เข้ากันสร้างให้มีประโยชน์ขึ้น

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

สมัยรัชกาลที่ 1 – 2 งานที่ดินยังคงยึดหลักการตาม
กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ

สมัยรัชกาลที่ 3 มีการออกหนังสือสำหรับที่บ้าน
เพื่อระงับข้อพิพาทการรุกล้ำเขตกัน

สมัยรัชกาลที่ 4 มีการประกาศขายฝากและจำนำที่
สวน ทุ่งนา และมีการออกตราแดงในเขตจังหวัดกรุงเก่า
(จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง
จังหวัดลพบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี) เป็นหลักฐานแสดง
ว่ามีผู้ซื้อเป็นเจ้าของและใช้ในการเก็บภาษีที่นา

สมัยรัชกาลที่ 5 มีการออกหนังสือสำคัญชนิดต่างๆ
เพิ่มขึ้นอีกหลายชนิด เช่น โฉนดสวน ใบตราจอง เพื่อ
ประโยชน์ในการเก็บภาษีค่านา ต่อมามีปัญหาเรื่อง
กรรมสิทธิ์ที่ดินสู่ศาลบ่อยขึ้น เพราะหนังสือสำคัญ
ที่เจ้าหน้าที่ผู้เก็บภาษีอากรออกให้เจ้าของที่ดิน
ยึดถือไว้นั้นไม่อาจจะจับข้อพิพาทโต้แย้งได้ เนื่องจาก
มีข้อความไม่กระจ่างว่าผู้ใดมีสิทธิอยู่ในที่ดินเพียงใด
อย่างไร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงประสบถึงความเดือดร้อนของราษฎรในกรณี
ดังกล่าว จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวง
เกษตรพาณิชย์การ จัดดำเนินงานเรื่องสิทธิในที่ดิน
ให้รัดกุมขึ้น ต่อมากระทรวงเกษตรพาณิชย์การ
ถูกยกเลิกไป ได้สถาปนากระทรวงเกษตราธิการขึ้น
ใหม่ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาเทเวศรวงศวิวัฒน์
มาดำรงตำแหน่งเสนาบดี เมื่อวันที่ 2 กันยายน ร.ศ.
118 (พ.ศ. 2442) และโปรดเกล้าฯ ให้พระยาประชาชีพ
บริหาร (ผิงชูโต) เป็นข้าหลวงเกษตรออกไปดำเนินการ
ออกโฉนดที่ดิน โดยให้อยู่ในบังคับบัญชาของ
เทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า ข้าหลวงเกษตรพร้อม
ด้วยเจ้าพนักงานกรมแผนที่ได้เริ่มออกเดินสำรวจเป็น
ครั้งแรก เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444)
โดยโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้ผู้ที่ถือโฉนดที่ดินเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน โฉนด
ที่ดินฉบับแรกเป็นของพระบาทสมเด็จพระปรมินทร
มหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ออกเมื่อ
วันที่ 1 ตุลาคม ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) ที่ตำบล
บ้านแป้ง อำเภอยะราชวัง จังหวัดกรุงเก่า
(พระนครศรีอยุธยา) เนื้อที่ 89 - 1 - 52 ไร่ มีการ
ออกโฉนดตราจองเป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน
ที่ได้ทำประโยชน์แล้ว ปัจจุบันยังคงมีอยู่ในเขต
มณฑลพิษณุโลก คือ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร
จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดสุโขทัย ได้มีการจัดตั้ง
หอทะเบียนที่ดินแห่งแรก คือ หอทะเบียนมณฑล
กรุงเก่า ที่สภาการราชประยูรในพระราชวังบางปะอิน

เมื่อวันที่ ยี่สิบสาม เดือนหก รัตนโกสินทรศก 120 ซึ่งตรงกับวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2444 และหลังจากได้มีการจัดตั้งหอทะเบียนขึ้นแล้วก็ได้มีการสถาปนากรมทะเบียนที่ดิน หรือกรมที่ดินปัจจุบันขึ้นในกระทรวงเกษตราธิการ เมื่อวันที่ สิบเจ็ด เดือนสิบเอ็ด รัตนโกสินทรศก 120 ซึ่งตรงกับวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2444 (การนับวันเดือนปีของปฏิทินก่อนปี พ.ศ. 2483 ให้นับวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี เป็นวันขึ้นปีใหม่ ดังนั้นเดือนเมษายนจึงเป็นเดือนที่หนึ่งของปีปฏิทิน และเดือนมีนาคม จึงเป็นเดือนที่สิบสองของปีปฏิทิน จึงเห็นได้ว่าการจัดตั้งหอทะเบียนที่ดินนั้น ได้จัดตั้งขึ้นก่อนการจัดตั้งกรมที่ดิน) มีการออกพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ร.ศ.127 (พ.ศ. 2451) ซึ่งได้รวบรวมการดำเนินการเรื่องที่ดิน แต่ดั้งเดิมหลายฉบับไว้เป็นฉบับเดียว และถือเป็นมูลฐานของกฎหมายเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินต่อมา และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินอีกหลายฉบับ ฉบับสุดท้าย คือ พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2479 ซึ่งได้วิวัฒนาการจนเป็นประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ใช้บังคับเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินและหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดินต่างๆ สืบมาจนถึงปัจจุบัน

การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของประชาชนก็มีมาอย่างต่อเนื่อง และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ดำเนินการและลดการบุกรุกแผ้วถางป่า รวมถึงเข้าไปทำกินในที่ดินของรัฐก็มีอยู่เช่นกัน ทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย มีการดำเนินการแตกต่างกันไป จึงทำให้ประเทศไทยมีเอกสารที่ใช้ในการยืนยัน สิทธิครอบครองในที่ดินของประชาชนมีมากมายหลายประเภทด้วยกัน ในส่วนของกรมที่ดิน ได้แก่

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) คือ ใบแจ้งการครอบครองที่ดินเป็นหลักฐานว่าผู้ครอบครองเป็นผู้แจ้งว่าตนครอบครองที่ดินแปลงใดอยู่ (แต่ปัจจุบันไม่มีการแจ้ง ส.ค. 1 อีกแล้ว) ส.ค. 1 ไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิที่ดิน เพราะไม่ใช่หลักฐานที่ทางราชการออกให้เพียงแต่เป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินของราษฎรเท่านั้น ดังนั้นตามกฎหมายที่ดินที่มี ส.ค. 1 จึงทำการโอนกันได้เพียงแต่แสดงเจตนาสละการครอบครองและไม่ยึดถือพร้อมส่งมอบให้ผู้รับโอนไปเท่านั้น ก็ถือว่าเป็นการโอนกันโดยชอบแล้ว ผู้มี ส.ค. 1 มีสิทธิมาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 น.ส. 3 ก. หรือ น.ส. 3 ข) ได้ ในปัจจุบันหากมีผู้นำหลักฐาน ส.ค. 1 มาขอออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรอง การทำประโยชน์พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ต่อเมื่อศาลยุติธรรมได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ (มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน) (ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2551)

ใบจอง (น.ส. 2) ใบจอง คือ หนังสือที่ทางราชการออกให้เพื่อเป็นการแสดงความยินยอมให้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินเป็นการชั่วคราว ซึ่งใบจองนี้จะออกให้แก่ราษฎรที่ทางราชการได้จัดที่ดินให้ทำกินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งทางราชการจะมีประกาศเปิดโอกาสให้จับจองเป็นคราวๆ ในแต่ละท้องที่และผู้ต้องการจับจองควรคอยฟังข่าวของทางราชการ ผู้มีใบจองจะต้องเริ่มทำประโยชน์ในที่ดินให้แล้วเสร็จภายใน 7 เดือน ต้องทำประโยชน์ในที่ดินให้แล้วเสร็จภายใน 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับใบจองและจะต้องทำประโยชน์ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 75 (3 ใน 4) ของที่ดินที่จัดให้ ที่ดินที่มีใบจองนี้จะโอนให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะตกทอดทาง

มรดก เมื่อทำประโยชน์ตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว มีสิทธินำใบจองนั้นมาขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 น.ส.3 ก. หรือ น.ส.3 ข) หรือโฉนดที่ดินได้ แต่หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินนั้นจะต้องตกอยู่ในบังคับห้ามโอนตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 น.ส. 3 ก. และ น.ส. 3 ข) หมายความว่าหนังสือรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว น.ส. 3 ออกให้แก่ผู้ครอบครองที่ดินทั่วไปในพื้นที่ที่ไม่มีระวาง มีลักษณะเป็นแผนที่รูปลอยไม่มีการกำหนดตำแหน่งที่ดินแน่นอน หรือออกในท้องที่ที่ไม่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ ซึ่งรัฐมนตรียังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินของหัวหน้าเขต นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ (นายอำเภอท้องที่เป็นผู้ออก) น.ส. 3 ก. ออกในท้องที่ที่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ โดยมีการกำหนดตำแหน่งที่ดินในระวางรูปถ่ายทางอากาศ (นายอำเภอท้องที่เป็นผู้ออกให้) และ น.ส. 3 ข. ออกในท้องที่ที่ไม่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ และรัฐมนตรีได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินของหัวหน้าเขต นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้ว (เจ้าพนักงานที่ดิน เป็นผู้ออก)

ใบไต่สวน (น.ส. 5) คือ หนังสือแสดงการสอบสวนเพื่อออกโฉนดที่ดินเป็นหนังสือแสดงให้เห็นทราบว่าได้มีการสอบสวนสิทธิในที่ดินแล้ว สามารถจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ ใบไต่สวนไม่ใช่หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ แต่สามารถจดทะเบียนโอนให้กันได้ ถ้าที่ดินมีใบไต่สวนและมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์แสดงว่าที่ดินนั้นนายอำเภอได้รับรองการทำประโยชน์แล้ว เมื่อจดทะเบียนโอนจะต้องจดทะเบียนในหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ก่อน แล้วจึงมาจดทะเบียนหลังใบไต่สวน แต่ถ้าใบไต่สวนมีแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) หรือไม่มีหลักฐานที่ดินใด ๆ และเป็นที่ดินที่นายอำเภอยังไม่รับรองการทำประโยชน์ จะจดทะเบียนโอนกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นการจดทะเบียนโอนมรดก

โฉนดที่ดิน คือ หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งออกให้ตามประมวลกฎหมายที่ดินปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ซึ่งออกให้ตามกฎหมายเก่า แต่ก็ถือว่ามีความสัมพันธ์กัน ผู้เป็นเจ้าของที่ดิน ถือว่ามีความสัมพันธ์ในที่ดินนั้นอย่างสมบูรณ์ เช่น มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดิน มีสิทธิจำหน่าย มีสิทธิขัดขวางไม่ให้ผู้อื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

กรมที่ดินได้กำหนดแบบโฉนดที่ดินรวม 6 แบบ คือ

1. แบบโฉนดที่ดิน น.ส. 4 ก. เป็นแบบโฉนดที่ดินที่ออกโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2510) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497

2. แบบโฉนดที่ดิน น.ส. 4 ข. เป็นแบบโฉนดที่ดินที่ออกโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2510) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

3. แบบโฉนดที่ดิน น.ส. 4 ค. เป็นแบบโฉนดที่ดินที่ออกโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดย

กฎกระทรวง ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2510) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

4. แบบโฉนดที่ดิน น.ส. 4 เป็นแบบโฉนดที่ดินที่ออกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2510) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 34 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

5. แบบโฉนดที่ดิน น.ส. 4 จ. เป็นแบบโฉนดที่ดินที่ออกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 17 (พ.ศ. 2514) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 34 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

6. แบบโฉนดที่ดิน แบบ น.ส. 4 จ. เป็นแบบโฉนดที่ดินที่ออกครั้งแรกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 34 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และถึงแม้ว่ากฎกระทรวง ฉบับที่ 34 (พ.ศ. 2529) ๑ ต่อมาจะได้ถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 แล้วก็ตามแต่กฎกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537)๑ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังคงใช้โฉนดที่ดินตามแบบ น.ส. 4 จ. อยู่

ภารกิจของกรมที่ดินที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่ง คือ การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้ราษฎร กรมที่ดินจึงจัดทำโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการโฉนดที่ดินของประชาชน และตามนโยบายของรัฐบาล มาตั้งแต่ พ.ศ. 2477 จนถึงปัจจุบัน ได้แก่

- โครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและสอบเขตที่ดินทั้งตำบล โดยใช้งบประมาณของกรมที่ดิน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2447 - 2551 ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 1,477,342 แปลง เนื้อที่ 6,268,201 ไร่

- โครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินเพื่อการพาณิชย์ (น.ส. 3 ก.) ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2515 - 2542 ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 7,611,995 แปลง เนื้อที่ 48,821,856 ไร่

- โครงการพัฒนากฎที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศให้แล้วเสร็จภายใน 20 ปี (พ.ศ. 2528 - 2547) ด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) และฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) กำหนดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินให้กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดิน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้มีการลงทุนและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น กระทรวงมหาดไทย จึงรับนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าว มอบให้กรมที่ดินดำเนินการโดยเห็นว่าการกระจายการถือครองที่ดินและให้กรรมสิทธิ์ แก่ราษฎรจะช่วยมีการลงทุนและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น ทำให้ราษฎรมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นมีความรักหวงแหนในที่ดิน ส่งผลให้เกิดความสงบร่มเย็น ไม่มีโจรผู้ร้าย หรือมีก๊วนน้อยลง สังคม เศรษฐกิจการเมือง การปกครองก็จะดีขึ้น จึงให้การสนับสนุนในการดำเนินการของกรมที่ดินทุกวิธีการ กรมที่ดินจึงดำเนินการเพื่อสนองนโยบายของรัฐและกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว โดยคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2527 อนุมัติในหลักการให้กรมที่ดินดำเนินงานโครงการพัฒนากฎที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศให้เสร็จภายใน 20 ปี (พ.ศ. 2528 - 2547)

มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายตลอดจนระยะเวลา
ดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

- เพื่อเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ
ให้แล้วเสร็จภายในเวลา 20 ปี

- เพื่อเร่งรัดจัดทำและปรับปรุงระวาง
แผนที่ของกรมที่ดินให้เป็นระบบเดียวกัน
ระบบแผนที่แห่งชาติ (ระบบ Universal Transverse
Mercator – U.T.M.)

- เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการ
บริหารงานที่ดินทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

- เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพ
สำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สินให้สามารถ
ประเมินราคาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

- เพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์กรกรมที่ดิน
ให้สามารถรับกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น และสำหรับ
การพัฒนาต่อไปในอนาคต

เป้าหมาย

- เร่งรัดการออกโฉนดที่ดินของเอกชน
ทั่วประเทศประมาณ 15 ล้านแปลง เนื้อที่ 89 ล้านไร่
ให้เสร็จภายในเวลา 20 ปี

- จัดทำใหม่และปรับปรุงระวางแผนที่ออก
โฉนดที่ดินให้เป็นแบบ ยู ที เอ็ม

- ก. ในเขตชนบท มาตรฐาน 1 : 4,000
ประมาณ 80,000 ไร่แล้วเสร็จภายในเวลา
20 ปี

- ข. ในเขตชุมชนและกรุงเทพมหานคร
มาตรฐาน 1:1,000 หรือใหญ่กว่าประมาณ 7,000
ไร่แล้วเสร็จภายในเวลา 10 ปี

- กระจายอำนาจการจดทะเบียนสิทธิและ
นิติกรรมจากระดับจังหวัดไปสู่ระดับอำเภอมากขึ้น
โดยการเปิดสำนักงานที่ดินสาขาตามเกณฑ์ที่เหมาะสม
ประมาณ 190 แห่ง

- พัฒนาสำนักงานกลางประเมินราคา
ทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

- ปรับปรุงและพัฒนาองค์กรกรมที่ดิน

**ระยะเวลาโครงการฯ แบ่งเป็น 4 ระยะ ๆ ละ 5 ปี
ดังนี้**

ระยะแรก พ.ศ. 2528 – 2532

ระยะที่สอง พ.ศ. 2533 – 2537

ระยะที่สาม พ.ศ. 2538 – 2542

ระยะที่สี่ พ.ศ. 2543 – 2547

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2532 อนุมัติหลักการโครงการพัฒนากรรมที่ดินฯ ระยะที่ 2 ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ แต่ให้ขยายระยะเวลาโครงการระยะที่ 1 ออกไปอีก 1 ปี เป็น 6 ปี จากเดิม พ.ศ. 2528 - 2532 เป็น พ.ศ. 2528 - 2533 และให้ลดระยะเวลาโครงการฯ ระยะที่ 2 เหลือ 4 ปี จากเดิม พ.ศ. 2533 - 2537 เป็น พ.ศ. 2534 - 2537 ส่วนโครงการฯ ระยะที่ 3 และระยะที่ 4 ระยะละ 5 ปี คงเดิม ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 9,376,090 แปลง เนื้อที่ 52,600,277 ไร่

- โครงการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินให้แล้วเสร็จภายใน 4 ปี (พ.ศ. 2537 - 2540) เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่เพิ่งออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้ แต่ยังไม่มียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินยึดถือไว้เป็นหลักฐานและเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จึงจัดให้มีโครงการเสริมการเร่งรัดออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมท้องที่ทั่วประเทศให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 ในท้องที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครพนม จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดยะลา รวม 10 จังหวัด โดยดำเนินงานเป็น 2 รูปแบบ คือ ออกโฉนดที่ดินในบริเวณที่มีความพร้อมทางด้านเส้นโครงงานหมุดหลักฐานแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ระบบพิกัดฉาก U.T.M. และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ในบริเวณที่ยังไม่มีความพร้อมด้านเส้นโครงงานหมุดหลักฐานแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม ถ้ามีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินประเภท น.ส. 3 ก. แล้วก็สามารถเปลี่ยนเป็นโฉนดที่ดินได้เมื่อมีระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ระบบพิกัดฉาก ยู ที เอ็ม

ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 417,063 แปลง เนื้อที่ 1,297,469 ไร่

- โครงการการเร่งรัดออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ ตามนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของรัฐบาล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 (ระยะที่ 2) และปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 - 2550 ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 2,449,770 แปลง เนื้อที่ 8,258,944 ไร่

- โครงการการเร่งรัดออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2557 ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 1,193,537 แปลง เนื้อที่ 4,990,669 ไร่

- โครงการพัฒนามาตรฐานแผนที่รูปแปลงโฉนดที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ด้วยเทคโนโลยีการรังวัดระบบดาวเทียม RTK ให้แล้วเสร็จภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2567) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 104,575 แปลง เนื้อที่ 483,562 ไร่

- โครงการเดินสำรวจเพื่อแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส) และบริเวณพื้นที่นอกเขตอุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 - 2561 โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 2,522 แปลง เนื้อที่ 3,626 ไร่

งานออกโฉนดที่ดินแบบท้องถิ่น ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2503 - 2558 ดำเนินการในพื้นที่ที่โครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศของกรมที่ดินไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้ เพื่อช่วยให้ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มในบริเวณเดียวกันได้รับโฉนดที่ดิน ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2503 - 2558 ผลการดำเนินงานรวม ทั้งสิ้น 357,994 แปลง เนื้อที่ 2,512,994 ไร่

ในการดำเนินโครงการฯ กรมที่ดินได้มีการจัดเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางออกไปดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้กับประชาชนในพื้นที่อีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการออกโฉนดที่ดินให้ประชาชนโดยสำนักงานที่ดินจังหวัด/หรือสาขา แบบเฉพาะราย ในกระบวนการขั้นตอนการดำเนินการจะมีการดำเนินการร่วมกับประชาชนในพื้นที่ตลอด ได้แก่

- การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในราชฎรในพื้นที่รับทราบกำหนดวัน เวลา ที่เจ้าหน้าที่จะไปทำการเดินสำรวจรังวัดออกโฉนดที่ดินในพื้นที่ตำบลอำเภอใด เพื่อให้เจ้าของที่ดินได้รับทราบเขตพื้นที่ที่จะดำเนินการ

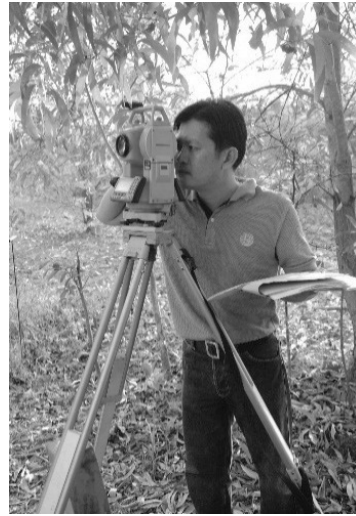
- ในการดำเนินการเดินสำรวจรังวัดออกโฉนดที่ดิน เจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินข้างเคียงผู้ปกครองท้องที่ และหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรักษาเกี่ยวกับที่ดินของรัฐ ที่มีแนวเขตติดต่อกันเป็นข้างเคียงของที่ดินแปลงที่มีการเดินสำรวจ จะต้องออกมาร่วมกันรังวัดชี้และรับรองแนวเขตที่ดินของตนและที่มีหน้าที่ดูแลรักษาเพื่อป้องกันการนำรังวัดรุกร้าเข้าไปในที่ดินของแต่ละคนหรือแต่ละหน่วยงาน

โครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินที่กรมที่ดินได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2447 - 2558 เมื่อรวมผลการดำเนินการออกโฉนดที่ดินทั้งหมด แล้วสามารถออกโฉนดที่ดินให้กับประชาชนทั่วประเทศได้จำนวน 15,378,893 แปลง เนื้อที่ 76,415,742 ไร่

พลังประชาชน กับการออกโฉนดที่ดิน
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 กรมที่ดินได้มุ่งเน้น
การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
การดำเนินงานตามภารกิจของกรมที่ดิน ตามแนว
นโยบายพระราชรัฐ โดยในเบื้องต้น ได้เปิดโอกาส
ให้ภาคประชาชนเข้ามาร่วมในโครงการเดินสำรวจ
ออกโฉนดที่ดินในการดำเนินการต่างๆ นั้นได้มีการ
ร่วมกันระหว่างเอกชนและหน่วยงานในการรังวัด
พิสูจน์การครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน ในกรณี
นี้บางครั้งก็อาจมีการคลาดเคลื่อนหรือไม่ทราบความ
เป็นมาที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน เช่น ไม่ทราบว่าผู้ที่อยู่ใน
ที่ดินเป็นเจ้าของที่ดินที่แท้จริงหรือไม่ เพราะเห็นแต่
เพียงมีการครอบครอง หรืออยู่อาศัยในที่ดิน หรือ
ไม่ทราบว่ามีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไป
แล้วหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ในบางกรณีหนังสือ
แสดงสิทธิในที่ดินบางประเภทก็ไม่สามารถตรวจสอบ
ได้จากการลงระวางและต้องได้ข้อมูลเบื้องต้น
เพื่อตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนที่ดิน ซึ่งหาก
ไม่ได้มีการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ไว้ก่อน หรือในการทำ
รังวัดก็จะทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ เหล่านี้จึง
ทำให้เกิดปัญหาในการออกโฉนดที่ดินและกระทบ
ต่อการทำงานของกรมที่ดิน ซึ่งต่อมาได้มีการ
เสนอแนะจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องของการ
เดินสำรวจฯ ว่าควรดำเนินการให้ภาคประชาชนเข้า
มามีส่วนร่วมด้วย จึงได้มีการพิจารณาเพื่อหาแนวทาง
ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเดินสำรวจออกโฉนด
ที่ดินให้มีความรอบคอบรัดกุม และถูกต้อง ซึ่งการนำ
นโยบายพระราชรัฐ เข้ามาใช้นับเป็นแนวทางหนึ่ง
ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็นแนวทางที่มี
ประโยชน์และสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการ
ในปัจจุบันอีกทางหนึ่ง เพราะประชาชนจะสามารถ
เสนอความต้องการของตนเองให้รัฐได้ทราบและ
นำมาปรับใช้ให้ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ
สอดคล้องกับสภาพชีวิตประจำวัน ทำให้การนำ

นโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นไปได้อย่างถูกต้อง ได้
รับการยอมรับและช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องไป อีกทั้ง
ยังเป็นการช่วยเหลือรัฐในการตรวจสอบและให้
ข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็น
จริงมากที่สุด

ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาการออกโฉนด
ที่ดินให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง กรมที่ดินจึงได้มี
การแก้ไขระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่ในเรื่อง
การกำหนดพื้นที่ในการสำรวจ โดยมีการแต่งตั้ง
คณะกรรมการกำหนดพื้นที่ที่จะเดินสำรวจออกโฉนด
ที่ดิน (ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่
มท. 0516 / ว. 0123 ลว. 8 มกราคม 2559)
กำหนดพื้นที่ที่จะเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน และ
เป็นไปตามข้อเสนอของคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเกี่ยวกับ
มาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่
ป่าไม้ กรมที่ดินจึงได้เดินหน้านโยบายดังกล่าว
ด้วยการให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
การกำหนดพื้นที่เพื่อการเดินสำรวจออกโฉนด
ที่ดินตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป

ซึ่งคณะกรรมการกำหนดพื้นที่ที่จะเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินชุดใหม่ ประกอบด้วย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย	ประธานกรรมการ
2. หัวหน้าหน่วยทหารประจำจังหวัดหรือผู้แทน	กรรมการ
3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	กรรมการ
4. ประธานหอการค้าจังหวัด	กรรมการ
5. นายอำเภอท้องที่	กรรมการ
6. ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รับผิดชอบหรือผู้แทน	กรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ในพื้นที่รับผิดชอบหรือผู้แทน	กรรมการ
8. ธารักษ์พื้นที่จังหวัด	กรรมการ
9. ปฏิรูปที่ดินจังหวัด	กรรมการ
10. หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด	กรรมการ
11. ผู้ซึ่งประธานคณะกรรมการกรรมาธิการจังหวัดมอบหมาย 1 คน	กรรมการ
12. ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของจังหวัด	กรรมการ
13. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ
14. หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ สำนักงานที่ดินจังหวัด	ผู้ช่วยเลขานุการ
15. หัวหน้าฝ่ายรังวัด สำนักงานที่ดินจังหวัด	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการชุดดังกล่าวจะมีหน้าที่ในการกำหนดพื้นที่ที่จะดำเนินการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนดที่ดิน ในแต่ละปีงบประมาณในพื้นที่นอกเขตที่ดินของรัฐทุกประเภท เช่น ที่เขา ที่ภูเขา หรือที่มีความลาดชันโดยเฉลี่ย 35 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป หรือที่สวนหวงห้ามที่สาธารณประโยชน์ ที่ป่าไม้ หรือที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้ เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำหนดพื้นที่ลงในระวางแผนที่หรือแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000 ให้ชัดเจน และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้จังหวัดจัดทำแผนที่พื้นที่ที่จะเดินสำรวจประกาศไว้ที่จังหวัดและอำเภอท้องที่ให้ราษฎรทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ได้เดินสำรวจให้แก่

ประชาชนแล้วเสร็จ ก่อนประกาศออกโฉนดที่ดินได้กำหนดให้ศูนย์อำนาจการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินที่นำรายชื่อเจ้าของที่ดินที่นำเดินสำรวจโดยไม่มีหลักฐาน ส่งให้คณะกรรมการหมู่บ้านพิจารณาว่าที่ดินที่นำเดินสำรวจมานั้นเป็นของผู้นำเดินสำรวจจริงหรือไม่ หากคณะกรรมการหมู่บ้านพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นของผู้นำเดินสำรวจจริง ไม่ได้เป็นที่ดินของบุคคลอื่น ศูนย์เดินสำรวจฯ จึงจะทำการประกาศออกโฉนดที่ดิน และแจกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้นำเดินสำรวจต่อไป คณะกรรมการหมู่บ้านจะมีบทบาทอย่างมากในการร่วมกับกรมที่ดินป้องกันการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างได้ผลเป็นรูปธรรม และยังป้องกันความเสียหายอันจะเกิด

แก่เจ้าของที่ดินผู้สุจริต ทำให้โฉนดที่ดินที่ออกโดยกรมที่ดินเป็นโฉนดที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ลดข้อพิพาทที่จะเกิดขึ้นจากกรณีการออกโฉนดที่ดินทับซ้อนที่ดินของผู้อื่นหรือกรณีออกให้แก่บุคคลที่ไม่ได้ครอบครองหรือมีกรรมสิทธิ์ที่แท้จริง ความร่วมมืออย่างดียิ่งของคณะกรรมการหมู่บ้านถือได้ว่าเป็นต้นแบบ ในการร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชนผ่าน “คณะกรรมการหมู่บ้าน” อย่างแท้จริง

อีกทั้งกรมที่ดินได้กำหนดมาตรการป้องกันการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

- ให้ทุกศูนย์อำนวยการเดินสำรวจจัดทำแผนงานพื้นที่ดำเนินการเดินสำรวจโดยใช้เทคโนโลยีทางแผนที่ ซึ่งจะสามารถตรวจสอบพื้นที่โดยใช้แผนที่ระบบ Digital โดยให้ศูนย์เดินสำรวจฯ นำข้อมูลแผนงาน และพื้นที่ที่จะเข้าดำเนินการให้คณะกรรมการกำหนดพื้นที่ที่จะทำการเดินสำรวจพิจารณา เมื่อคณะกรรมการกำหนดพื้นที่ฯ ให้ความเห็นชอบแผนการเดินสำรวจของศูนย์เดินสำรวจฯ แล้ว จะต้องเดินสำรวจไปตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติ หากมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เดินสำรวจไม่ว่ากรณีใด ศูนย์เดินสำรวจฯ จะต้องรายงานให้คณะกรรมการกำหนดพื้นที่ฯ ให้ความเห็นชอบทุกครั้ง

- กำหนดให้นำสำเนาแปลงของสายสำรวจทุกสายสำรวจมาตรวจสอบที่ฝ่ายตรวจและติดตามงานโครงการ เดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน เพื่อนำข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบพื้นที่ที่รังวัดไปแล้วว่า การรังวัดเป็นไปตามแผนงานหรือไม่ หรือมีการรังวัดล้ำเข้าไปในที่ดินของรัฐหรือไม่ หากพบว่ามี การดำเนินการที่ไม่ถูกต้องจะแจ้งให้ศูนย์เดินสำรวจฯ ทราบ เพื่อตัดงานแปลงนั้น เป็นการป้องกันมิให้มีการเดินสำรวจไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อนมีการลงนามในโฉนดที่ดิน

- ให้จัดทำบัญชีรายชื่อเจ้าของที่ดินที่นำเดินสำรวจพร้อมรายละเอียด รูปแบบที่ดิน และเนื้อที่ที่ดินเสนอให้คณะกรรมการหมู่บ้านพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องก่อนลงนามในโฉนดที่ดิน เพื่อป้องกันการออกโฉนดที่ดินทับซ้อนที่ดินของผู้อื่น

- หากพบว่าศูนย์เดินสำรวจฯ ได้ออกโฉนดที่ดินไปโดยไม่ผ่านการตรวจสอบดังกล่าวหรือฝ่าฝืนไม่ตัดงานที่ทักท้วงแล้ว หรือเดินสำรวจนอกแผนงานที่กำหนดไว้โดยไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกำหนดพื้นที่ฯ ที่จะเดินสำรวจ หรือกระทำการโดยทุจริตจะถูกลงโทษทางวินัยอย่างเด็ดขาดและรวดเร็วเพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำความผิด

- มาตรการป้องกันโดยการให้องค์ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามกฎหมายที่ดินเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้และทักษะในด้านกฎหมายที่ดิน กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องและระเบียบจำนวนมาก ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่โดยขาดองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ไม่ทราบข้อกฎหมายว่าที่ดินใดอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้หรือไม่ หรือที่ดินใดบ้างที่ต้องห้าม

มิให้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่ดินในระดับ โดยกำหนดเป็นนโยบายให้มีการอบรมในเรื่องการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในระดับจังหวัดทุกจังหวัด โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่ดินทั่วประเทศ

- การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไป โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้ภาคประชาชนเข้าเป็นคณะกรรมการกำหนดพื้นที่ที่จะทำการเดินสำรวจเพื่อร่วมกันกลั่นกรองพื้นที่ที่จะทำการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินมิให้มีการออกโฉนดที่ดินในที่ดินของรัฐไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอีกทางหนึ่งด้วย

ตลอดระยะเวลา 115 ปีที่ผ่านมา กรมที่ดินมีภารกิจทั้งที่เป็นภารกิจตามประมวลกฎหมายที่ดิน ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิในที่ดินของบุคคลและจัดการที่ดินของรัฐ โดยการรังวัดทำแผนที่การออกหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดินให้ราษฎร การให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่ดินสาธารณประโยชน์และในที่ราชพัสดุ การรังวัดทำแผนที่และการจัดที่ดินให้ประชาชนตามประมวลกฎหมายที่ดิน นอกจากภารกิจตามประมวลกฎหมายที่ดินดังกล่าวแล้ว กรมที่ดิน ยังมีภารกิจตามกฎหมายอื่นๆ ได้แก่ การควบคุมการจัดสรรที่ดินตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน การจดทะเบียนอาคารชุด ตามพระราชบัญญัติอาคารชุด และการควบคุมช่างรังวัดเอกชน ตามพระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน ซึ่งภารกิจของกรมที่ดินเหล่านี้ เป็นภารกิจที่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานในสังกัด ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อันประกอบไปด้วย สำนัก/กอง รวม 25 หน่วยงาน และสำนักงาน

ที่ดินจังหวัด สาขา ส่วนแยก และอำเภอ ที่เป็นหน่วยงานให้บริการประชาชนโดยตรงกระจายอยู่ทั่วประเทศ รวม 829 แห่ง ให้บริการประชาชน ให้บริการประชาชนมากกว่า 10 ล้านรายต่อปี จัดเก็บรายได้เข้ารัฐได้มากกว่า 90,000 ล้านบาทต่อปี และจะดำเนินการการขับเคลื่อนนโยบายด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่มุ่งเน้น “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่มุ่งเน้นการ “บำบัดทุกข์ สร้างสุขทั่วไทย” ให้แก่ประชาชน ซึ่งกรมที่ดินได้ตระหนักถึงภารกิจดังกล่าว อันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดความสุขแก่พี่น้องประชาชน และการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงสงบสุข ตลอดเวลาที่ผ่านมากรมที่ดิน จึงได้พยายามพัฒนาและนำเอาเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับปรุง การทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การทำงานต่างๆ ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย และประชาชนมีความมั่นใจเชื่อมั่นในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินของตน และช่วยกันดูแลที่ดินของรัฐให้คงอยู่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และลูกหลานในอนาคตต่อไป

การบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์ ในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

สำนักงานจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาพื้นที่
กรมโยธาธิการและผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย

อาคารสำนักงานเทศบาลตำบลท่าเรือด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ในพื้นที่จัดหาประโยชน์ของโครงการฯ

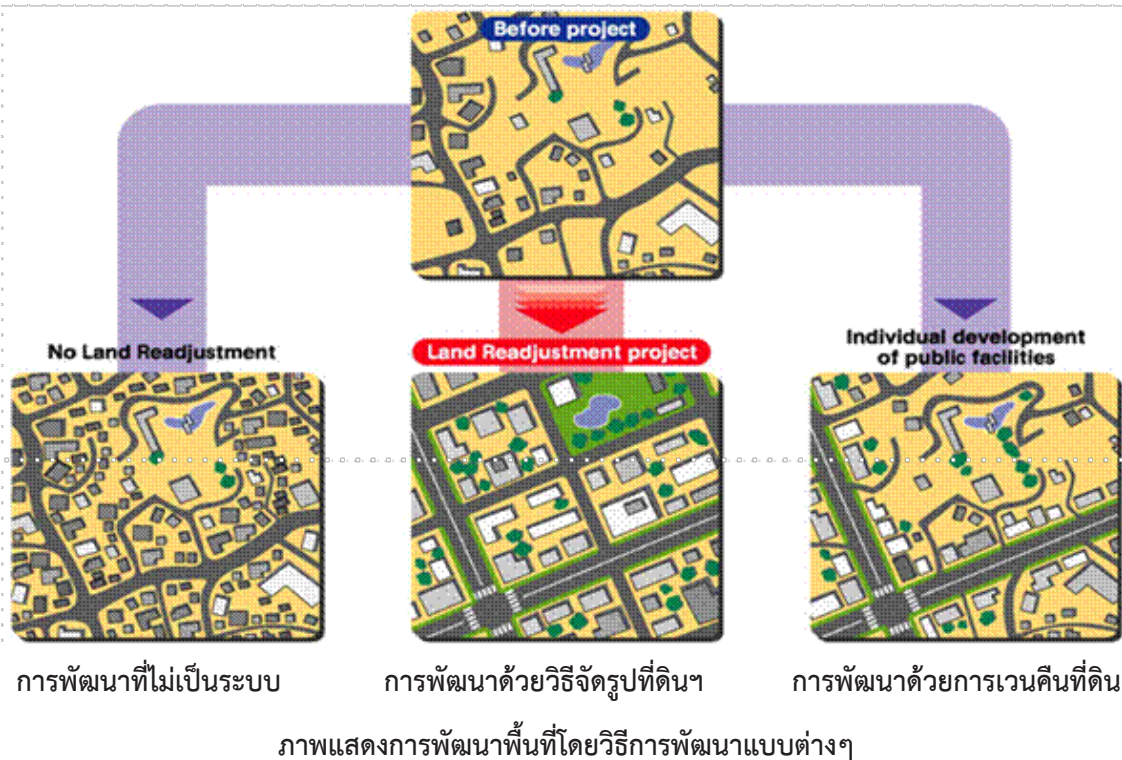
การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาเมืองให้เป็นไปตามผังเมืองรวมโดยเป็นการพัฒนาที่ดินทั้งบริเวณ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนพร้อมกับจัดระเบียบแปลงที่ดินใหม่ ที่ผ่านมามีเครื่องมือในการพัฒนาเมืองที่จำกัด คือ การเวนคืนที่ดินซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ด้วยการตัดถนนและเป็นวิธีที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ภาคเอกชนพัฒนาโดยการจัดสรรที่ดินแต่เป็นการพัฒนาเป็นแบบต่างคนต่างทำ สำหรับวิธีการจัดรูปที่ดินฯ เป็นวิธีที่ทำให้เกิดการพัฒนาเมืองร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เป็นวิธีการพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมืองโดยความร่วมมือจากองค์กร

ระหว่างประเทศญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency : JICA) ได้นำเทคโนโลยีด้านการพัฒนาเมืองด้วยวิธีการจัดรูปที่ดินมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองสำหรับประเทศไทย จนสามารถออกพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547 เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2547 และในขณะเดียวกันกรมโยธาธิการและผังเมืองก็ได้ดำเนินโครงการนำร่องการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ควบคู่กันไป โดยได้นำวิธีการจัดรูปที่ดินฯ มาใช้ในการแก้ปัญหาพื้นที่ที่ขาดการเข้าถึง ขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคและรูปแบบแปลงที่ดินไม่เป็นระเบียบ ทำให้สามารถเปิดพื้นที่และเกิดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปตามผังเมืองอีกด้วยการดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ โดยหน่วยงานภาครัฐนั้นจะต้องดำเนินการภายใต้แผนแม่บทและพื้นที่เป้าหมายการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของจังหวัด ซึ่งสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายบริหารงานของรัฐบาล รวมไปถึงนโยบายและแผนพัฒนาของจังหวัด กรมโยธาธิการและผังเมืองได้นำวิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่มาใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง และมีนโยบายให้ทุกจังหวัดดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างน้อยจังหวัดละ 1 โครงการโดยการพัฒนาถนนตามผังเมืองรวมเพื่อเป็นตัวอย่างให้ประชาชนเห็นประโยชน์และส่งผลให้เกิดโครงการต่อไป

การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Land Readjustment) คืออะไร

การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ เป็นการนำแปลงที่ดินหลายแปลงมารวมกันแล้วจัดระเบียบแปลงที่ดินใหม่ให้เป็นระเบียบสวยงามตามแผนผังที่วางไว้ พร้อมกับพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา สวนสาธารณะ หรือบริการสาธารณะต่างๆ ที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยหลังจากการจัดรูปที่ดิน แปลงที่ดินทุกแปลงจะมีรูปแปลงที่สวยงาม ติดถนน เจ้าของที่ดินยังคงอยู่ในพื้นที่เดิมหรือใกล้เคียงโดยไม่ต้องย้ายออกไปแบบการเวนคืนที่ดิน ภาครัฐประหยัดงบประมาณในการเวนคืนที่ดิน ในขณะที่เจ้าของที่ดินได้รับประโยชน์จากมูลค่าที่ดินที่เพิ่มขึ้น แปลงที่ดินสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า โดยต้องมีการร่วมปันส่วนที่ดินของตนมาเป็นพื้นที่ในสาธารณะในโครงการและเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับดำเนินโครงการ

การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาเมือง สามารถแก้ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง เป็นการส่งเสริมให้ภาคเอกชน (เจ้าของที่ดิน) เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการพัฒนาเมืองและพัฒนาพื้นที่ของตนเอง ให้เกิดระบบโครงข่ายคมนาคมและขนส่งที่สมบูรณ์ขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่งเสริมสภาพแวดล้อมของเมือง พัฒนาให้เกิดความน่าอยู่ สะดวก และปลอดภัย โดยเจ้าของที่ดินร่วมรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่และเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินของประเทศซึ่งจะได้ประโยชน์ทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

หลักการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จะสามารถดำเนินการได้ด้วยความร่วมมือกันของเจ้าของที่ดิน โดยทางภาครัฐจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนในลักษณะประสานการพัฒนาชุมชนระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- การจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ โดยกำหนดรูปแปลง ขนาด ตำแหน่งที่ตั้ง อย่างเหมาะสมเพื่อให้ที่ดินทุกแปลงติดถนน และสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเต็มศักยภาพ

- การมีส่วนร่วมของเจ้าของที่ดินในการปันส่วนที่ดินตามกระบวนการของการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ โดยการปันส่วนที่ดินจะต้องเป็นธรรมกับเจ้าของที่ดินทุกราย

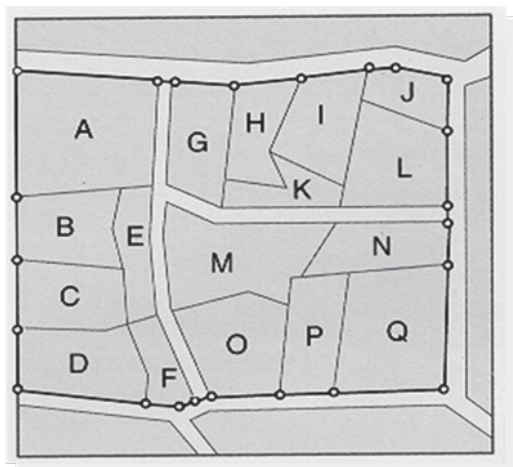
- การก่อสร้างสาธารณูปโภค และสิ่งบริการพื้นฐานต่างๆ ในโครงการ ได้แก่ ถนน ระบบระบายน้ำ สวนสาธารณะ และพื้นที่เปิดโล่งอย่างเหมาะสม ได้มาตรฐานและพอเพียง

- การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับสาธารณูปการ และการบริการต่างๆ ภายในชุมชน ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ อาทิ โรงเรียน โรงพยาบาล ตลาด ฯลฯ

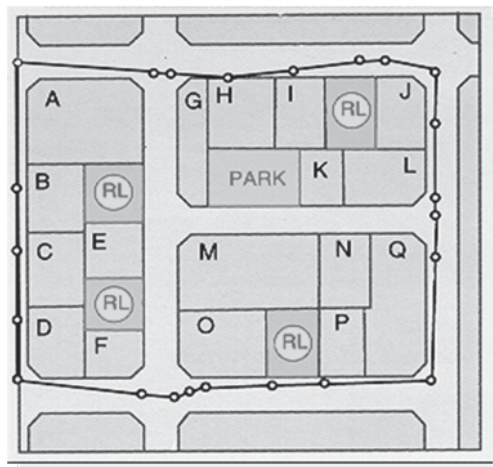
วิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นการพัฒนาที่ดินทั้งบริเวณ เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนตามผังเมืองและผังโครงการ พร้อมกับจัดระเบียบแปลงที่ดินใหม่ โดยไม่ต้องใช้วิธีเวนคืนที่ดิน แต่เป็นการรวบรวมที่ดินหลายๆ แปลงเป็นผืนใหญ่ แล้ววางผังและจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ทั้งหมดให้เป็นระเบียบสวยงาม พร้อมทั้งจัดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะต่างๆ ที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยใช้วิธีการปันส่วนที่ดินเพื่อจัดทำสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และจัดหาทุนในการดำเนินโครงการ ซึ่งได้มาจากพื้นที่จัดหาประโยชน์หรือพื้นที่สำหรับบริหารโครงการและอื่นๆ ทั้งนี้ แปลงที่ดินทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ ตามผังโครงการและแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเจ้าของที่ดินจะได้รับเอกสารสิทธิที่ดินแปลงใหม่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย วิธีการนี้เป็นการพัฒนาพื้นที่โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ดินและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนการก่อสร้างอาคารนั้นเป็นการดำเนินการภายหลังเสร็จสิ้นโครงการแล้ว การแบ่งขั้นตอนการพัฒนาเช่นนี้ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาเมืองโดยรวม และยังสามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายในการพัฒนาเมือง

องค์ประกอบสำคัญของการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

ก่อนการจัดรูปที่ดิน

หลังการจัดรูปที่ดิน

Park = สวนสาธารณะ

RL = ที่ดินจัดหาประโยชน์

ภาพแสดงการจัดรูปแปลงที่ดินในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

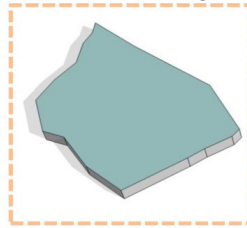
1. “การจัดรูปแปลงที่ดินใหม่” คือ การนำแปลงที่ดินทุกแปลงในพื้นที่โครงการมารวมกัน วางผังโครงการ และจัดแปลงที่ดินใหม่ให้เป็นไปตามผังโครงการและแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน แล้วจึงออกเอกสารสิทธิ์แปลงที่ดินที่ได้รับการจัดรูปที่ดินใหม่ให้กับเจ้าของที่ดิน

2. “การปันส่วนที่ดิน” คือ เจ้าของที่ดินที่เข้าร่วมโครงการจะต้องปันส่วนที่ดินบางส่วนของตนตามกระบวนการของการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการบริการขั้นพื้นฐานหรือพื้นที่สำหรับการบริหารโครงการ โดยการปันส่วนที่ดินจะต้องเป็นธรรมสำหรับเจ้าของที่ดินทุกรายซึ่งที่ดินจากการปันส่วนจะนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- เพื่อเป็น “ที่ดินสำหรับการบริการขั้นพื้นฐาน” ของเมืองหรือสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ถนน สวนสาธารณะ พื้นที่รับน้ำ ตลาด ฯลฯ

- เพื่อเป็น “ที่ดินจัดหาประโยชน์” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อขายหรือบริหารสินทรัพย์ และนำรายได้มาใช้เป็นทุนสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ เช่น ค่าก่อสร้างถนน ค่าชดเชยอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง ค่าดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น

แปลงที่ดินก่อนการจัดรูปที่ดินฯ

ที่จัดหาประโยชน์

ภาพแสดงการปันส่วนที่ดินในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

การดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

กรมโยธาธิการและผังเมืองได้เผยแพร่วิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และได้นำวิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่มาใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง โดยมีนโยบายให้ทุกจังหวัดดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินอย่างน้อยจังหวัดละ 1 โครงการ เพื่อเป็นตัวอย่างให้ประชาชนเห็นประโยชน์และจะทำให้เกิดโครงการตามมาอีกมากมายซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมืองได้รับงบประมาณและดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยโครงการที่มอบโฉนดที่ดินแปลงใหม่แล้ว 5 โครงการ ได้แก่ โครงการฯ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดน่าน และจังหวัดพะเยา และมีโครงการฯ ที่กำลังดำเนินการก่อสร้างถนนตามผังเมืองและเตรียมมอบโฉนดที่ดินแปลงใหม่อีกหลายโครงการ ได้แก่ โครงการฯ จังหวัดยะลา จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดนครพนม จังหวัดสุโขทัย

จังหวัดเพชรบูรณ์ (ระยะที่ 1 และระยะที่ 2) จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดตรัง จังหวัดชัยนาท จังหวัดระนอง จังหวัดมหาสารคาม (ระยะที่ 1) จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดเลย จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดระยอง และจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีแผนที่จะดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ให้ครบทุกจังหวัดภายในปี 2561

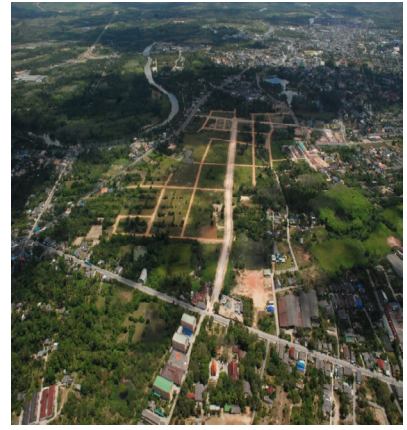
ตัวอย่าง โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่กรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินการ

ก่อนดำเนินโครงการ

หลังดำเนินโครงการ

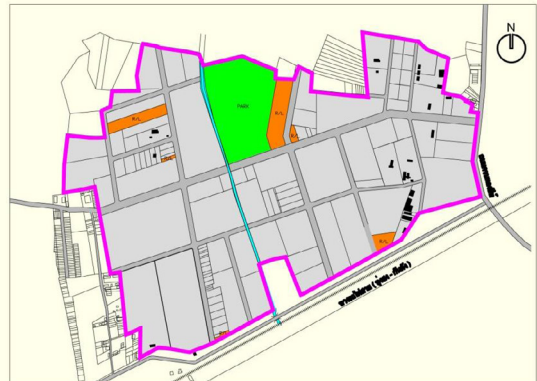

ภาพถ่ายโครงการ

โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดยะลา (บริเวณถนนเวฬุวันและถนนสิโรต)

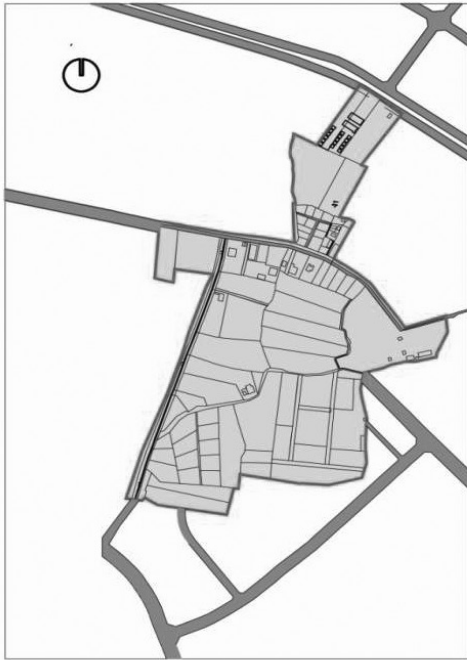

ก่อนดำเนินโครงการ

หลังดำเนินโครงการ

โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดตรัง (บริเวณชุมชนป่ามะพร้าว อำเภอกันตัง)

ก่อนดำเนินโครงการ

หลังดำเนินโครงการ

โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ระยะที่ 1 (บริเวณชุมชนศรีมหาสารคาม)

ขั้นตอนการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

การดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ เป็นการดำเนินการโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเจ้าของที่ดินเป็นสำคัญ ขั้นตอนในการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินฯ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนหลัก คือ

1) **ขั้นเตรียมโครงการ**เป็นการศึกษาข้อมูลและสำรวจสภาพพื้นที่โครงการเบื้องต้น เพื่อวางแผนผังโครงการ วางผังร่างโครงการหรือออกแบบผังทางเลือก และจัดประชุมเจ้าของที่ดินเพื่อปรึกษาหารือและรับฟังความคิดเห็นเบื้องต้น รวบรวมหนังสือให้ความยินยอมของเจ้าของที่ดิน พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อเสนอโครงการต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดต่อไป

2) **ขั้นอนุมัติโครงการ**เสนอโครงการต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดเพื่อขอความเห็นชอบโดยให้มีการประกาศโครงการฯ และเมื่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดเห็นชอบแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3) **ขั้นดำเนินโครงการ**เป็นการดำเนินการในรายละเอียดตามแผนงานโครงการที่วางไว้ ออกแบบจัดรูปแปลงที่ดินใหม่และก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในโครงการโดยจะมีการจัดตั้งคณะที่ปรึกษาโครงการเพื่อให้คำปรึกษาในการดำเนินการต่างๆ

4) **ขั้นสิ้นสุดโครงการ**เมื่อดำเนินการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่และได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของที่ดิน คณะที่ปรึกษาโครงการ และคณะกรรมการ

จัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ส่วนจังหวัดแล้ว จะมี การประกาศผังแปลงที่ดินใหม่ ออกเอกสารสิทธิ์ใน แปลงที่ดินใหม่และรับเอกสารสิทธิ์ทั้งนี้ เมื่อผู้ดำเนิน โครงการได้ดำเนินการต่างๆ สำเร็จตามแผนแล้วจะมี การประกาศสิ้นสุดโครงการในราชกิจจานุเบกษา

การใช้พื้นที่ในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

ที่ดินภายในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนา พื้นที่ เป็นที่ดินที่ได้มาจากความร่วมมือระหว่าง เจ้าของที่ดินและผู้ดำเนินโครงการในการพัฒนา พื้นที่ ซึ่งจะประกอบไปด้วย พื้นที่หลัก ได้แก่ พื้นที่ ของเอกชน ซึ่งเป็นโฉนดที่ดินหรือกรรมสิทธิ์อื่น เช่น น.ส.3 น.ส.3ก. และอาจมีพื้นที่สาธารณะภายใน โครงการ เช่น ลำคลอง ลำรางสาธารณะ หนองน้ำ หรือทางสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น ผู้ดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

จำเป็นต้องจำแนกที่ดินก่อนการดำเนินโครงการให้ ชัดเจนและครบถ้วน ทั้งนี้ ภายหลังจากการจัดรูป แปลงที่ดินใหม่แล้ว จะมีการจัดการที่ดินสาธารณะ ประเภทต่างๆ เหล่านี้ไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสมต่อไป นอกจากนี้ในการบริหารจัดการโครงการ การจัด ทำแผนการดำเนินงาน การกำหนดแปลงที่ดินใหม่ เพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด การดำเนินการ จำเป็นต้องคิดค่าใช้จ่ายของโครงการทั้งหมด เพื่อให้สามารถบริหารและดำเนินการต่างๆ ให้โครงการ เสร็จสมบูรณ์ตามแผนที่วางไว้จึงจะต้องมีการกำหนด ที่ดินอีกประเภทหนึ่งที่จำเป็นขึ้นมาเพื่อเป็นต้นทุนใน การบริหารจัดการโครงการ ที่ดินประเภทนี้สามารถ เรียกได้หลายชื่อ เช่น ที่ดินจัดหาประโยชน์ ที่ดิน ส่วนกลาง หรือที่ดินกองกลาง โดยในภาษาอังกฤษ เรียกว่า Reserve Land หรือ Financial Land

ตัวอย่างตารางแสดงการใช้ที่ดินที่ดินภายในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

ประเภท	ก่อนโครงการ (ตร.ม.)	หลังโครงการ (ตร.ม.)
พื้นที่สาธารณะ	5,000.00	20,000.00
- คลอง / ลำคลอง	2,000.00	2,000.00
- ถนน	3,000.00	13,000.00
- สวน	0.00	5,000.00
พื้นที่เอกชน	195,000.00	164,000.00
ที่ดินจัดหาประโยชน์	0.00	16,000.00
พื้นที่โครงการ	200,000.00	200,000.00

ที่ดินจัดหาประโยชน์ หรือ Reserve Land (RL) หรือ Financial Land คืออะไร

ที่ดินจัดหาประโยชน์ หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Reserve Land หรือ Financial Land เป็นที่ดินในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนา พื้นที่ที่เกิดขึ้นจากการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่และ

การปันส่วนที่ดินร่วมกันของเจ้าของที่ดินที่เข้า ร่วมโครงการ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ ในโครงการจัดรูป ที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยได้จัดเตรียมไว้สำหรับ บริหารจัดการด้านต่างๆ ในระหว่างดำเนินการดำเนิน โครงการจัดรูปที่ดิน หรือจำหน่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย

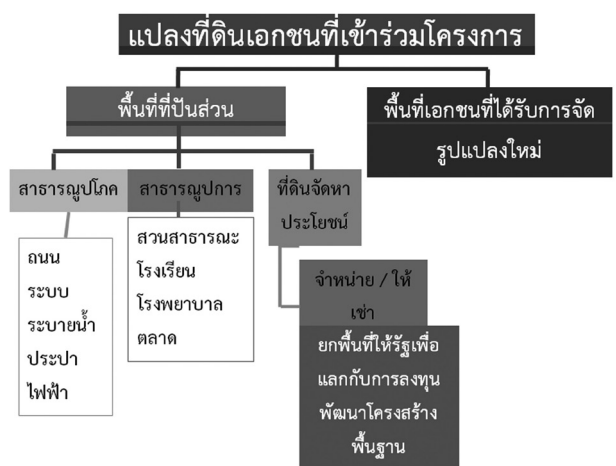
จ่ายต่างๆ ในการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ เช่น ค่าก่อสร้างถนน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ค่าชดเชยอาคารสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ค่าดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็น

ในการดำเนินโครงการ ผู้ดำเนินโครงการจะคำนวณพื้นที่จัดหาประโยชน์ โดยการประมาณการค่าใช้จ่ายของโครงการในส่วนที่นอกเหนือจากการสนับสนุนของภาครัฐหรือเงินอุดหนุนจากหน่วยงานอื่นเทียบกับราคาที่ดินเฉลี่ยภายหลังการพัฒนา หรือที่เรียกว่าราคาที่ดินหลังโครงการจัดรูปที่ดิน ซึ่งจะทราบพื้นที่ของที่ดินจัดหาประโยชน์ที่ต้องการในแต่ละโครงการ ซึ่งในการบริหารโครงการนั้น จะยึดหลักรายรับ-รายจ่ายที่สมดุลกัน ทั้งนี้ ผู้ดำเนินโครงการอาจกันพื้นที่ดังกล่าวไว้เพื่อเป็นต้นทุนในการจัดการด้านงบประมาณในส่วนของการใช้จ่าย หรืออาจกำหนดเป็นพื้นที่ที่บริหารจัดการภายในโครงการเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เช่น เป็นศูนย์กลางชุมชน หรือพื้นที่เช่าที่เจ้าของที่ดินในโครงการถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน

การกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของแปลงที่ดินจัดหาประโยชน์ในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่นั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ดำเนินโครงการจะต้องพิจารณาเนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของแปลงที่ดินจะส่งผลต่อราคาที่ดินซึ่งจะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินโครงการ ดังนั้น จึงควรกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินจัดหาประโยชน์ในบริเวณที่คาดว่าจะสามารถจำหน่ายได้ในระหว่างขั้นตอนการก่อสร้างหรือในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินโครงการ และควรเป็นตำแหน่งที่มีความต้องการซื้อสูง หรือตำแหน่งที่มีความยืดหยุ่นกับความต้องการของผู้ซื้อได้ดี

แนวทางในการบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์ในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

ในการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ การบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์ (Reserve Land หรือ Financial Land) หรือการดำเนินการใดๆ นั้น ผู้ดำเนินโครงการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะที่ปรึกษาโครงการและเป็นแนวทางที่ผู้เข้าร่วมโครงการ หรือเจ้าของที่ดินมีความเห็นพ้องกัน โดยเมื่อดำเนินการจัดรูปแปลงที่ดินเสร็จแล้วก็จะสามารถออกเอกสารสิทธิ์ในแปลงที่ดินใหม่ รวมทั้งแปลงที่ดินจัดหาประโยชน์ด้วย ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์ อาจเป็นในรูปแบบของการจำหน่ายที่ดินให้แก่บุคคลทั่วไป การให้เช่าที่ดิน การมอบพื้นที่ให้ภาครัฐโดยมีข้อตกลงในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในโครงการ หรือเจ้าของที่ดินอาจรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นนิติบุคคลเพื่อบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์ในระยะยาวก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามรายได้จากการบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์จะต้องเพียงพอกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ของโครงการด้วย

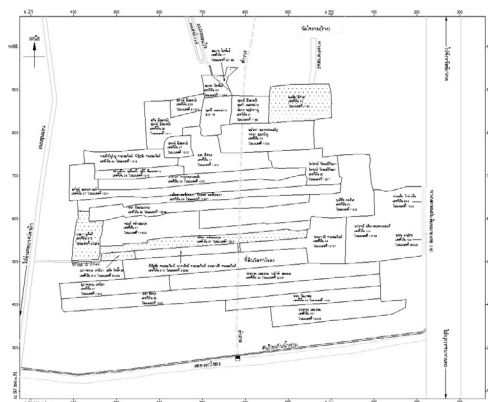
แผนผังแสดงการบริหารจัดการแปลงที่ดินในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

ตัวอย่างการบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์ในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

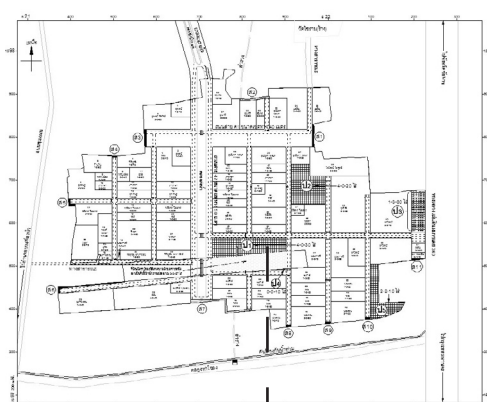
-การบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์ในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวมเมืองสุพรรณบุรี บริเวณเทศบาลตำบลท่าระหัด ติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 มีพื้นที่โครงการประมาณ

199 ไร่ แปลงที่ดิน 32 แปลง เจ้าของที่ดิน 36 ราย โดยภายหลังการจัดรูปที่ดินฯ มีพื้นที่จัดหาประโยชน์ (Reserve Land) จำนวน 5 แปลง เนื้อที่ประมาณ 12-2-50 ไร่ เพื่อให้บุคคลต่างๆ เข้าร่วมลงทุนในการพัฒนาโครงการ เช่น เทศบาลตำบลท่าระหัด ดำเนินการก่อสร้างฝายถนนลาดยางภายในโครงการฯ โดยจะได้รับที่ดินจัดหาประโยชน์ จำนวน 2 แปลง เพื่อก่อสร้างสำนักงานเทศบาล โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้เป็นไปตามข้อตกลงและแผนงานที่กำหนดไว้

ผังก่อนดำเนินโครงการ

ผังหลังดำเนินโครงการ

ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณพื้นที่โครงการฯ

อาคารสำนักงานเทศบาลตำบลท่าระหัด
ในพื้นที่จัดหาประโยชน์ของโครงการฯ

- การบริหารจัดการที่ดินจัดหาประโยชน์
โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ในประเทศญี่ปุ่น
(Koshigaya lake-town Land Readjustment
project)

โครงการจัดรูปที่ดิน Koshigaya
lake-town ดำเนินการในพื้นที่ที่ปัจจุบันไม่ได้
ใช้ประโยชน์ เคยเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและยัง
ประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ ภาครัฐจึงได้นำ
แนวคิดการจัดรูปที่ดินมาพัฒนาพื้นที่บริเวณดังกล่าว

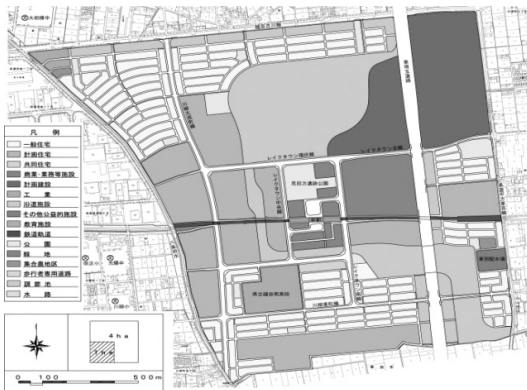
โดยกำหนดที่ตั้งสถานีรถไฟแห่งใหม่ (สถานี
Koshigaya lake-town) และพัฒนาพื้นที่โดยรอบ
ให้เป็นย่านที่อยู่อาศัยและย่านพาณิชยกรรมที่เป็น
มิตรกับสิ่งแวดล้อม และสร้างพื้นที่รับน้ำขนาดใหญ่
รวมทั้งระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพในโครงการ
โดยได้มีการกำหนดพื้นที่จัดหาประโยชน์ไว้ในบริเวณ
พื้นที่พาณิชยกรรมซึ่งต่อเนื่องกับพื้นที่สถานีรถไฟ

สภาพพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการ

สภาพพื้นที่หลังดำเนินโครงการ

ผังพื้นที่โครงการจัดรูปที่ดิน
Koshigaya lake-town

ห้างสรรพสินค้าในพื้นที่จัดหาประโยชน์
ในโครงการจัดรูปที่ดิน Koshigaya lake-town

การพัฒนาเมืองด้วยวิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่นั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ ที่ดินจัดหาประโยชน์ (Reserve Land หรือ Financial Land) ในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นที่ดินที่ภาคเอกชน นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หรือนักลงทุนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อมีการดำเนินโครงการแล้ว พื้นที่จัดหาประโยชน์เหล่านั้นจะเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมสำหรับการพัฒนาโดยในกระบวนการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของประเทศญี่ปุ่นนั้น จะมีการกำหนดและประกาศขายที่ดินจัดหาประโยชน์ตั้งแต่ในช่วงเริ่มต้นดำเนินโครงการ เพื่อนำรายได้จากที่ดินจัดหาประโยชน์ไปดำเนินการก่อสร้างและพัฒนาโครงการต่อไป

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าที่ดินจัดหาประโยชน์เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

นอกจากนี้วิธีการจัดรูปที่ดินยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาการใช้ที่ดินในเมืองและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาพื้นที่รูปแบบต่างๆ ในเขตเมือง อาทิ การปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน การพัฒนาพื้นที่รอบสถานีรถไฟความเร็วสูง ซึ่งวิธีการนี้จะสามารถพัฒนาพื้นที่เหล่านั้นให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การควบคุมทะเบียนอาวุธปืนและผลกระทบต่อ ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าอาวุธปืน

พิชญ์ ประภาณานันท์¹

ผู้อำนวยการส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง

สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น

กรมการปกครอง

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ศึกษาวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทางทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทย มุ่งเน้นในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 รวม 4 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ปัญหาเกี่ยวกับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนโดยแก้ไขอายุใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนให้มีอายุ 5 ปี

ประเด็นที่ 2 การควบคุมจำนวนอาวุธปืนที่มีใบอนุญาตให้มีจำนวนที่เหมาะสม รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอาวุธปืนนอกระบบ (ปืนเถื่อน) โดยควบคุมจำนวนอาวุธปืนให้บุคคลหนึ่งมีอาวุธได้ 2 กระบอก คือ อาวุธปืนสั้น จำนวน 1 กระบอก และอาวุธปืนยาว จำนวน 1 กระบอก และให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การเพิ่มโทษเกี่ยวกับการจัดการอาวุธปืนนอกระบบ (ปืนเถื่อน) ให้หนักมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 3 การจัดเก็บรายละเอียดของอาวุธปืน โดยการเก็บข้อมูลหัวกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืน โดยนำเทคโนโลยีและระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูลหัวกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืน

ประเด็นที่ 4 การเพิ่มมาตรการต่างๆ ในการขอใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนให้เข้มงวดรัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มมาตรการทดสอบความรู้ความสามารถในการใช้อาวุธปืนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มาตรการตรวจสภาพทางจิตให้เป็นคุณสมบัติหนึ่งในการขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ซึ่งมาตรการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นนี้ เมื่อมีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจอาวุธปืน แต่ก็ยังเป็นเพียงผลกระทบต่อกลุ่มผู้ประกอบการค้าอาวุธปืนจำนวนน้อย และกระทบในช่วงระยะแรกๆ เท่านั้น เทียบไม่ได้กับประโยชน์สาธารณะอย่างมากที่สังคมและประชาชนจะได้รับ นอกจากนี้ สังคมจะมีความสงบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น รัฐสามารถประหยัดงบประมาณรายจ่ายด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและกระบวนการยุติธรรมได้เป็นจำนวนมาก อันจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเกริก

ภารกิจของกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน

อธิบดีกรมการปกครอง (ร.ต.ท. อาทิตย์ บุญญะโสภิต) ร่วมกับตำรวจได้ตรวจสอบร้านค้าผู้ประกอบการธุรกิจอาวุธปืน

ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (นายประยูร รัตนเสนีย์) ร่วมกับตำรวจแถลงข่าวการจับกุมอาวุธปืนเถื่อน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย (นายวิโรจน์ จิระรังสรรค์) ร่วมกับทหารและตำรวจแถลงข่าวจับกุมอาวุธปืนเถื่อน

ABSTRACT

This dissertation analyses and suggests a set of measure in regulating a firearms registration control in Thailand under the Act of Firearms, Ammunition, Explosive, Firework, and the equivalent of firearms B.E.2490 (1947). The study proposes that the law should be amended in some aspects. First, a license to own and use firearms should be limited to five years. Second, there should be a measure to control an amount of firearms in appropriated number, this measure includes a solution to illegal firearms problems that involves a law enforcement and severer punishment. Third, Information technology should be applied in a procedure of data compiling on firearm component such as its bullet and case. Fourth, application for a license to own and use firearms should be more strictly and carefully. Theoretical practical and mental examination should be added in this process. Although these measures would affect firearms traders and their businesses, more benefits will be enjoyed by the society and people on social security, criminal justice process, and economic system.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาวุธปืนเป็นศาสตราวุธที่ทรงอำนาจภาพ เป็นสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ที่มีทั้งคุณอนันต์และโทษมหันต์อยู่ในตัว ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราการกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมของประเทศไทย โดยข้อมูลเมื่อ พ.ศ. 2557² พบว่าประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้เป็นอันดับ 6 ของโลก และเป็นอันดับ 3 ของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำนี้ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทำให้ประชาชนแสวงหาอาวุธปืนมาไว้ในความครอบครองเพิ่มมากขึ้น³ ทั้งชอบด้วยกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

²Posttoday [Online] Available URL : <http://www.posttoday.com/รอบโลก/ข่าวรอบโลก/325175/ไทยรั้งอันดับ 6 รายงานความมั่งคั่งของโลกของธนาคารเครดิตสวิสโลก> รายการกระจุกจนกระจาย. 27 ตุลาคม 2557.

³ปัจจุบัน (เดือนมกราคม พ.ศ. 2558) จำนวนอาวุธปืนมี 4,079,657 กระบอกเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทย ณ จำนวน 65,729,098 คน คิดเป็นอัตราส่วนจำนวนอาวุธปืนได้ประมาณ 1 ต่อ 16

พระราชบัญญัติอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ของประเทศไทย ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนนั้น มีการบังคับใช้มาเป็นเวลานานทำให้มาตรการในการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนมีความไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันหลายประการ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการมีอาวุธปืนมีทะเบียนซึ่งเป็นของผู้อื่นไว้ในครอบครองหรืออาวุธปืนไม่มีทะเบียนไว้ในครอบครองถือว่าเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เช่นเดียวกัน⁴ ปัญหาอายุของใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนที่มีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น สร้างปัญหาอย่างมากในการควบคุมทางทะเบียนอาวุธปืน ปัญหาการไม่มีระบบจัดเก็บรายละเอียดข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนที่มีประสิทธิภาพทำให้ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนในประเทศไทยได้อย่างครบถ้วน ปัญหาผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนอย่างเพียงพอ และปัญหาการไม่มีระบบการป้องกัน คัดกรองมิให้ผู้มีความผิดปกติทางจิตมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้รัฐจะต้องเข้ามาวางมาตรการตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแล ทะเบียนอาวุธปืนใหม่ จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อสถานการณ์โลกยุคโลกาภิวัตน์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตลอดจนคุณลักษณะของอาวุธปืนประเภทต่างๆ

ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษามาตรการในการควบคุมทะเบียนอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

3. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายสากลและกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืน

4. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

5. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจอาวุธปืน เมื่อมีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. ศึกษาวิเคราะห์วิวัฒนาการของกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุน ปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทย

⁴คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 80/2545 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 156/2539 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2132/2534

4. ศึกษาวิเคราะห์หลักกฎหมายสากลและกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืน

5. ศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทย ให้มีความเหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน

6. ศึกษาผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจอาวุธปืนเมื่อมีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืน

สมมติฐานของการศึกษา

กฎหมายหลักที่บังคับใช้เกี่ยวกับการค้าอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของประเทศไทยยังมีปัญหาหลายประการ จึงควรศึกษาค้นคว้าเพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจอาวุธปืนและสังคม

วิธีการดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีการค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) ด้วยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยเสนอข้อมูลการวิจัยในเชิงพรรณนา (descriptive method)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

2. ทำให้ทราบวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ และสภาพปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทย

4. ทำให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

5. ทำให้ทราบผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจอาวุธปืน เมื่อมีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนและมาตรการที่อาจต้องนำมาใช้ในการเฝ้าระวังผลกระทบที่เกิดขึ้น

ผลการศึกษา

1. ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

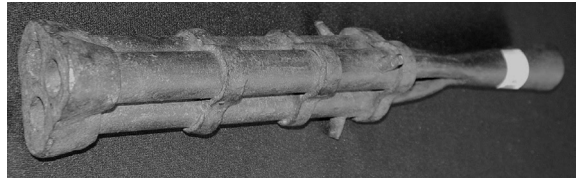
วิวัฒนาการของปืนเริ่มแรกโดยชาวจีนค้นพบดินปืนและได้มีการเล่นดอกไม้ไฟในประเทศจีนต่อมาชาวสเปนค้าขายกับชาวจีนก็ได้นำไปแพร่หลายในยุโรปในราวปี ค.ศ. 1130 ต่อมาปี ค.ศ. 1260 ชาวจีนได้คิดค้นปืนที่ทำจากโลหะเป็นครั้งแรกในปลายศตวรรษที่ 14 ได้เริ่มผลิตปืนประจูปากที่ใช้ยิงด้วยมือโดยกระบอกเป็นโลหะบรรจุดินปืนเข้าไปทางปากลำกล้องแล้วอัดให้แน่นด้วยหมอนกระสุนแล้วใส่ลูกกระสุนเข้าไปเวลาจะยิงก็ใช้ไฟจุดเรียกว่า Cannon Lock หรือ Hand Cannon⁵

⁵ความรู้เรื่องอาวุธปืนเบื้องต้น รวบรวมโดย

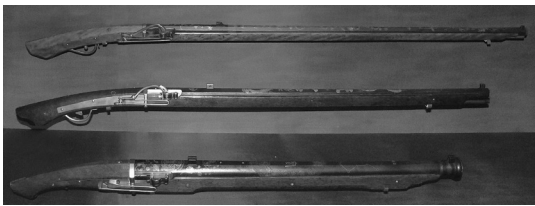
พ.ต.ท.ศุภฤกษ์อารมณ์รัตน์ นักนิติวิทยาศาสตร์ 8 ว.

กลุ่มตรวจสอบอาวุธปืนและฟิสิกส์สำนักนิติวิทยาศาสตร์
บริการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

Hand Cannon

ปืนคาบศิลา หรือ Arquebus

ต่อมามีการประดิษฐ์ปืนสั้นขึ้นกลางคริสต์ศตวรรษที่ 17 ปืนคาบศิลา (Arquebus) หรือปืนคาบชุด เมื่อเหนี่ยวไกก็จะมีเหล็กสปริงที่ทำงานดันปืนจะเป็นการจุดสายชนวนไปที่ท้ายลำกล้อง ทำให้ดินปืนระเบิดขึ้น ทำให้กระสุนพุ่งออกไป ทางปากลำกล้องอย่างรวดเร็ว⁶

ส่วนประเทศไทยมีการนำอาวุธปืนเข้ามาสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (ครองราชย์ พ.ศ. 2034 - พ.ศ. 2072) เรียกกันว่าปืนไฟ ปรากฏการจ้างกองพลปืนไฟและทหารรับจ้างชาวโปรตุเกสเข้ามาเป็นทหารในราชสำนัก ปืนที่นำเข้ามา คือปืนไฟแบบพกพา และปืนคาบศิลาเป็นปืนยาวที่ออกแบบมาให้ยิงในระยะไกล⁷ มีการใช้อย่างแพร่หลายมากจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5⁸

2. วิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของประเทศไทย⁹

สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2295 ได้มีการออก “กฎให้แก่อำมาตย์รักษาเมืองผู้รั้งกรมการเมือง จ.ศ. 114” กำหนดให้มีการทำตำหนิรูปพรรณปืน

ต่อมารัฐได้ตราข้อบังคับควบคุมเกี่ยวกับการห้ามยิงปืน และการห้ามมิให้นำเครื่องศาสตราวุธ และกระสุนดินดำและเครื่องระเบิดต่างๆ เข้ามาในราชอาณาจักร ห้ามมิให้ราษฎรลักลอบซื้อเครื่องศาสตราวุธ กระสุนดินดำ หรือค้าขาย หรือมีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนในราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาต¹⁰

ต่อมาได้รวบรวมข้อกำหนดเกี่ยวกับอาวุธปืน โดยตรา “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477”¹¹ จนมีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490”¹² ใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ. 2490 จนถึงปัจจุบัน

ประเทศไทยมีจำนวนอาวุธปืนที่ได้รับใบอนุญาตและบันทึกไว้ในฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์จำนวนถึง 4,079,657 กระบอก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทย ณ ปัจจุบันที่มีจำนวน 65,729,098 คน¹³ คิดเป็นอัตราส่วนจำนวนอาวุธปืนได้ประมาณ 1 ต่อ 16 โดยในจำนวนคนไทย 16 คน หนึ่งในนั้นเป็นผู้มีอาวุธปืนไว้ในครอบครอง

⁶วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ปืนคาบศิลา [ออนไลน์], แหล่งที่มา <https://th.wikipedia.org/wiki/ปืนคาบศิลา>. 4 สิงหาคม 2558

⁷สราภรณ์ สุวรรณเสรี, อาคม ศรียาภัย . กฎหมายและคดีอาวุธปืน (กรุงเทพมหานคร : หจก.แสงจันทร์การพิมพ์, 2553) หน้า 2

⁸ภาคผนวก ปืนคาบศิลา ปืนนกสับ [ออนไลน์], แหล่งที่มา http://king.lib.kmutt.ac.th/kingtarkisnCD/appendix_6.html. 4 สิงหาคม 2558

⁹กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, คู่มือปฏิบัติงานอาวุธปืน พ.ศ. 2548 เล่มที่ 1 ฉบับรวมกฎหมายอาวุธปืน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครราชบัณฑิต กรมการปกครอง, 2549) หน้า 161 - 164

¹⁰เช่น ปี จ.ศ. 1220 มี “ประกาศเรื่องยิงปืนให้ขออนุญาตก่อน” ปี จ.ศ. 1246 มี “ประกาศห้ามเครื่องศาสตราวุธ กระสุนดินดำ” ปี จ.ศ. 1246 มี “ประกาศเจ้านครเชียงใหม่ ห้ามมิให้ราษฎรลักลอบซื้อเครื่องศาสตราวุธ กระสุนดินดำ” ปี ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455) จึงได้มี “พระราชบัญญัติอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน รัตนโกสินทรศก 131”

¹¹“พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477” , ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 51 (19 สิงหาคม 2477) : 279

¹²“พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2490” , ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 42 เล่ม 64 (9 กันยายน 2490) : 556

¹³ประกาศกรมการปกครอง เรื่อง แจ้งข้อมูลทางการปกครอง ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559

3. แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทย

3.1 ประเด็นปัญหาอายุของใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนไม่เหมาะสม

ปัจจุบันใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน มีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น ควรแก้ไขให้ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ให้มีอายุคราวละห้าปีนับแต่วันออกใบอนุญาต โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 23 (3) แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ดังนี้

เดิม “(3) ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน มีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น”

แก้ไขเป็น “(3) ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน มีอายุห้าปีนับแต่วันออกใบอนุญาต”

3.2 ประเด็นปัญหาการไม่มีระบบควบคุมทางทะเบียนอาวุธปืนที่เหมาะสม

ต้องกำหนดให้มีมาตรการในการจัดเก็บข้อมูลหัวกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการจัดเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับอาวุธปืนทุกกระบอกของประเทศไทยได้อย่างครบถ้วนอันจะทำให้ระบบควบคุมทะเบียนอาวุธปืนของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนในรูปแบบใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีการวิเคราะห์กระสุนปืนตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ (Bullet and Cartridge Identification) เทคโนโลยีด้านนิติวิทยาศาสตร์

(Forensic Science) ที่ปัจจุบันมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมาก และในอนาคตควรศึกษาวิจัยการควบคุมทางทะเบียนอาวุธปืนที่มีใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน โดยระบบการฝังชิปคอมพิวเตอร์ไว้ที่ตัวปืน ซึ่งชิปดังกล่าวจะบันทึกข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้เครื่องสแกนอ่านและบันทึกรายละเอียดข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและแม่นยำ ดังนั้น เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการจัดทำระบบควบคุมทางทะเบียนอาวุธปืนอย่างมีประสิทธิภาพดังกล่าวข้างต้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 10 เป็น “มาตรา 10 อาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาตให้ตามมาตรา ก่อนให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืน และให้ดำเนินการเก็บหัวกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืนที่ยิงจากอาวุธปืนนั้นไว้ในระบบควบคุมทางทะเบียนอาวุธปืน ตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

3.3 ประเด็นปัญหาการควบคุมจำนวนอาวุธปืนที่มีใบอนุญาตของประเทศไทยให้มีจำนวนที่เหมาะสมและการแก้ไขปัญหาอาวุธปืนนอกระบบ (ปืนเถื่อน)

ต้องมีการแก้ไขกฎหมาย เพื่อจำกัดการมีและใช้อาวุธปืนของแต่ละบุคคลให้มีจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอต่อการใช้ป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน ป้องกันการสะสมอาวุธเกินความจำเป็น โดยจำกัดการอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้ในครอบครองได้คนละไม่เกิน 2 กระบอก (สั้น 1 กระบอก ยาว 1 กระบอก) การเพิ่มอัตราโทษผู้มีอาวุธปืนเถื่อนถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตซึ่งเป็นอัตราโทษในระดับเดียวกับที่ประเทศสิงคโปร์ใช้ได้ผลมาแล้ว โดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

พ.ศ. 2490 กำหนดโทษของการมีอาวุธปืนที่ไม่มีใบอนุญาตให้มีและใช้ไว้ในครอบครองให้มีโทษหนักถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ซึ่งเมื่อมีการออกกฎหมายจำกัดจำนวนอาวุธปืนและแก้ไขกฎหมายเพิ่มโทษผู้มีอาวุธปืนเถื่อนไว้ในครอบครองแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยในขั้นตอนแรกจะต้องออกกฎหมายนิรโทษกรรมโดยให้ผู้ที่ครอบครองอาวุธปืนที่ไม่มีใบอนุญาตหรืออาวุธปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ จะต้องนำมามอบให้ทางราชการภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย และเมื่อพ้นกำหนดการนิรโทษกรรมแล้วเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องบูรณาการร่วมกันเพื่อทำการปราบปรามอาวุธปืนเถื่อนอย่างเด็ดขาดเพื่อให้หมดสิ้นไปอย่างสิ้นเชิงจากประเทศไทย

3.4 ประเด็นปัญหาการสอบความรู้ความสามารถและสภาพทางจิตในการใช้อาวุธปืน

ผู้ที่ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนต้องเป็นผู้ที่สอบผ่านเกณฑ์การทดสอบความรู้ความสามารถในการใช้อาวุธปืนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและต้องได้รับการตรวจสภาพทางจิต โดยมีใบรับรองจากจิตแพทย์ว่าเป็นบุคคลที่มีสภาวะทางจิตปกติไม่มีแนวโน้มว่าเป็นผู้มีอารมณ์แปรปรวนชอบใช้ความรุนแรงหรือชอบทะเลาะวิวาททำร้ายผู้อื่นประกอบด้วย จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน วัตถุประสงค์ ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 13 ให้ผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่สอบผ่านเกณฑ์การทดสอบความรู้ความสามารถในการใช้อาวุธปืนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และต้องเป็นผู้ที่ผ่านการตรวจสภาพทางจิตและได้รับใบรับรองจากจิตแพทย์

4. ผลกระทบต่อผู้ประกอบการค้าอาวุธปืนจากการปรับปรุงมาตรการควบคุมทะเบียนอาวุธปืน

หากพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุประสงค์ ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง อาจส่งผลกระทบต่อในทางธุรกิจต่อผู้ประกอบการค้าอาวุธปืนบ้างเพราะผู้ขอใบอนุญาตซื้ออาวุธปืนต้องมีคุณสมบัติเพิ่มขึ้นและยังต้องผ่านการตรวจสภาพทางจิตก่อนจึงจะได้รับอนุญาตให้ซื้ออาวุธปืนได้¹⁴ นอกจากนี้อาวุธปืนเถื่อนจะมีจำนวนลดน้อยลง ผู้บริโภคจะหันมาซื้ออาวุธปืนที่ถูกกฎหมายจากผู้ประกอบการค้าอาวุธปืนมากขึ้นการกำหนดมาตรการให้บุคคลครอบครองอาวุธปืนได้เพียงสองกระบอก คือ อาวุธปืนสั้นหนึ่งกระบอก และอาวุธปืนยาวหนึ่งกระบอก เป็นการจำกัดจำนวนอาวุธปืนให้บุคคลมีอาวุธปืนเพียงเฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้นส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการค้าอาวุธปืนแต่ในระยะยาวผู้ประกอบการค้าอาวุธปืนของประเทศไทยก็จะสามารถปรับตัวกลับมาอยู่ในสภาวะปกติส่วนเรื่องการแก้ไขอายุของใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนให้มีอายุคราวละห้าปี¹⁵

¹⁴ สอดคล้องกับแบบสอบถามรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย (กลุ่มประชาชนทั่วไปที่ไม่มีอาวุธปืนในครอบครอง กลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีอาวุธปืนในครอบครอง กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานกลุ่มผู้ประกอบการค้าอาวุธปืน) จำนวน 100 คน เห็นด้วยในอัตราร้อยละ 34 24 31 และ 42 ตามลำดับ

¹⁵ แบบสอบถามรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย ในประเด็นดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียทั้งสี่กลุ่มตามเชิงอรรถที่ 14 จำนวน 100 คน เห็นด้วยในอัตราร้อยละ 34 4125 และ 32 ตามลำดับ)

การเก็บข้อมูลหัวกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืน¹⁶ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วยการฝังชิปในอาวุธปืนเก็บข้อมูลของอาวุธปืนทุกกระบอกไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์¹⁷ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการกิจการค้าอาวุธปืน

มาตรการดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะต่อสังคมและประชาชนทั่วไป อาวุธปืนทุกกระบอกจะเข้าสู่ระบบการควบคุมทางทะเบียน อาวุธปืนที่สมบูรณ์สามารถตรวจสอบได้ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเมื่อมีการประกอบอาชญากรรม เจ้าหน้าที่สามารถนำวัตถุพยานที่เก็บได้ในที่เกิดเหตุมาตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์นำไปประกอบกับสำนวนคดีและใช้เป็นพยานหลักฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการศึกษา

การควบคุมทางทะเบียนอาวุธปืน มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้นอันจะเป็นผลดีต่อสังคมทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น ประหยัดงบประมาณด้านการรักษาความปลอดภัย ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐราชการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมมีภาระงานลดน้อยลง งบประมาณด้านนี้ก็ลดลงส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อเนื่องถึงระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศที่ดีขึ้น แต่ประการสำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ย่อมขึ้นอยู่กับประชาชนคนไทยทั่วประเทศ จะต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย รู้จักหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี ประเทศไทยย่อมเกิดความสงบเรียบร้อย สังคมมีความปลอดภัย เกิดการพัฒนาเจริญก้าวหน้าในทุกด้านอย่างต่อเนื่องสามารถก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศชั้นนำแบบนานาชาติอารยประเทศได้ในที่สุด

¹⁶แบบสอบถามรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย ในประเด็นดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียทั้งสี่กลุ่มตามเชิงอรรถที่ 14 จำนวน 100 คน เห็นด้วยในอัตราร้อยละ 44 41 25 และ 32 ตามลำดับ)

¹⁷แบบสอบถามรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย ในประเด็นดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียทั้งสี่กลุ่มตามเชิงอรรถที่ 14 จำนวน 100 คน เห็นด้วยในอัตราร้อยละ 34 41 34 และ 42 ตามลำดับ)

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. คู่มือปฏิบัติงานอาวูรป็น พ.ศ. 2548 เล่มที่ 1 ฉบับรวมกฎหมายอาวูรป็น.

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักขาดินแดน กรมการปกครอง, 2549).

บงกช เอกกาญจนกร. “ปัญหาเกี่ยวกับการพกพาอาวูรป็นในประเทศไทย”. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2557).

ปรีดี เกษมทรัพย์. “นิติปรัชญา PHILOSOPHY OF LAW”โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553).

วิภาส จารุพงษ์. “การบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490 : ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับอาวูรป็น และเครื่องกระสุนปืน”. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547).

ศุภฤกษ์ อาภรณ์รัตน์ นักนิติวิทยาศาสตร์ 8 ว. ความรู้เรื่องอาวูรป็นเบื้องต้น. กลุ่มตรวจสอบอาวูรป็นและฟิสิกส์สำนักนิติวิทยาศาสตร์บริการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์.

สวณิต สดงคุณท์. “ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยอาวูรป็น : ศึกษาในเชิงกฎหมาย เปรียบเทียบ” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544).

สมยศ เชื้อไทย. “นิติปรัชญาเบื้องต้น (Introduction to Philosophy of Law)”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2553).

สรากรักษ์ สุวรรณเสรี และอาคม ศรียาภัย กฎหมายและคดีอาวูรป็น. (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนแสงจันทร์ การพิมพ์, 2553).

สุเจตน์ ส่งสัมพันธ์สกุล “ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวูรป็นเครื่องกระสุนปืนวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490 : ศึกษาเฉพาะกรณี การควบคุมอาวูรป็น” (ผลงานหลักสูตรการอบรม “หลักสูตร ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น”, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม 2555 พระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2490”).

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 42 เล่ม 64 (9 กันยายน 2490): 556.

[ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9550000090048>.

Post today. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.posttoday.com/>

ปีนคาบศิลา. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <https://th.wikipedia.org/wiki/>

เครดิตภาพ

<http://student.tn.ac.th/>

<http://baacmag.blogspot.com/>

<http://www.sichangisland.com/>

<http://sarawut69.weebly.com/>

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/>

<http://www.cherrys.com/pedpics/S223b.jpg>

reg25th.wordpress.com

พิมพ์ที่

บริษัท อีเกิ้ล เปเปอร์ จำกัด

1/9-13 หมู่ 2 ซอยรามอินทรา 8 ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

วิสัยทัศน์

"เป็นกระทรวงหลักในการบริหารจัดการ
และบูรณาการทุกภาคส่วน
เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชน"

สถาบันดำรงราชานุภาพ

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย

ถนนอังสวาล์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทรศัพท์ : 0-2222-4157

<http://www.stabundamrong.go.th>